

učitelská učebnice

Divíci 2

Český jazyk

T

E

O

Pilotní
verze

1. díl, říjen–listopad

FRAUS Klett

Obrázkové symboly použité v pracovní učebnici

ČTI, DÍVEJ SE, POZORUJ

ZKOUMEJ, VYLUŠTI

POSLOUCHEJ

PIŠ

NAKRESLI, NAMALUJ, VYBARVI

NALEP SAMOLEPKY

ZAKŘÍŽKUJ, OZNAČ ZNAKEM, ŠKRTNI

ZAKROUŽKUJ, OZNAČ

SPOJ, PŘIŘAĎ K SOBĚ

TVOŘ, VYTVOŘ, VYROB

POČÍTEJ

HRAJ, ZAHRAJ SI

PŘEHRAJ SI NAHRÁVKU

mezipředmětové vztahy (propojení s jinými předměty)

užitečné tipy do výuky

Diferenciace↑: vyšší obtížnost / úkoly pro Ž,
kteří zvládnou cvičení rychleji

Diferenciace↓: nižší obtížnost / podpora poskytovaná U/AP

Zkratky předmětů:

ČJ – český jazyk a literatura, **M** – matematika, **AJ** – anglický jazyk, **ČJS** – člověk a jeho svět,
TV – tělesná výchova, **HV** – hudební, taneční a dramatická výchova, **VV** – výtvarná a filmová výchova,
PČ – polytechnická výchova a pracovní činnosti, **OSV** – osobnostní a sociální výchova

	strana v pracovní učebnici		strana v pracovní učebnici
Metodické tipy – karty banka slov		Slova protikladná 1	64
Seznam – banka slov		Slova protikladná 2	65
Metodické tipy – karty druhy vět		Opakuj s Divíky	66–67
Metodické tipy – karty abeceda		O rozvázaných tkaničkách	68–69
Natálka a zlobivé štěně 1	40	Slova souznačná 1	70
Natálka a zlobivé štěně 2	41	Slova souznačná 2	71
Rosteme spolu – Abeceda	42–43	Opakujeme s botičkou	72
Výlet s abecedou	44–45	Jak se Péťa změnil	73
Abeceda s básničkou	46	Měsíce	74–75
Říkáme abecedu	47	Domečky pro slova 1	76
Abeceda s veverkou 1	48	Domečky pro slova 2	77
Abeceda s veverkou 2	49	Po stopách listopadu	78
Byli jsme v zoo 1	50	Pranostiky o listopadu	79
Byli jsme v zoo 2	51	Příběh paní Vilemíny	80
Záhada zvířecího domu	52–53	Slova hanlivá a lichotivá	81
Rosteme spolu – Svět slov	54–55	Koruna stromu	82
Pejsek a kočička	56–57	Vilemína pokračuje	83
Hledáme slova	58	Slova mnohoznačná	84
Třídíme slova	59	Příběh Vilemíny se uzavírá	85
Opakuj s Divíky	60–61	Opakuj s Divíky	86–87
Nález pod divíznou	62–63		

Jak pracovat s dovednostními výzvami

V pracovní učebnici jsou zařazeny tzv. dovednostní výzvy, které jsou označeny ikonou +.

Výzvy slouží k ověření, zda Ž učivu nejen rozumějí a dokážou ho vysvětlit, ale zda umějí získané znalosti také samostatně použít. Úkol proto zpravidla propojuje dvě části – nejprve si Ž vybaví osvojené učivo a následně své znalosti využijí při řešení konkrétního úkolu. U tak získává rychlou zpětnou vazbu o tom, zda Ž učivo skutečně zvládli a dokážou je využít v nové situaci.

S výzvami lze pracovat různými způsoby. Ž je mohou plnit samostatně, řešit je ve dvojici a porovnávat svá řešení nebo si navzájem vysvětlovat svůj postup.

Výzvy poskytují rychlou zpětnou vazbu Ž i U a pomáhají odpovědět na otázky: Co už dokážu samostatně použít? K čemu se ještě potřebuji vrátit?

Po splnění každé výzvy Ž pomocí počtu teček v učebnici zhodnotí, jak se jim její řešení dařilo.

K výzám se lze v průběhu roku opakovaně vracet, například při procvičování a upevňování učiva.

Výzvy zároveň poskytují U podklady pro další plánování výuky. U může sledovat, které postupy vedou u jednotlivých Ž k porozumění a upevnění učiva, a podle toho přizpůsobovat další práci jejich potřebám.

Metodické tipy – karty banka slov

1. NAJDI SVŮJ PROTIKLAD

Forma: celá třída / pohyb

Cíl: Ž rozpozná slova protikladná a zdůvodní jejich vztah.

Postup: Každý Ž dostane jednu kartičku se slovem. Ž se pohybují po třídě a hledají spolužáka se slovem opačného významu. Při setkání si slova navzájem přečtou a rozhodnou, zda tvoří dvojici. Hotové dvojice se postaví vedle sebe. U společně se Ž zkontroluje řešení.

T!P **Obměna:** Ž hledají spolužáka se slovem stejného nebo podobného významu.

2. ŘEKNI TO JINAK

Forma: dvojice

Cíl: Ž vyhledá a použije slovo souznačné.

Postup: Každá dvojice dostane kartičku se slovem. První Ž použije slovo ve větě. Druhý Ž větu zopakuje, ale zadané slovo nahradí slovem podobného významu. Ž společně posoudí, zda se význam věty nezměnil.

T!P Ž se pokusí najít více slov, kterými lze původní slovo nahradit.

3. OTOČ VÝZNAM

Forma: dvojice

Cíl: Ž tvoří a používá slova protikladného významu.

Postup: Každý Ž dostane kartičku se slovem. První Ž vytvoří větu, ve které své slovo použije. Druhý Ž najde jeho protiklad a vytvoří novou větu. U vyzve vybranou dvojici ke sdílení před třídou.

4. TAJNÉ SLOVO

Forma: dvojice

Cíl: Ž vysvětlí význam slova vlastními slovy.

Postup: Každý Ž si vylosuje jedno slovo z karet Banka slov. Ž slovo spolužákovi neukazuje ani ho nevyslovuje. Pokusí se jeho význam popsat tak, aby jej druhý Ž uhodl. Poté si role vymění.

5. SOUHLASÍM × NESOUHLASÍM

Forma: celá třída

Cíl: Ž rozlišuje vztahy mezi slovy a své rozhodnutí zdůvodní.

Postup: U přečte dvojici slov. Ž ukazují ANO, pokud jsou slova protikladná, a NE, pokud nejsou. U vybere několik Ž, kteří své rozhodnutí zdůvodní.

T!P U zadává dvojice slov souznačných, protikladných i významově nesusouvisejících.

6. ŘEKNI TO LÉPE

Forma: dvojice

Cíl: Ž vnímá citové zabarvení slov a volí vhodné pojmenování.

Postup: Každá dvojice dostane dvojici slov, např. *pes* – *čokl*, *dům* – *barák*, *babička* – *babizna*. Ž společně rozhodnou, které slovo působí neutrálněji a které hanlivě. Své rozhodnutí zdůvodní. Poté vymyslí věty s těmito slovy.

T!P U popíše konkrétní komunikační situaci a Ž vybírají, které pojmenování by v ní použili a proč.

7. PŘÍBĚH ZE TŘÍ SLOV

Forma: skupiny

Cíl: Ž používá zadaná slova v souvislém mluveném projevu.

Postup: Každá skupina dostane tři náhodně vybraná slova z karet Banka slov. Ž mají krátký čas na domluvu a poté vytvoří příběh, ve kterém použijí všechna tři slova. Každý Ž ve skupině řekne alespoň jednu větu.

T!P U přidá čtvrté slovo, které musí Ž do již rozehraného příběhu smysluplně začlenit.

8. NAJDI CHYBU

Forma: dvojice

Cíl: Ž rozlišuje slova souznačná a protikladná.

Postup: U vytvoří několik dvojic slov, z nichž některé jsou sestaveny chybně. Ž ve dvojicích chyby hledají a opravují. Každou opravu musí zdůvodnit.

T!P Každá dvojice připraví jednu chybnou dvojici slov pro spolužáky.

9. SLOVO DO VĚTY

Forma: jednotlivě, dvojice

Cíl: Ž používá slovo ve správném významu a vhodném kontextu.

Postup: Každý Ž dostane jedno slovo z karet Banka slov a vytvoří s ním větu. Poté větu řekne spolužákovi. Ten ve větě změní jedno slovo, ale věta musí stále dávat smysl.

10. NAJDI SVOU RODINU

Forma: celá třída

Cíl: Ž přiřazuje slova podřazená ke společnému slovu nadřazenému.

Postup: Každý Ž dostane jednu kartičku, např. *jablko*, *hruška*, *švestka*, *třešeň*, *pes*, *kočka*, *králík*, *křeček*. Ž se pohybují po třídě a hledají spolužáky se slovy, která patří do stejné významové skupiny. Vzniklá skupina společně určí nadřazené slovo, např. **ovoce**, **zvířata**.

T!P Každá skupina vymyslí další dvě slova podřazená, která by do její skupiny mohla patřit.

11. KDO K NÁM NEPATŘÍ?

Forma: skupiny

Cíl: Ž rozpozná slovo, které nepatří ke společnému slovu nadřazenému.

Postup: U připraví čtveřice, např. *stůl* – *židle* – *skříň* – *jablko*. Ž určí slovo, které do skupiny nepatří, a své rozhodnutí zdůvodní, např. *Jablko do skupiny nepatří, protože ostatní slova jsou názvy nábytku*.

T!P Ž nahradí vetřelce vhodným slovem.

12. ROZBAL SLOVO

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž tvoří slova podřazená k zadanému slovu nadřazenému.

Postup: Každý Ž dostane slovo nadřazené, např. **ovoce**. Samostatně vymyslí co nejvíce podřazených slov. Poté své návrhy porovná se spolužákem a společně seznam rozšíří.

T!P U zadá **nábytek**, **oblečení**, **sporty**, **ryby**, **nádobí**.

Seznam – banka slov

SLOVA SOUZNACNÁ A PROTIKLADNÁ

SLOVO	KÓD	SLOVO	KÓD	SLOVO	KÓD
veselý	S1, A1	šťastný	S1	smutný	A1
velký	S2, A2	obrovský	S2	malý	A2
rychlý	S3, A3	svižný	S3	pomalý	A3
chytrý	S4, A4	moudrý	S4	hloupý	A4
hezký	S5, A5	krásný	S5	ošklivý	A5
silný	S6, A6	statný	S6	slabý	A6
hlučný	S7, A7	hlasitý	S7	tichý	A7
zlý	S8, A8	krutý	S8	hodný	A8
bohatý	S9, A9	zámožný	S9	chudý	A9
statečný	S10, A10	odvážný	S10	zbabělý	A10
špinavý	S11, A11	umazaný	S11	čistý	A11

SLOVA NADŘAZENÁ, PODŘAZENÁ A SOUŘADNÁ

SLOVO				KÓD	SLOVO	KÓD
pes	kočka	králík	křeček	P1	zvířata	N1
jablko	hruška	švestka	třešeň	P2	ovoce	N2
mrkev	okurka	rajče	paprika	P3	zelenina	N3
stůl	židle	skříň	postel	P4	nábytek	N4
tričko	kalhoty	sukně	svetr	P5	oblečení	N5
auto	kolo	vlak	tramvaj	P6	dopravní prostředky	N6
růže	tulipán	astra	fialka	P7	květiny	N7
kapr	štika	pstruh	sumec	P8	ryby	N8
talíř	hrnek	lžice	vidlička	P9	nádobí	N9
fotbal	plavání	tenis	lyžování	P10	sporty	N10

SLOVA HANLIVÁ A LICHOTIVÁ

SLOVO	KÓD	SLOVO	KÓD
psisko	H1	hafánek	L1
barák	H2	domeček	L2
babizna	H3	stařenka	L3
chlap	H4	panáček	L4
hnáta	H5	nožička	L5
frňák	H6	nosánek	L6

Metodické tipy – karty druhy vět

1. UKAŽ DRUH VĚTY

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího.

Postup: Každý Ž má před sebou kartičky O, T, R, P. U přečte větu. Ž vybere a zvedne kartičku, která označuje její druh. U vyzve vybrané Ž ke zdůvodnění jejich volby.

TIP U zařazuje věty se stejným obsahem, ale různým postojem mluvčího: *Půjdu ven. Půjdeš ven? Pojď ven! Kéž bychom šli ven.*

2. VYTVOŘ VĚTU

Forma: dvojice

Cíl: Ž tvoří různé druhy vět.

Postup: Každý Ž si náhodně vytáhne jednu kartičku O, T, R, nebo P. Podle kartičky vytvoří vlastní větu. Větu řekne spolužákovi, který určí její druh.

TIP U může zadat společné téma, např. **škola, zvířata, prázdniny, narozeniny**, aby se Ž soustředili především na druh věty.

3. JEDNA SITUACE – ČTYŘI VĚTY

Forma: skupiny

Cíl: Ž tvoří různé druhy vět ke stejné situaci.

Postup: U zadá jednoduchou situaci, např. *Na hřišti je nový prolézací hrad.* Každý Ž ve skupině dostane jinou kartičku O, T, R, nebo P a vytvoří odpovídající větu. Skupina následně představí všechny čtyři věty.

TIP Ž si mohou kartičky po každém kole vyměnit, aby si vyzkoušeli všechny druhy vět.

4. PROMĚŇ VĚTU

Forma: dvojice

Cíl: Ž mění druh věty při zachování obdobného obsahu.

Postup: První Ž vytvoří oznamovací větu, např. *Dnes půjdeme na hřiště.* Druhý Ž si vytáhne kartičku a pokusí se obsah převést do zadaného druhu věty, např. T: *Půjdeme dnes na hřiště?*

TIP Ž společně sledují, co museli ve větě změnit.

5. VĚTNÝ PING-PONG

Forma: dvojice

Cíl: Ž pohotově tvoří různé druhy vět.

Postup: První Ž vytáhne kartičku a vytvoří odpovídající větu. Druhý Ž vytáhne jinou kartičku a na větu spolužáka naváže větou odpovídající druhu uvedenému na své kartičce. Ž tak vytvářejí krátký rozhovor.

TIP U může dvojicím zadat prostředí, např. obchod, školu, výlet nebo domov.

6. ODPOVĚZ SPRÁVNOU VĚTOU

Forma: dvojice

Cíl: Ž reaguje na sdělení spolužáka a tvoří zadaný druh věty.

Postup: První Ž řekne libovolnou větu. Druhý Ž si vytáhne kartičku a na spolužákovo sdělení smyslně reaguje větou daného druhu.

TIP Nejdůležitější není rychlost, ale to, aby odpověď skutečně navazovala na předchozí sdělení.

7. VĚTNÝ DETEKTIV

Forma: skupiny

Cíl: Ž rozpoznává druhy vět v souvislém projevu.

Postup: U přečte krátký příběh se čtyřmi větami. Skupiny seřadí kartičky podle pořadí druhů vět v příběhu.

TIP U může záměrně zařadit několik stejných druhů vět za sebou, aby Ž neurčovali věty podle pravidelného střídání.

8. ČTYŘI ROHY

Forma: celá třída / pohyb

Cíl: Ž rozlišuje čtyři druhy vět.

Postup: U označí čtyři rohy třídy kartičkami O, T, R, P.

U přečte větu a každý Ž se přesune do rohu, který podle něj odpovídá jejímu druhu. Vybraní Ž svou volbu zdůvodní.

TIP Pokud se Ž rozdělí mezi dva rohy, U řešení ihned neprozradí. Nechá jednotlivé skupiny nejprve obhájit svůj názor.

9. TAJNÁ KARTIČKA

Forma: dvojice

Cíl: Ž tvoří větu tak, aby byl její druh jednoznačně rozpoznatelný.

Postup: První Ž si tajně vytáhne kartičku O, T, R, nebo P a vytvoří odpovídající větu. Druhý Ž hádá, kterou kartičku spolužák drží. Poté si role vymění.

TIP Pokud druhý Ž druh věty nepozná, společně hledají způsob, jak větu upravit.

10. OPRAV UČITELE

Forma: celá třída

Cíl: Ž rozpozná chybně určený druh věty a zdůvodní opravu.

Postup: U přečte větu a záměrně k ní ukáže nesprávnou kartičku. Ž rozhodnou, zda má U pravdu. Pokud ne, zvednou správnou kartičku a chybu opraví.

TIP Ž mají chybu nejen opravit, ale také vysvětlit: *Je to věta tázací, protože se na něco ptáme.*

11. DOKONČI PODLE KARTIČKY

Forma: dvojice

Cíl: Ž dokončuje sdělení podle zadaného druhu věty.

Postup: U zadá začátek situace, např. *Venku začalo sněžit...* Každý Ž si vytáhne kartičku a vytvoří větu daného druhu. Poté své věty sdílí ve dvojici.

TIP U nechá několik Ž se stejnou kartičkou přečíst věty za sebou. Třída uvidí, kolik různých řešení může vzniknout.

12. VĚTNÝ PŘÍBĚH

Forma: skupiny

Cíl: Ž tvoří různé druhy vět a smyslně navazuje na spolužáky.

Postup: Každý Ž ve skupině dostane jednu kartičku. První Ž začne příběh větou odpovídající své kartičce. Další Ž musí navázat větou podle své kartičky. Skupina tak společně vytvoří krátký příběh.

TIP Kartičky mohou Ž po prvním kole zamíchat a příběh pokračuje s novým rozdělením.

13. VĚTA PRO OBRÁZEK

Forma: dvojice

Cíl: Ž tvoří různé druhy vět podle obrazové situace.

Postup: U ukáže obrázek. Každá dvojice si vytáhne jednu kartičku O, T, R, nebo P a vytvoří k obrázku odpovídající větu. Dvojice své věty postupně představují.

TIP Jeden obrázek může U využít pro všechny čtyři druhy vět. Ž následně porovnají, jak rozdílná sdělení vznikla.

14. CO BY ŘEKLA POSTAVA?

Forma: dvojice / skupiny

Cíl: Ž využívá druhy vět v konkrétní komunikační situaci.

Postup: U představí postavu a situaci, např. *Dítě našlo před školou malé štěně.* Každý Ž si vytáhne kartičku a vymyslí, co by postava mohla říct větou daného druhu.

TIP Aktivita se dobře propojí s ilustrací nebo společně čteným příběhem.

15. VYLOSUJ A REAGUJ

Forma: celá třída

Cíl: Ž pohotově reaguje větou zadaného druhu.

Postup: Jeden Ž si vylosuje kartičku. U mu řekne jednoduchou situaci a Ž musí co nejrychleji vytvořit odpovídající větu. Ostatní Ž zvednutím své kartičky kontrolují, zda druh věty odpovídá zadání.

TIP U volí především situace blízké dětem, aby nebyla aktivita náročná na vymýšlení obsahu.

16. ČTYŘI POHLEDY NA OBRÁZEK

Forma: skupiny

Cíl: Ž tvoří všechny čtyři druhy vět ke společnému tématu.

Postup: Každá skupina dostane jeden obrázek a sadu kartiček O, T, R, P. Ž společně vytvoří k obrázku jednu větu každého druhu. Následně všechny věty představí třídě.

TIP Ž mohou kartičky přikládat přímo k napsaným větám. Vznikne tak jednoduchá vizuální kontrola.

Metodické tipy – karty abeceda

1. ŽIVÁ ABECEDA

Forma: celá třída

Cíl: Ž se orientuje v abecedním pořadí písmen.

Postup: Každý Ž dostane jednu kartičku s písmenem. Ž se beze slov pokusí postavit do řady podle abecedy. Po dokončení společně zkontrolují správné pořadí.

TIP U může zpočátku vybrat pouze 6–8 písmen. Postupně počet kartiček zvyšuje.

2. NAJDI SVÉ SOUSEDY

Forma: celá třída

Cíl: Ž určí písmeno předcházející a následující.

Postup: Každý Ž dostane kartičku s písmenem. Ž hledá dva spoluzáky s písmeny, která v abecedě stojí bezprostředně před jeho písmenem a za ním. Vytvoří trojici, např. **K–L–M**.

TIP U může některá písmena záměrně vynechat. Ž musí zjistit, který „soused“ chybí.

3. KDO CHYBÍ?

Forma: dvojice

Cíl: Ž doplňuje chybějící písmeno v abecední řadě.

Postup: První Ž sestaví z kartiček řadu tří až pěti písmen, ale jedno vynechá, např. **CH–I–__–K**. Druhý Ž vybere správnou kartičku a řadu doplní. Poté si role vymění.

TIP U může obtížnost zvýšit tím, že vynechá více písmen.

4. PÍSMENO PŘED – PÍSMENO ZA

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž se orientuje v pořadí písmen abecedy.

Postup: U ukáže kartičku s jedním písmenem. Každý Ž vybere ze svých kartiček písmeno, které je v abecedě před ním nebo za ním, podle pokynu U.

TIP U střídá otázky: *Co je před? – Co je za? – Co je mezi?*

5. ABECEDNÍ DETEKTIV

Forma: dvojice

Cíl: Ž rozpozná chybu v abecedním pořadí.

Postup: U nebo první Ž sestaví řadu písmen, ve které je jedna chyba, např. **M–N–P–O**. Druhý Ž chybu najde a kartičky správně přemístí.

TIP Ž musí také vysvětlit, v čem chyba spočívala.

6. OPRAV UČITELE

Forma: celá třída

Cíl: Ž kontroluje abecední pořadí a zdůvodňuje své rozhodnutí.

Postup: U schválně seřadí několik kartiček nesprávně. Ž rozhodnou, zda je řada správně. Pokud ne, přijdou kartičky správně seřadit.

TIP U nemusí vždy udělat chybu. Ž tak musí skutečně kontrolovat a nemohou automaticky předpokládat, že je něco špatně.

7. CO PATŘÍ MEZI?

Forma: dvojice

Cíl: Ž určuje vzájemnou polohu písmen v abecedě.

Postup: První Ž položí dvě kartičky, např. **K–N**. Druhý Ž hledá písmena, která v abecedě patří mezi ně.

TIP Začněte dvojicemi, mezi kterými chybí pouze jedno písmeno, a postupně vzdálenost zvětšujte.

8. TAJNÉ PÍSMENO

Forma: dvojice

Cíl: Ž využívá znalost pořadí písmen při komunikaci.

Postup: První Ž si vybere tajné písmeno a dává nápovědy: *Moje písmeno je za K. Je před M.* Druhý Ž vybere správnou kartičku.

TIP Později Ž používají složitější nápovědy: *Je mezi P a T, ale není R.*

9. ABECEDNÍ START

Forma: skupiny

Cíl: Ž pokračuje v abecední řadě od libovolného místa.

Postup: U položí každé skupině jednu kartičku, např. **M**. Ž mají za úkol co nejrychleji sestavit následujících pět písmen.

TIP Stejně lze postupovat směrem zpět – Ž doplňují písmena, která zadanému písmenu předcházejí.

10. ROZBITÁ ABECEDA

Forma: skupiny

Cíl: Ž řadí písmena podle abecedy.

Postup: Každá skupina dostane sadu promíchaných kartiček s písmeny. Ž je společně seřadí podle abecedy. Každý Ž musí do řady umístit alespoň jednu kartičku.

T!P U může dát skupinám pouze část abecedy. Aktivita je potom rychlá a vhodná i jako krátká aktivizace.

11. KTERÉ BUDE PRVNÍ?

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž porovnává pořadí písmen v abecedě.

Postup: U ukáže dvě kartičky, např. **M – P**. Každý Ž rozhodne, které písmeno stojí v abecedě dříve. Poté své rozhodnutí porovná se spolužákem.

T!P U postupně přidá třetí a čtvrté písmeno a Ž je seřadí všechna.

12. OD PÍSMENE KE SLOVU

Forma: dvojice

Cíl: Ž propojuje písmeno s počáteční hláskou slova.

Postup: Každý Ž si vytáhne kartičku s písmenem a řekne slovo, které tímto písmenem začíná. Druhý Ž vymyslí jiné slovo na stejné písmeno.

T!P U může zadat kategorii, např. zvíře, jméno, věc ve třídě, jídlo.

13. PÍSMENNÁ ŠTAFETA

Forma: skupiny

Cíl: Ž propojuje abecední pořadí s vybavováním slov.

Postup: První Ž vytáhne písmeno a řekne slovo, které tímto písmenem začíná. Další Ž určí následující písmeno abecedy a řekne slovo začínající tímto písmenem.

T!P Není nutné projít celou abecedu. U vybere úsek, se kterým chce právě pracovat.

14. NAJDI SLOVO KE SVÉMU PÍSMENU

Forma: celá třída / pohyb

Cíl: Ž přiřazuje slova podle počátečního písmene.

Postup: Každý Ž dostane kartičku s písmenem. Po třídě jsou rozmístěny obrázky nebo slova. Ž hledá obrázek či slovo začínající jeho písmenem.

T!P K jednomu písmenu může patřit více možností. Ž proto společně komunikují a ověřují správnost řešení.

15. ABECEDNÍ VLAK

Forma: celá třída / pohyb

Cíl: Ž řadí písmena podle abecedy.

Postup: Každý Ž představuje jeden vagón a drží kartičku s písmenem. U určí „lokomotivu“ – první písmeno. Ostatní Ž se postupně připojují ve správném abecedním pořadí.

T!P U může vlak kdykoli zastavit a zeptat se: *Kdo bude další vagón? Kdo stojí před L?*

16. PÍSMENO MÁ SVÉ MÍSTO

Forma: skupiny

Cíl: Ž zařazuje písmeno na správné místo v již vytvořené abecední řadě.

Postup: Skupina sestaví několik písmen, např. **D – E – F – H – I**. Jeden Ž dostane kartičku **G** a musí ji vložit na správné místo. Ostatní Ž jeho rozhodnutí zkontrolují.

T!P U může postupně přidávat více „ztracených“ písmen.

17. POSLOUCHEJ ZAČÁTEK

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž určuje počáteční hlásku slova a přiřazuje k ní písmeno.

Postup: U vysloví slovo, např. *motýl*. Ž určí první hlásku, vyhledají ve své sadě odpovídající písmeno a kartu ukážou. U pokračuje dalšími slovy.

T!P U může říkat několik slov se stejnou počáteční hláskou. Ž zjišťují, že mohou ponechat před sebou stále stejnou kartu.

18. SEŘAĎ SLOVA

Forma: jednotlivě, dvojice

Cíl: Ž využívá znalost abecedy při řazení slov.

Postup: U zadá několik slov s různými počátečními písmeny, např. *pes – auto – kočka – míč*. Ž ze své sady vyberou jejich počáteční písmena a seřadí je podle abecedy. Podle sestavených karet následně určí pořadí celých slov.

T!P Karty slouží jako názorná opora. Po zvládnutí aktivity se Ž pokusí stejná slova seřadit bez nich.

19. STEJNÉ PÍSMENO – CO TEĎ?

Forma: dvojice, společná práce

Cíl: Ž objevuje princip abecedního řazení slov se stejným počátečním písmenem.

Postup: U zadá dvě slova se stejným počátečním písmenem, např. *pes – pila*. Ž pro obě slova vyberou kartu **P** a zjistí, že jim k rozhodnutí o pořadí nestačí. Společně hledají, podle kterého dalšího písmene mohou pořadí určit.

T!P U začíná dvojicemi slov, které se liší již druhým písmenem. Později může zařadit i slova, u nichž je nutné porovnat další písmena.

20. PÍSMENKOVÁ ROZCVIČKA

Forma: jednotlivě

Cíl: Ž si průběžně upevňuje orientaci v abecedním pořadí.

Postup: U zadává krátkou sérii úkolů, které Ž řeší manipulací s vlastními kartami, např. *Ukaž G. – Polož vedle něj písmeno, které následuje. – Najdi písmeno, kterým začíná slovo housle.*

T!P Aktivitu lze využít jako krátkou dvouminutovou rozcvičku na začátku hodiny nebo jako rychlé opakování na jejím konci.

21. ABECEDNÍ VÝZVA

Forma: dvojice

Cíl: Ž samostatně využívá karty abecedy při řešení úkolu a formulování zadání.

Postup: První Ž pomocí svých karet připraví spolužákově krátký úkol, např. *vynechá písmeno v řadě, zamění dvě písmena nebo položí dvě písmena, mezi která je třeba další doplnit*. Druhý Ž úkol vyřeší a vysvětlí své řešení. Poté si role vymění.

T!P U předem připomene několik typů úkolů, z nichž mohou Ž vybírat.

1. Podívej se na obrázek. O čem Natálka přemýšlí? Ověř podle nahrávky příběh o Natálce.

Co to znamená zatoulat se v myšlenkách? Stalo se ti to někdy?

2. Přečti si pokračování příběhu. Označ chyby, které Natálka ve větách udělala.

Ale protože je pan učitel hodný, zopakoval Natálce úkol:

„Napiš větu oznamovací, tázací, rozkazovací a práci.

Zvládneš to?“ Natálka přikývla, poznávat věty ona umí, není to nic těžkého. Jen je musí vymyslet.

Už to má! Holčička popadla pero a napsala:

V nových notách se mi špatně chodí.

Kolik máš noků?

Nezapomeň si vyčistit duby!

Kéž bych dostala ledničku.

L. Rožnovská: Natálka a zlobivé štěně

3. Označ Natálčiny věty správnou barvou podle druhu.

rozkazovací
věta

oznamovací
věta

tázací
věta

přací
věta

Natálka a zlobivé štěně 1

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, smysl a cíl učení)
- K KK (porozumění, naslouchání)
- K RP (řešení běžných problémových situací)

CÍLE HODINY

- Ž předvídá obsah příběhu podle obrázku.
- Ž naslouchá příběhu a získává z něj informace.
- Ž porovnává svou představu s informacemi z nahrávky.
- Ž vyhledává chyby ve větách a opravuje je podle významu.
- Ž rozlišuje větu oznamovací, tázací, rozkazovací a práci.
- Ž zdůvodňuje své řešení.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 40
- nahrávka v el. uč.
- 3–5 běžných předmětů ze třídy
- karty Druhy vět

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Minuta pozornosti

(2.–5. min)

Forma: společná práce

Průběh: U položí před Ž několik běžných předmětů, např. modrou pastelku, gumu, pravítko, ořezávátko a klíče. Ž mají přibližně 20 sekund na jejich pozorné prohlédnutí. Poté U předměty zakryje a Ž se snaží vybavit si, co viděli. U se může zeptat i na podrobnosti: *Jakou barvu měla pastelka? Kolik předmětů jste viděli? Bylo mezi nimi něco, čím se dá měřit? Následně se krátce zeptá, zda se všichni dokázali po celou dobu soustředit, nebo jim myšlenky na chvíli odběhly jinam. Tím přirozeně přejde k obrázku Natálky v prvním cvičení.*

TIP Není potřeba dělat z aktivity delší paměťovou hru – jejím cílem je především otevřít téma **pozornosti a zatoulání v myšlenkách**.

Cvičení 1

(6.–14. min)

U

Forma: společná práce

Pomůcky: nahrávka v el. uč.

Podívej se na obrázek. O čem Natálka přemýšlí? Ověř podle nahrávky příběh o Natálce.

U nechá Ž nejprve pozorně prohlédnout obrázek a bez nápovědy odhadnout, o čem Natálka přemýšlí. Ž si poté poslechnou nahrávku a ověří, zda jejich předpoklady odpovídaly příběhu.

Poslech:

Po celé vyučování se Natálka nedokázala soustředit. MUSELA MYSLET NA SVÉ ŠTĚNĚ, KTERÉ NEMÁ. TATÍNEK BY JÍ HO I KOUPI, ALE MAMINKA JE NEOBLOMNÁ. O PEJSKOVÍ NECHCE ANI SLYŠET. Ze smutného přemítání ji vyrušil pan učitel Vaníček: „Natálko, a pro tebe to neplatí?“

Holčička zmateně zamrkala. Co po ní pan učitel chce? Rychle se porozhlédla po třídě. Děti byly skloněny nad sešity a něco psaly.

„Ty ses nám v myšlenkách někam zatoulala, vid’? Ale to nejde, teď jsi ve škole a musíš dávat pozor,“ pokáral ji pan učitel, když si všiml, že žačka neví, co má dělat.

Po poslechu U se Ž krátce porovná původní odhady s tím, co skutečně zaznělo v příběhu.

Co to znamená zatoulat se v myšlenkách? Stalo se ti to někdy?

U nechá Ž spojení „zatoulat se v myšlenkách“ vysvětlit vlastními slovy na základě příběhu.

Diferenciace↓: U pomůže Ž zaměřit pozornost na Natálku a obsah její myšlenkové představy na obrázku.

Diferenciace↑: Ž mohou vysvětlit, podle čeho na obrázku odhadovali, o čem Natálka přemýšlí.

TIP U před poslechem nepotvrzuje ani nevyvrací jednotlivé odhady. Ž získají odpověď až z nahrávky.

Cvičení 2

(15.–30. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích, společná kontrola

Přečti si pokračování příběhu. Označ chyby, které Natálka ve větách udělala.

Ž si přečtou pokračování příběhu a následně se zaměří na čtyři Natálčiny věty. U je upozorní, aby přemýšleli, zda věta dává smysl. Ž chybná slova samostatně označí a následně své řešení porovnají ve dvojici. Při společné kontrole U postupuje větu po větě.

Diferenciace↓: U přečte Ž celou větu nahlas a vede je otázkou: *Které slovo sem podle významu nepatří?*

Diferenciace↑: Ž vysvětlí, jak se změnil význam věty použitím nesprávného slova.

Cvičení 3

(31.–39. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Pomůcky: karty Druhy vět

Označ Natálčiny věty správnou barvou podle druhu.

U se Ž krátce zopakuje čtyři druhy vět, se kterými již pracovali, a využije přitom karty Druhy vět. Ž se vrátí k Natálčiným větám a každou označí příslušnou barvou. Při společné kontrole nestačí pouze pojmenovat druh věty; Ž vysvětlí, podle čeho jej poznali. Na závěr mohou všechny čtyři věty přečíst s odpovídající intonací.

Diferenciace↓: Ž postupují po jedné větě a s podporou U si připomenou, co daná věta vyjadřuje.

Diferenciace↑: Ž vysvětlí, podle čeho jednotlivé druhy vět bezpečně rozpoznali.

Reflexe – Čtyři rohy

(40.–45. min)

R

Forma: pohybová aktivita

Pomůcky: karty Druhy vět

Průběh: U rozmístí karty Druhy vět na čtyři místa ve třídě. Postupně vyslovuje několik vět, které již během hodiny zazněly. Ž po každé větě přejdou k místu označujícímu druh věty, který zvolili.

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

Piš s Divíky: str. 20–23

Čti s Divíky: str. 10–11

● Cvič s Divíky: str. 13–17

Natálka a zlobivé štěně 2

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, smysl a cíl učení)
- K KK (porozumění, naslouchání)
- K RP (řešení běžných problematických situací)

CÍLE HODINY

- Ž naslouchá pokračování příběhu s porozuměním.
- Ž propojuje Natálčiny věty s odpovídajícími reakcemi pana učitele.
- Ž využívá význam slov a vět při hledání souvislostí.
- Ž rozlišuje větu oznamovací, tázací, rozkazovací a práci.
- Ž tvoří vlastní věty různých druhů.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 41
- nahrávka v el. uč.
- karty Druhy vět (volitelně)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Jedna věta, čtyři možnosti

(2.–5. min)

Forma: pohybová aktivita

Pomůcky: karty Druhy vět (volitelně)

Průběh: U určí čtyři jednoduchá gesta, která budou představovat známé druhy vět: oznamovací – ruce podél těla, tázací – pokrčení ramen, rozkazovací – ukázání rukou vpřed, práci – sepnuté ruce. U následně vysloví několik jednoduchých vět, např. *Venku svítí slunce. Kde máš penál? Otevři sešit. Kéž už napadne sníh.* Ž místo slovní odpovědi reagují příslušným gestem. U jednotlivé odpovědi nekomentuje; aktivita slouží pouze k rychlému vybavení učiva.

TIP U může poslední jednu či dvě věty nechat vyslovit některého Ž, ostatní reagují gestem. Místo gest mohou Ž zvedat odpovídající kartu Druhy vět.

Cvičení 4

(6.–13. min)

Forma: poslech, společná práce

Pomůcky: nahrávka

Poslouchej, jak příběh pokračoval.

Před spuštěním nahrávky U připomene situaci z předchozí strany (předchozí hodiny): Natálka vytvořila čtyři věty, ve kterých spletla některá slova. Ž následně poslouchají pokračování příběhu a zaměřují se na to, proč Natálčiny věty nedávají zamýšlený smysl.

Poslech:

Hotovo. Úkol splněn. V rychlosti si překontrolovala, zdali má na konci vět správná znaménka. Oznamovací věta má mít tečku, tázací otazník, rozkazovací vykřičník a práci tečku nebo vykřičník. Napsáno je to dobře, určitě dostane jedničku, jak si přála.

Jenomže ono to nakonec bylo jinak. Jak se Natálka špatně soustředila, poptala si písmenka, v každé větě udělala chybu.

Po prvním poslechu Ž společně stručně shrnou, co se v příběhu stalo. Podle potřeby U pustí nahrávku podruhé; tentokrát se Ž zaměří na příčinu Natálčiných chyb.

Varianta A: Ž poslouchají nahrávku dvakrát – poprvé pro celkové porozumění, podruhé se zaměřením na příčinu Natálčiných chyb.

Varianta B: Před poslechem si Ž ve dvojici připomenou Natálčiny čtyři věty. Po poslechu společně vysvětlí, co Natálka udělala chybně.

Varianta C: Ž poslouchají pouze jednou. Po poslechu se pokusí vlastními slovy shrnout pokračování příběhu.

Cvičení 5

(14.–28. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích, společná kontrola

Pan učitel Natálce odpověděl. Spoj každou větu s odpovědí učitele.

Ž si nejprve přečtou Natálčiny věty a všechny odpovědi pana učitele. Samostatně hledají dvojice, které k sobě významově patří, a propojí je. U vede Ž k tomu, aby hledali společná nebo významově související slova v obou větách. Poté Ž řešení porovnají ve dvojicích.

Při společné kontrole jednotlivé dvojice přečtou nahlas a vysvětlí, co je spojuje.

Vybarvi Natálčiny věty podle druhu.

Vrátí se k Natálčiným větám a podle druhu je vybarví (stejnými barvami jako ve cv. 3, str. 40 nebo jako na pomůcce karty Druhy vět). Tím zopakují rozlišování všech čtyř druhů vět.

Diferenciace ↓: Ž postupují po jedné Natálčině větě a v odpovědích pana učitele hledají slovo nebo významovou nápodobu, která jim pomůže najít správnou dvojici.

Diferenciace ↑: Ž vysvětlí vlastními slovy, na čem je založen vtip v jedné vybrané dvojici.

TIP Při společné kontrole mohou jednotlivé dvojice vět přečíst dva Ž jako krátký dialog Natálky a pana učitele.

Cvičení 6

(29.–39. min)

Forma: samostatná práce, sdílení ve dvojicích

Vypracuj stejný úkol jako Natálka. Vymysli a napiš další věty.

U se Ž nejprve společně ujasní, jaký úkol dostala Natálka: vytvořit větu oznamovací, tázací, rozkazovací a práci. Ž následně samostatně vymýšlejí a zapisují vlastní věty. U připomene, že tentokrát se snaží vytvořit věty, které dávají smysl. Po dokončení si Ž své věty přečtou ve dvojicích. Spolužák určuje jejich druh a autor následně potvrdí, zda jej poznal správně. Pokud vznikne nejasnost, dvojice společně hledá, jak by bylo možné větu upravit.

Diferenciace ↓: U nabídne začátky vět, např. Dnes... Kde...? Přines...! Kéž...

Diferenciace ↑: Ž vytvoří další čtveřici vět na společné téma, např. škola, zvířata, výlet.

Reflexe – Hádej mou větu

(40.–45. min)

Forma: práce ve dvojicích

Pomůcky: karty Druhy vět (volitelně)

Průběh: Každý Ž si ze cvičení 6 vybere jednu svou větu, ale spolužákovi neprozradí její druh. Přečte ji nahlas s odpovídající intonací a spolužák určí, zda jde o větu oznamovací, tázací, rozkazovací, nebo práci. Svůj výběr krátce zdůvodní. Poté si role vymění.

Na závěr U vyzve několik dvojic, aby jednu povedenou větu představily celé třídě. Ostatní ukážou druh věty pomocí gest z úvodní aktivity nebo karet Druhy vět.

R

4. Poslouchej, jak příběh pokračoval.

5. Pan učitel Natálce odpověděl. Spoj každou větu s odpovědí učitele.

V nových notách se mi špatně chodí.

Kolik máš noků?

Nezapomeň si vyčistit duby!

Kéž bych dostala ledničku.

A kéž by v té ledničce bylo i něco na zub pro pana učitele.

Žádný, všechny jsem snědl, byly dobré.

Nezapomenu, všem žaludům vlastnoručně vyperu čepice.

Mně také, tlačí mě u houslového klíče.

Vybarvi Natálčiny věty podle druhu.

6. Vypracuj stejný úkol jako Natálka. Vymysli a napiš další věty.

Co si myslím teď

Vím, co je abeceda?

ANO NE

Vím, kterým písmenem abeceda začíná?

ANO NE

Vím, kde se můžu setkat s abecedou
mimo školu?

ANO NE

Ohlédnu se za svým učením

Rozumím, vím, poznám

Vím, proč je pro nás abeceda užitečná.

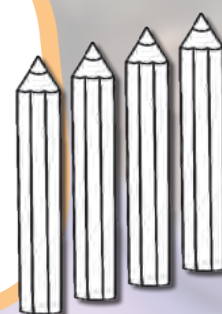

Dokážu

Vymyslím od každého písmene abecedy
slovo.

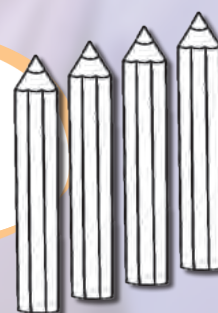
Vyjmenuji abecedu.

Seřadím slova podle abecedy.

Používám

Používám abecedu při vyhledávání
informací.

Rosteme spolu – Abeceda

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (umění se učit, smysl a cíl učení, celoživotní učení)
- KKK (vyjadřování, porozumění, aktivní naslouchání)
- KOS (vlastní wellbeing, odolávání obtížným situacím)
- KPP (mobilizování zdrojů)
- KRP (práce s informacemi, kritické myšlení)

CÍLE

- Ž pojmenuje, co již ví a dokáže.
- Ž porovná své původní představy s tím, co se naučil.
- Ž sleduje a pojmenuje vlastní pokrok.
- Ž doloží své sebehodnocení konkrétním příkladem, úlohou nebo zkušeností.
- Ž pojmenuje, co se mu při učení podařilo a v čem potřebuje podporu.
- Ž si stanoví konkrétní a dosažitelný cíl pro další učení.
- Ž navrhne další krok a zvolí způsob podpory, který mu pomůže cíle dosáhnout.
- Ž pracuje s chybou jako s přirozenou součástí učení. Ž využívá chybu jako příležitost pro další učení.

POMŮCKY

- Pracovní učebnice 1. díl, str. 42–43

Dvoustrana se opakuje při každém zavádění nového učiva. Dvoustrana pomáhá Ž sledovat vlastní učení a pokrok, pojmenovat, co již vědí a dokážou, a určit, na čem potřebují dále pracovat. Sebehodnocení není cílem samo o sobě. Poskytuje Ž i U informace, které mohou využít při plánování dalších kroků v učení.

Vzhledem k rozdílným vzdělávacím potřebám Ž a odlišnému způsobu práce jednotlivých U není u této dvoustrany stanovena pevná časová dotace. U přizpůsobí čas věnovaný jednotlivým činnostem aktuálním potřebám Ž a podmínkám výuky.

U nejprve představí učivo a vede Ž k orientaci v tom, zda už něco z učiva znají. V průběhu učení U pomáhá Ž sledovat jejich vlastní pokrok. Po probrání učiva U vede Ž k tomu, aby pojmenovali, co už zvládají a uvědomili si, na čem ještě potřebují pracovat.

1. Než začnete nové učivo – Co si myslím teď?

Ještě před probíráním učiva si Ž přečtou tři otázky a samostatně označí ANO/NE podle toho, co si v danou chvíli myslí. Ohledně abecedy jde o to, aby Ž pochopili, že abeceda je zavedený pořádek písmen, na kterém se lidé společně domluví.

TIP 1: Odpovědi zatím neopravujte ani společně nevyhodnocujte. Nejde o test správnosti, ale o zachycení toho, s čím Ž do nového učiva vstupují. Můžete nechat Ž krátce sdílet ve dvojici, proč odpověděli právě tak. Ž také mohou psát věty, pojmy, které je k danému tématu napadají.

TIP 2: V rámci evokace si lze připravit pomůcku Karty Abeceda a prohlédnout si ji. U ukáže Ž kartu s abecedou a nechá je nejprve ve dvojicích pozorovat její uspořádání. Ptá se například: *Co na kartě vidíte? Podle čeho jsou písmena uspořádána? Poznáte bezpečně všechna písmena? Kterým písmenem abeceda začíná a kterým končí?* Odpovědi zatím neopravuje, slouží pouze ke zjištění původních představ Ž.

2. Po probrání učiva – návrat k otázkám

Po dokončení celku se Ž ke stejným otázkám vrátí. Znovu si je přečtou a zamyslí se:

Myslím si to stále? Změnil/a bych některou odpověď? Co už teď vím jinak?

Teprve nyní je vhodné o otázkách společně diskutovat a nechat Ž své odpovědi zdůvodnit.

TIP U se ptá například: *U které otázky jsi změnil/a názor? Co tě během učení přesvědčilo? Jak to víš?* Ž tak vidí vlastní posun, nejen správnou odpověď.

3. Ohlédnou se za svým učením

Ž porovnají, co dokázali před učením a co zvládnou nyní. Ž si přečtou výroky *Rozumím, vím, poznám – Dokážu – Používám* a pomocí pastelek vyjádří, jak se jim podle jejich názoru daří. Mohou podtrhnout věty, které vystihují učivo, které zvládají výborně. Nebo naopak podtrhnout věty, vztahující se k oblastem, v nichž si ještě nejsou jistí.

U zdůrazní, že nejde o známku ani soutěž. Není cílem vybarvit všechny pastelky. Důležité je zkusit své učení zhodnotit co nejpravdivěji.

TIP **Důkaz učení:** U se ptá: *Podle čeho poznáš, že to dokážeš?*

4. Od hodnocení k dalšímu kroku

Na další straně Ž své přemýšlení dokončí. U nechá Ž prolistovat probranými stranami s učivem a teprve potom vyplnit stranu sebehodnocení.

Co se mi podařilo? – pojmenují svůj úspěch. Mohou uvést i konkrétní cvičení z učebnice, např. číslo strany a cvičení. Mohou psát věty, slova, mohou sdílet ve dvojici.

Na čem chci zapracovat? – Ž vyberou jednu konkrétní oblast.

Co mi v tom pomůže? – přemýšlejí, jak se mohou zlepšit.

U může klást Ž návodné otázky. *Pomůže ti zopakovat si učivo se spolužákem/spolužačkou? Pomůže ti, když se budeš moci zeptat na to, co je ti nejasné? Pomůže ti pan učitel / paní učitelka?*

Diferenciace ↓: Ž své odpovědi sdělují pouze ústně.

Sebehodnocení má smysl tehdy, pokud vede k dalšímu kroku v učení. Proto by měl U na informace získané ze sebehodnocení navazovat při plánování další výuky, diferenciaci nebo poskytování podpory jednotlivým Ž.

ABECEDA

Co se mi podařilo?

Large empty rounded rectangular box for writing.

Na čem chci zapracovat?

Large empty rounded rectangular box for writing.

Co mi v tom pomůže?

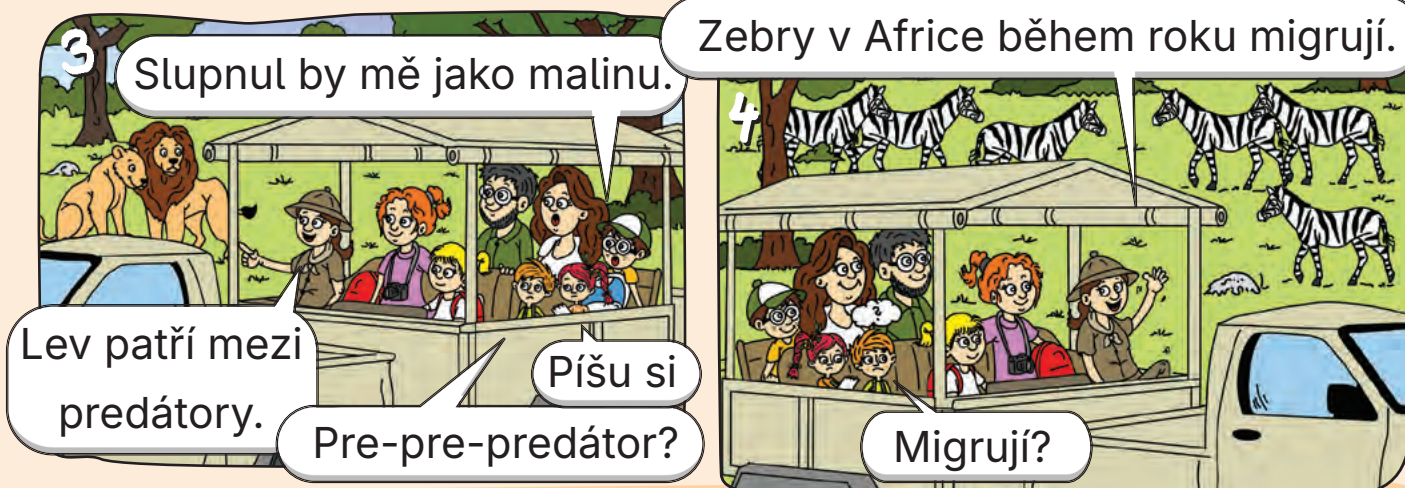
Large empty rounded rectangular box for writing.

Slon africký je největší suchozemské zvíře.

Vítek je s rodiči na safari. Kdopak se mu schovává v batůžku?

Zebry v Africe během roku migrují.

Občas paní průvodkyně řekne slovo, kterému Teo ani Ela nerozumějí.

Zjistíme, co znamenají ta neznámá slova.

Slova jsou ve slovníku seřazená podle abecedy.

Na první stránce jsou jen slova na A.

Aha. Slovo predátor bude u P. To bude někde uprostřed.

Teo a Ela jsou zpátky doma. Hledají si ve slovníku slova, kterým nerozuměli.

Výlet s abecedou

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (využívání abecedy při vyhledávání, volba vhodného postupu, práce se slovníkem)
- K KK (vyjadřování, vysvětlování významu slov, zdůvodňování, sdílení ve dvojici)
- K RP (vyhledávání a ověřování informací, odvozování významu slov z kontextu)

CÍLE HODINY

- Ž využívá abecedu k vyhledávání slov.
- Ž při vyhledávání ve slovníku využívá první písmeno slova.
- Ž odhaduje význam neznámého slova z kontextu a následně jej ověřuje.
- Ž vysvětlí vlastními slovy význam slov *safari*, *predátor*, *migrace*.
- Ž uvede příklady situací, ve kterých je abecední řazení užitečné.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 44–45
- slovníky
- stíratelná tabulka
- karty Abeceda

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Co udělám?

(2.–5. min)

Forma: práce v kruhu

Průběh: U řekne Ž: *Včera jsem slyšel/a slovo, kterému jsem vůbec nerozuměl/a. Co můžu udělat, když někdo řekne slovo, které neznám?* Ž navrhuje možnosti – zeptat se, odhadnout význam podle věty, vyhledat slovo nebo se s někým poradit. U jejich návrhy zatím nehodnotí. Poté U řekne: *A přesně to se dnes stane i Teovi a Ele. Během Vítkova výletu na safari zaslechnou slova, kterým nebudou rozumět. Jsem zvědavý/á, co udělají.*

Čtení komiksu

(6.–19. min)

U

Forma: společná práce

Průběh: Ž si nejprve celý komiks prohlédnou bez čtení textu. U ponechá krátký čas na tiché pozorování a poté se ptá: *Kam se Vítek s rodiči vydal? Podle čeho jste to poznali? Co tam asi pozorují? Která zvířata jste na obrázcích objevili?* U vede Ž k tomu, aby své odpovědi opírali o to, co skutečně vidí na obrázcích. Poté Ž postupně čtou jednotlivé části komiksu. Odpovědi na následující otázky sdílejí ve dvojicích: *Co rodina na safari dělá? Najděte jednu informaci, kterou jste před přečtením komiksu nevěděli. Kterým slovům Teo a Ela nerozuměli? Co udělali, aby zjistili jejich význam? Proč hledali odpověď právě ve slovníku?*
Společné sdílení: U pokračuje: *Jenže ve slovníku je obrovské množství slov. Jak v něm najít právě to, které potřebujeme?* Poté obrátí pozornost k obrázku slovníku a společně se Ž objeví, že slova jsou ve slovníku seřazena podle abecedy.

Cvičení 1

(20.–30. min)

Forma: samostatná práce, poslech, společná kontrola

Označ první písmeno každého slova. Potom podle poslechu spoj slovo s významem, který Teo a Ela našli ve slovníku.

Ž nejprve označí první písmeno slov SAFARI, PREDÁTOR, MIGRACE. Poté podle poslechu spojují jednotlivá slova s jejich významy.

Poslech:

Pamatujete si na slova, která Teo s Elou našli ve slovníku? Pojďme zjistit, co znamenají.

Když se zvířata pravidelně stěhují z jednoho místa na druhé, říkáme tomu migrace. Například vlaštovky na podzim odlétají do teplých krajín a na jaře se vracejí zpět.

Možná jste už slyšeli slovo safari. Safari je cesta za pozorováním divokých zvířat. Lidé při něm mohou vidět třeba slony, žirafy nebo zebry.

A co je predátor? Predátor je zvíře, které loví jiná zvířata, aby se najedlo. Mezi predátory patří například lev, vlk nebo orel.

Ted' už Teo i Ela vědí, co tato slova znamenají. A co vy?

Po dokončení U společně se Ž ověří řešení a ptá se: *Podle čeho bychom tato slova hledali ve slovníku?*

T!P U říká méně známá slova, např. *robot, evakuace, trojboj, excelovat*. Ž ukáží palec nahoru, pokud jejich význam znají, a palec dolů, pokud ho neznají.

Diferenciace↓: Ž pracují pouze se dvěma slovy a jejich význam vybírají z nabízených možností.

Diferenciace↑: Ž ke každému slovu vytvoří vlastní větu, z níž bude jeho význam patrný.

Cvičení 2

(31.–39. min)

Forma: diskuse

Podívej se na obrázky. Odkud jsou? Proč je zde výhodné používat abecedu?

Ž si prohlédnou oba obrázky. U se nejprve ptá: *Odkud jsou obrázky? Co je uloženo a seřazeno v knihovně a co v kartotéce? Vypadají knihy a kartičky, jako by byly uloženy náhodně? Jak jsou knihy a karty uspořádány?*

U naváže problémovou otázkou: *Představte si, že by všechny knihy byly v knihovně úplně pomíchané. Co by se stalo, kdybychom chtěli najít jednu konkrétní? Ž docházejí k tomu, že uspořádání nám pomáhá věci rychleji najít.*

Poté U zaměří pozornost na označení A, B v knihovně a A–F, G–L, M–R, S–Ž v kartotéce. Nechá Ž objevovat souvislost s písmeny. Společně formulují: *Při tomto řazení nám pomáhá první písmeno slova (popř. příjmení autora nebo příjmení pacienta).*

U položí otázku z pracovní učebnice: *Kde jinde ještě může abeceda pomáhat? Ž uvádějí další příklady, např. seznam žáků, telefonní seznam, rejstřík nebo seznam kontaktů.*

T!P 1: Které písmeno bys ve slovníku hledal/a? U říká jednoduchá slova, např. *Adam, Bára, Ema, pes, kočka*. Ž určují pouze jejich první písmeno. Zatím neřeší, co je v abecedě dříve nebo později.

T!P 2: Najdi správnou krabici. U připraví tři krabice označené například M, P, S a obrázky míče, medvěda, psa, panenky, slona a sovy. Ž ukládají obrázky podle prvního písmene. Následuje otázka: *Kdybych ted' hledal/a panenku, pomůže mi toto rozdělení? Proč?*

Diferenciace↓: Ž pojmenuje obrázek a určí pouze jeho první hlásku nebo písmeno.

Diferenciace↑: Ž vymyslí další slovo, které by mohlo patřit do stejné skupiny podle prvního písmene.

Reflexe

(40.–45. min)

R

Forma: práce v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka, karty Abeceda (volitelně)

Průběh: U říká několik slov, např. *pes, míč, sova, kočka*.

Ž co nejrychleji řeknou nebo napíší na stíratelnou tabulku první písmeno slova.

Na závěr U položí jedinou otázku: *Jak nám při hledání ve slovníku pomůže první písmeno slova?*

T!P Místo zápisu na stíratelnou tabulku mohou Ž vyhledávat a zvedat odpovídající karty Abeceda.

Teo s Elou zjistili, že abeceda pomáhá najít slova ve slovníku. Při hledání podle abecedy je důležité první písmeno slova.

1. Označ první písmeno každého slova. Potom podle poslechu spoj slovo s významem, který Teo a Ela našli ve slovníku.

SAFARI

Zvíře, které loví jiná zvířata, aby se najedlo.

PREDÁTOR

Stěhování zvířat z jednoho místa na jiné.

MIGRACE

Je to výlet, při kterém lidé pozorují africká zvířata v přírodě.

2. Podívej se na obrázky. Odkud jsou? Proč je zde výhodné používat abecedu?

 Kde jinde ještě může abeceda pomáhat?

1. Poslechni si básničku o abecedě. přečti si ji a nauč se abecedu nazpaměť.

A B C Č D Ď, medvěd někam jede,

E F G H CH, dejte si bacha.

I J K L M, vždyť on jede sem,

N Ň O P Q R Ř, shání medík, to mi věř.

S Š T Ť U, kouká do úlu,

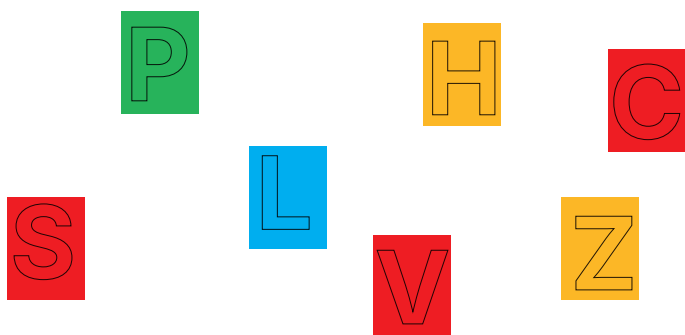
V W, pozor, medvěde,

X Y Z a Ž, včelky už tě ženou zpět.

Robin Král: Abeceda

2. Najdi písmena v básničce a vybarvi je stejnou barvou.

3. Zkus ke každému písmenu vymyslet jedno slovo.

Abeceda s básničkou

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, smysl a cíl učení)
- K KK (aktivní naslouchání, porozumění slyšenému textu)

CÍLE HODINY

- Ž říká písmena abecedy ve správném pořadí.
- Ž propojuje slyšenou podobu názvu písmene s jeho grafickou podobou.
- Ž využívá rytmus básně jako podporu při zapamatování abecedy.
- Ž vyhledává konkrétní písmena v textu.
- Ž vymýšlí slova začínající daným písmenem.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 46
- nahrávka v el. uč.
- karty Abeceda
- školní předměty

Pozdrav

(1. min)

E

společné přivítání na hodině

Podle čeho je seřadíme?

(2.–5. min)

Forma: společná práce, manipulační aktivita

Pomůcky: několik školních pomůcek, např. tužka, guma, pravítko, sešit, penál

Průběh: U položí před Ž několik školních pomůcek a vyveze je, aby navrhli, podle čeho by je bylo možné seřadit. Ž mohou navrhopvat např. řazení podle velikosti, délky nebo hmotnosti. Jeden z návrhů společně vyzkoušejí a předměty seřadí.

U následně pořadí změni a položí otázku: *Mohou být stejné předměty seřazené i jinak?* Ž hledají další možnosti. Cílem není najít „správné“ pořadí předmětů, ale uvědomit si, že řadit můžeme podle určitého pravidla. Nakonec U položí otázku: *Mohli bychom předměty seřadit také podle jejich názvů? Co by nám při tom pomohlo?* Ž pojmenují předměty, určí jejich první písmena a pokusí se je seřadit podle abecedy. U naváže: *Dnes si celé pořadí písmen abecedy procvičíme pomocí básničky.*

Cvičení 1

(6.–27. min)

U

Forma: poslech, společné čtení, nácvik

Pomůcky: karty Abeceda (pro tip)

Poslechni si básničku o abecedě. Přečti si ji a nauč se abecedu nazpaměť.

Ž si nejprve básničku poslechnou bez současného čtení. U je vyzve, aby sledovali především rytmus básně a poslouchali, jak jsou jednotlivá písmena pojmenována. Při druhém poslechu již Ž sledují text v učebnici a propojují slyšenou podobu názvů písmen s jejich zápisem. U následně pracuje s básničkou po jednotlivých řádcích. Řádek přečte nebo pustí z nahrávky a Ž jej společně zopakují. Pozornost věnuje především správnému pojmenování písmen. Poté třída zkouší říkat abecedu společně bez nahrávky. U může postupně ubírat svou podporu – nejprve říká abecedu společně se Ž, následně pouze naznačuje začátky jednotlivých úseků a nakonec nechá Ž pokračovat samostatně. U vybere jednu nebo více variant podle potřeb a tempa třídy.

Varianta A – Ozvěna: U nebo nahrávka vysloví část abecedy a Ž ji jako ozvěna zopakují. Postupně se délka úseků zvětšuje.

Varianta B – Štafeta: První Ž řekne několik písmen abecedy, další pokračuje tam, kde spolužák skončil. U dbá na plynulé navazování.

Varianta C – Rytmičká abeceda: Ž říkají abecedu společně v rytmu básničky a rytmus doprovázejí jednoduchým tleskáním nebo Źukáním prstem do lavice.

Diferenciace↑: U ukáže nebo vysloví libovolné písmeno. Ž od tohoto písmene pokračuje v říkání abecedy, aniž by začínal od písmene A.

Diferenciace↓: Ž pracují s kratšími úseky abecedy a při říkání mohou sledovat její zápis v básničce.

TIP 1: U dbá na to, aby se Ž neučili pouze rytmický text básničky, ale skutečně si upevňovali pořadí a názvy písmen.

TIP 2: Zvláštní pozornost je vhodné věnovat místům, která mohou být pro Ž náročnější, např. C–Č–D–Ď, H–CH–I nebo závěrečné části abecedy.

TIP 3: Práce s manipulačními kartami Abeceda. Ž je řadí podle pořadí v pracovní učebnici, postupně je zvedají při říkání abecedy nebo se podle nich sami seřadí. Další krátké aktivity s kartami jsou uvedeny na začátku metodické příručky.

Cvičení 2

(28.–38. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Najdi písmena v básničce a vybarvi je stejnou barvou.

Zkus ke každému písmenu vymyslet jedno slovo.

Ž si prohlédnou zadaná písmena a postupně je vyhledávají v básničce. Nalezené písmeno v textu vybarví stejnou barvou jako jeho předlohu v básničce. U vede Ž k systematickému hledání – mohou postupovat po jednotlivých řádcích básničky nebo vždy hledat pouze jedno zadané písmeno. Po dokončení následuje společná kontrola. Ž jednotlivá písmena správně pojmenují a ukážou, kde se v abecedě nacházejí. Poté ke každému písmenu vymýšlejí slovo, které jím začíná.

Diferenciace↓: Pokud Ž obtížně hledá vhodné slovo, U mu nabídne oblast, ve které může hledat, např. zvířata, jídlo, věci ve třídě nebo jména.

Diferenciace↑: Ž vymyslí ke každému písmenu více slov.

TIP Při vymýšlení slov U pracuje především se sluchovým rozpoznáním počáteční hlásky a jejím propojením s příslušným písmenem.

Reflexe – Kde se zastaví abeceda?

(39.–45. min)

R

Forma: hra v kruhu nebo v lavicích

Průběh: U začne říkat abecedu a na libovolném místě se zastaví, např. „A, B, C, Č...“ Vybraný Ž bez dlouhého rozmyšlení doplní následující písmeno. Pokud odpoví správně, pokračuje v abecedě a po několika písmenech se sám zastaví. Navazuje další Ž.

V dalším kole může U zvýšit obtížnost: vysloví pouze jedno písmeno a Ž řekne, které písmeno následuje. U podle reakcí snadno pozná, ve kterých částech abecedy si jsou Ž již jisti a které bude potřeba dále procvičovat.

Na úplný závěr se třída pokusí říct celou abecedu společně bez opory v básničce. Pokud je to potřeba, mohou Ž využít karty Abeceda nebo přepis abecedy v pracovní učebnici.

Říkáme abecedu

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, smysl učení)
- KRP (řešení úloh, řazení slov podle pravidel)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině)

CÍLE HODINY

- Ž vyjmenuje českou abecedu.
- Ž doplní chybějící písmena v abecedě.
- Ž určí první písmeno slova podle obrázku.
- Ž řadí slova podle abecedy.
- Ž využívá abecedu v běžných situacích.

POMŮCKY

- hudební nahrávka
- pracovní učebnice 1. díl, str. 47
- stíratelná tabulka
- karty Abeceda

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Seřad'te se podle abecedy

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: hudební nahrávka, karty Abeceda

Průběh: U pustí hudbu. Ž se volně pohybují po třídě. Po zastavení hudby si každý rychle najde dvojici tak, aby jména obou Ž nezačínala stejným písmenem. Dvojice se beze slov domluví, kdo zůstane stát. Stojí vždy Ž, jehož jméno je podle abecedy dříve; druhý si sedne. U s několika dvojicemi řešení zkontroluje, např. Adam – Tereza: stojí Adam. U hudbu znovu spustí a aktivitu několikrát zopakuje s novými dvojicemi. U podle potřeb třídy vybere jednu z následujících aktivit. Další může využít v některé z následujících hodin.

TIP 1: U řekne dvě nebo tři po sobě jdoucí písmena abecedy, např. A, B...; M, N...; Č, D... Ž co nejrychleji napíše na stíratelnou tabulku následující písmeno. Na pokyn U tabulky zvednou a společně zkontrolují odpověď. Ž mohou pracovat s kartami Abeceda.

TIP 2: U řekne pouze jedno písmeno. Ž napíší písmeno, které následuje. Ž mohou místo psaní pracovat s kartami Abeceda a zvedat je.

TIP 3: Ž říkají abecedu společně a u každého písmene dupnou, tlesknou nebo vyskočí.

TIP 4: Ž říkají abecedu postupně v kruhu, každý vysloví jedno písmeno.

Cvičení 1

(6.–14. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Pomůcky: stíratelná tabulka (tip)

Doplň chybějící písmena.

Ž doplňují vynechaná písmena. Mohou využít abecední přehled nebo karty Abeceda. Následuje společná kontrola.

TIP Ž pracují ve dvojicích. Každý na stíratelnou tabulku připraví několik řad písmen s vynechaným písmenem (např. A _ C, M _ O). Poté si dvojice tabulky vzájemně

vymění a doplní chybějící písmena. Nakonec tabulky znovu vrátí původnímu autorovi, který společně se spolužákem zkontroluje správnost řešení.

Slovopád

(15.–20. min)

Průběh: Ž pracují ve skupinách. U řekne několik po sobě jdoucích písmen abecedy (např. A, B, C, Č). Úkolem skupiny je co nejrychleji vymyslet ke každému písmenu jedno slovo. Po uplynutí časového limitu skupiny svá slova přečtou a společně zkontrolují.

Cvičení 2

(21.–30. min)

Forma: hra ve dvojicích

Zahrajte si hru. Jeden řekne dvě písmena abecedy, která jdou za sebou. Další doplní třetí písmeno.

Ž pracují ve dvojicích. Mohou využívat karty Abeceda nebo přehlednou tabulku s abecedou.

TIP První Ž řekne tři nebo čtyři po sobě jdoucí písmena a spolužák doplní následující písmeno.

Cvičení 3

(31.–35. min)

Pojmenuj obrázky. Piš první písmena slov. Seřaď slova podle abecedy.

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Průběh: Ž si nejprve společně prohlédnou všechny obrázky a pojmenují je. Poté Ž zapíše první písmeno každého slova a určí pořadí obrázků podle abecedy.

TIP Ž společně předřikávají abecedu. Jakmile zazní písmeno, kterým začíná některé z uvedených slov, zastaví se, písmeno zopakují a zapíše jeho pořadí do kroužku nad obrázkem.

Cvičení 4

(36.–41. min)

Forma: samostatná práce

Vymysli a doplň další slovo podle abecedního řazení.

Ž si nejprve přečtou slova v každém řádku a určí jejich pořadí podle abecedy. Podporu tvoří barevně zvýrazněné první písmeno. Poté vymyslí a doplní další slovo, které bude v abecedním pořadí následovat.

Diferenciace: Ž vytvoří vlastní řadu čtyř slov ze stejné významové skupiny, seřadí je podle abecedy a nechá spolužáka vymyslet páté slovo, které lze za poslední slovo v řadě zařadit.

TIP Než Ž začnou doplňovat další slovo, mohou pojmenovat, co mají slova na jednotlivých řádcích společného. Například jména, zvířata nebo potraviny. Poté mohou vymýšlet slovo ze stejné skupiny.

Výzva: VYNDEJ ZE SVÉHO PENÁLU 3 PŘEDMĚTY A SROVNEJ JE PODLE ABECEDY.

Doporučení: Každý předmět by měl začínat jiným písmenem.

Reflexe

(42.–45. min)

Živá abeceda

Forma: v kruhu

Průběh: U vybere pět Ž, jejichž křestní jména začínají různými písmeny. Ti se postaví do řady. Ostatní je mají co nejrychleji seřadit podle křestních jmen podle abecedy. Poté se vystřídá další skupina.

R

1. Doplň chybějící písmena.

A B C Č D

I J K L M

U V W X Y

H CH I J K

E F G H CH

R Ř S Š T

2. Zahrajte si hru. Jeden řekne dvě písmena abecedy, která jdou za sebou. Další doplní třetí písmeno.

3. Pojmenuj obrázky. Piš první písmena slov. Seřaď slova podle abecedy.

4. Vymysli a doplň další slovo podle abecedního řazení.

IVA JANA KAMILA LADA MARIE

ALIGÁTOR BÝK CVRČEK ČOLEK DELFIN

ROHLÍK ŘEDKVIČKA SÝR ŠUNKA TVAROH

VYNDEJ ZE SVÉHO PENÁLU 3 PŘEDMĚTY A SEŘAĎ JE PODLE ABECEDY.

Veverka Viki má radost, že se naučila abecedu. Teď ji všude používá. Dělá si třeba zásoby na zimu. Nechce, aby se jí nějaký oříšek ztratil. Pomoz jí dopsat na oříšky chybějící písmena v abecedě.

1. Dopln písmena abecedy. Vybarvi předmět stejnou barvou jako písmeno, kterým začíná.

Viki chystá podzimní hostinu pro přátele. Sepisuje si seznam věcí, které musí připravit. Řadí si je v každém řádku podle abecedy.

2. Seřad' slova v řádcích podle abecedy. Napiš nad ně čísla jako pořadí.

②	①	④	③
LUCERNY	JABLKA	ŽIDLE	VIDLIČKY
②	③	④	①
MED	ŠÍPKY	ŽALUDY	ČAJ
③	④	②	①
OŘÍŠKY	SVÍČKY	HRUŠKY	BALÓNKY

Vymýšlej vlastní řady slov podle abecedy.

Abeceda s veverkou 1

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (vysvětlování významu slov, sdílení a zdůvodňování postupu)
- KRP (doplňování chybějících písmen, řazení slov podle abecedy)
- KOS (spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž doplní chybějící písmena v abecedě.
- Ž určí první písmeno názvu zobrazeného předmětu a propojí ho s jeho grafickou podobou.
- Ž řadí slova podle abecedy.
- Ž vytvoří vlastní řadu slov seřazených podle abecedy.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 48
- stíratelná tabulka
- košík nebo krabička
- karty Abeceda

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Veverka Viki

(2.–7. min)

Forma: práce v kruhu, následně v lavicích

Pomůcky: košík nebo krabička

Průběh: U přinese do třídy košík nebo krabičku s několika předměty, např. jablkem, šiškou, ořechem, lžící, knihou a hrnkem. Předměty postupně pokládá na stůl. Ž společně určují první písmeno jejich názvů a poté předměty seřadí podle abecedy.

U naváže motivačním příběhem: *Veverka Viki si dělá zásoby na zimu. Aby žádný oříšek neztratila, označila oříšky písmeny abecedy. Jenže některá písmena se z nich ztratila. Pomůžeme jí je doplnit?*

Rozpůlíme abecedu

(8.–14. min)

U

Forma: volný pohyb

Průběh: U říká různá písmena. Pokud se písmeno nachází v první polovině abecedy, tedy od A do N, Ž si dřepnou. Pokud se nachází ve druhé polovině, tedy od Ň do Ž, zvednou ruce nad hlavu. U před zahájením aktivity připomene pravidla bezpečného pohybu.

Cvičení 1

(15.–25. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: karty Abeceda

Doplň písmena abecedy. Vybarvi předmět stejnou barvou jako písmeno, kterým začíná.

Ž doplní chybějící písmena. Před vybarvováním nejprve společně pojmenují všechny nevybarvené předměty. Poté každý předmět vybarví stejnou barvou jako písmeno na oříšku, kterým jeho název začíná. Následuje společná kontrola.

Diferenciace↓: U nechá Ž vyslovit první hlásku názvu každého předmětu.

Následně si Ž přečtou informaci v učebnici, že veverka Viki chystá hostinu. Ve skupinách vlastními slovy vysvětlí význam slova hostina.

Cvičení 2

(26.–39. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Seřaď slova v řádcích podle abecedy. Napiš nad ně čísla jako pořadí.

Ž si vždy nejprve přečtou všechna slova v jednom řádku. Poté určí, které slovo bude v abecedním pořadí první. Nad něj zapíše číslo 1. Stejným způsobem pokračují, dokud neočíslojí všechna slova v řádku.

TIP 1: Ž si barevně zvýrazní první písmeno každého slova.

TIP 2: Ž pracují ve dvojicích. Každá dvojice vymyslí čtyři nová slova na společné téma, např. škola, les, ovoce nebo zvířata. Slova zapíše v náhodném pořadí na stíratelnou tabulku a vymění si ji s jinou dvojicí. Druhá dvojice slova seřadí podle abecedy. Po vrácení tabulek společně zkontrolují správnost.

Diferenciace↑: Ž doplní ke každému řádku jedno vhodné slovo tak, aby správně zapadlo do abecedního pořadí, a vysvětlí, proč je zařadil právě na dané místo. Následně Ž vymyslejí vlastní řady slov podle abecedy a zapisují je do učebnice.

Reflexe

(40.–45. min)

R

Forma: práce v kruhu

Průběh: Jedno slovo: Každý Ž řekne jedno slovo, které si z dnešní hodiny odnáší. Například: abeceda, pořadí, slovník, knihovna, písmeno, oříšek...

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

● Piš s Divíky: str. 24–27

● Čti s Divíky: str. 12–13

● Cvič s Divíky: str. 18–19

Abeceda s veverkou 2

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (využívání abecedního pořadí, třídění podle počátečního písmene)
- KKK (sdílení a zdůvodňování postupu)
- KRP (doplňování chybějících písmen, řazení a třídění slov podle abecedy)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině)

CÍLE HODINY

- Ž seřadí názvy zvířat podle abecedy.
- Ž doplní chybějící první písmena názvů zvířat.
- Ž zařadí názvy věcí do skupin podle rozsahu počátečních písmen.
- Ž zdůvodní své řešení.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 49
- stíratelná tabulka
- obrázky zvířat / kartičky s názvy zvířat
- prázdné kartičky

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Hostina se chystá

(2.–10. min)

Forma: v kruhu / následně v lavicích

Pomůcky: obrázky zvířat / kartičky s názvy zvířat, stíratelná tabulka

Průběh: U přečte úvodní text z učebnice: „Veverka Viki chce posadit ke stolu své hosty podle abecedy. Připraví jim jmenovky. Nalevo si sedne ten, kdo je podle abecedy první.“ Poté se zeptá: *Kteří hosté přijdou?*

U položí doprostřed kartičky se jmény nebo obrázky hostů (liška, zajíc, ježek, myš, bobr). Ž nejprve společně pojmenují všechna zvířata. Poté určí první písmeno jejich názvu a pokusí se hosty seřadit podle abecedy.

U naváže otázkami: *Kdo bude sedět u stolu jako první? Kdo bude sedět jako poslední? Jak jste na to přišli?*

TIP 1: U připraví kartičky s jinými názvy zvířat, než jsou v učebnici. Ž určí první písmeno každého názvu a společně je seřadí podle abecedy.

TIP 2: Kooperativní aktivita – Ž pracují ve dvojicích. Jeden Ž napíše na stíratelnou tabulku název zvířete bez prvního písmene (např. _LIŠKA, _EŽEK, _AJÍC). Druhý Ž doplní chybějící písmeno, přečte název zvířete a vysvětlí, jak na správné řešení přišel. Poté si role vymění.

Cvičení 1

(11.–21. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: pracovní učebnice

Doplň první písmena. Napiš jmenovky.

Ž si nejprve přečtou názvy všech hostů a doplní chybějící první písmena. Následně určí pořadí hostů podle abecedy a jejich jména dopíšou na připravené jmenovky.

TIP 1: Před řazením si mohou Ž barevně zvýraznit první písmeno každého názvu.

TIP 2: Ž pracují ve dvojicích. Jeden Ž napíše na stíratelnou tabulku název zvířete bez prvního písmene. Druhý Ž doplní chybějící písmeno, přečte celý název a vysvětlí své řešení. Poté si role vymění.

Diferenciace↓: U může společně se Ž pojmenovat všechna zvířata a nechat je nejprve určit pouze první písmeno každého názvu.

Výzva: NAKRESLI NA TALÍŘ OBLÍBENÉ JÍDLO KAŽDÉHO ZVÍŘETE.

Možné řešení: BOBR – větvičky a kůra; JEŽEK – hmyz nebo žížaly; LIŠKA – vejce nebo drobní hlodavci; MYŠ – zrní a semena; ZAJÍC – tráva a byliny. Přijímáme i jiná věcně správná řešení, která Ž zdůvodní.

Řadíme zvířata

(22.–27. min)

Forma: skupiny

Pomůcky: obrázky zvířat

Průběh: U rozdá skupinám obrázky zvířat (liška, bobr, ježek, zajíc, myš nebo jiná zvířata). Skupiny mají za úkol seřadit hosty podle abecedy. Po dokončení se Ž mlčky projdou po třídě, prohlédnou si řešení ostatních skupin a případné změny společně zdůvodní.

Cvičení 2

(28.–39. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Napiš si první písmeno názvu každé věci k obrázku a rozhodni, do kterého šuplíku ji Viki uloží. Spoj.

Ž si nejprve společně pojmenují všechny obrázky: *blok, lego, zrcadlo, krabice, pánev, tužka a hrnec*. U každého názvu určí první písmeno a podle vyznačeného rozsahu rozhodnou, do kterého šuplíku věc patří. Poté obrázky spojí se správnými šuplíky.

TIP 1: Ž si mohou nejprve na stíratelnou tabulku napsat pouze první písmena názvů všech obrázků a teprve potom je přiřazovat ke správným šuplíkům.

TIP 2: Kooperativní aktivita – Ž pracují ve dvojicích. Jeden Ž vymyslí pět slov. Druhý Ž určí první písmeno každého slova a rozhodne, do kterého šuplíku by patřilo. Poté si role vymění.

Diferenciace↓: U společně se Ž pojmenuje všechny obrázky. Ž nejprve určí pouze první písmeno každého názvu a teprve poté předměty přiřadí ke správným šuplíkům.

Diferenciace↑: Ž doplní ke každému šuplíku jeden vlastní předmět a vysvětlí, proč do něj patří.

Reflexe

(40.–45. min)

Pomůcky: prázdné kartičky

Forma: v kruhu

Průběh: Každý Ž napíše na lísteček název jednoho zvířete a vloží jej do krabičky. U pět lístečků postupně vylosuje a připne je na tabuli. Ž společně určí správné pořadí podle abecedy a své rozhodnutí zdůvodní. Aktivitu lze několikrát zopakovat s jinými vylosovanými slovy.

R

U

Veverka Viki chce posadit ke stolu své hosty podle abecedy. Připraví jim jmenovky. Nalevo si sedne ten, kdo je podle abecedy první.

1. Doplň první písmena. Napiš jmenovky.

Nakresli na talíř oblíbené jídlo každého zvířete.

 L IŠKA

 Z AJÍC

 J EŽEK

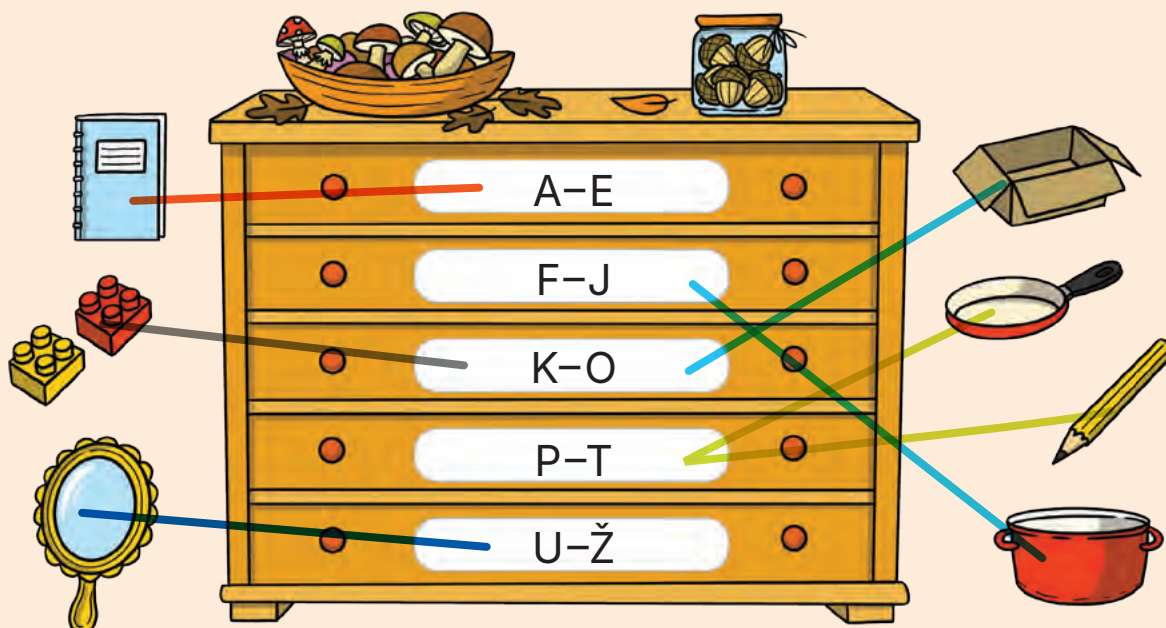
 M YŠ

 B OBR

Hostina se blíží. Veverka Viki ještě uklízí komodu. Na každém šuplíku je napsáno, kterým písmenem začínají věci, které do něj patří.

2. Napiš si první písmeno názvu každé věci k obrázku a rozhodni, do kterého šuplíku ji Viki uloží. Spoj.

1. Třída navštívila zoologickou zahradu. Po návratu děti namalovaly svá oblíbená zvířata. Poslechni si nahrávku a zjisti, kdo namaloval který obrázek. Pod obrázky napiš jména dětí.

2

Petr

3

Prokop

1

Pavel

Natálka chtěla seřadit podle abecedy jména dětí, které obrázky namalovaly. Přemýšlela, jak to udělat. A pak ji to napadlo.

Začínají slova na stejné první písmeno? Rozhodne to druhé.

2. Tato zvířata děti v zoo viděly. Seřaď je v řádku podle abecedy.

4

LIŠKA

2

LAMA

3

LEV

1

LACHTAN

5

LUMÍK

1

MEDVĚD

4

MYŠ

5

MÝVAL

2

MLOK

3

MROŽ

+

VYMYSLI TŘI ZVÍŘATA, KTERÁ ZAČÍNÁJÍ STEJNÝM PÍSMENEM. SEŘAĎ JE PODLE ABECEDY. PODTRHNI PÍSMENA, KTERÁ TI POMOHLA URČIT JEJICH POŘADÍ.

Byli jsme v zoo

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (pozorné naslouchání, vyhledávání informací z poslechu)
- KKK (sdílení a zdůvodňování postupu)
- KRP (řazení slov podle abecedy, hledání rozhodujícího písmene)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině)

CÍLE HODINY

- Ž pozorně naslouchá a vyhledává informace z nahrávky.
- Ž řadí slova podle abecedy.
- Ž vyhledá první odlišné písmeno, které rozhoduje o pořadí slov se stejným začátkem.
- Ž vytváří vlastní řady slov podle zadaného kritéria.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 50
- nahrávka v el. uč.
- stíratelná tabulka
- prázdný papír
- karty Abeceda (volitelně)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Živý obraz ze zoo

(2.–10. min)

Forma: skupinová práce

Průběh: U rozdělí Ž do skupin po čtyřech až pěti. Každá skupina během jedné minuty vytvoří živý obraz ze zoologické zahrady. Ž mohou představovat pantomimicky zvířata, návštěvníky nebo ošetřovatele. Ostatní hádají, která zvířata ve scéně vidí.

U naváže: *Dnes se do zoologické zahrady podíváme také.*

TIP Ž sedí v kruhu. První Ž řekne: Šel/šla jsem do zoo a viděl/a jsem lva. Další Ž zopakuje předchozí zvíře a přidá nové. Každý další zopakuje celý seznam a doplní další zvíře. Hra pokračuje, dokud se nevystřídají všichni Ž.

Cvičení 1

(11.–21. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: nahrávka v el. uč.

U

Třída navštívila zoologickou zahradu. Po návratu děti namalovaly svá oblíbená zvířata. Poslechni si nahrávku a zjisti, kdo namaloval který obrázek. Pod obrázky napiš jména dětí.

Ž si přečtou úvodní text zadání a prohlédnou si všechny obrázky. Při prvním poslechu pouze zjišťují, který chlapec namaloval který obrázek. Ve dvojicích své závěry porovnají. Při druhém poslechu informace ověří a pod obrázky zapíší jména dětí.

TIP Ž si prohlédnou všechny obrázky a určují, kterou výtvarnou technikou byly vytvořeny, např. pastelkami, vodovými barvami, voskovkami, fixy nebo temperami. Zdůvodňují, podle čeho techniku poznali, a porovnávají jednotlivé ilustrace.

Poslech:

Petrovi se v zoo nejvíc líbila liška. Dlouho ji pozoroval, jak pobíhá ve výběhu, a nejvíc ho zaujal její velký huňatý

ocas. Pavel byl nadšený z lachtana. Pozoroval ho u vody a smál se, když se ponořil a za chvíli se objevil úplně jině. Prokopovi se nejvíc líbil lev. Připadal mu ze všech zvířat nejvznešenější. Nejvíc ho zaujala jeho velká hřívá. Po návratu do školy každý z chlapců své oblíbené zvíře namaloval.

Ž si přečtou, že Natálka chtěla seřadit podle abecedy jména dětí, které obrázky namalovaly. U se zeptá: *Na jaký problém mohla Natálka narazit?* Ž hledají možné řešení a formulují své návrhy. Poté si přečtou Natálčinu myšlenku v bublině a porovnají ji se svými nápady. Společně vyvodí pravidlo: **Pokud slova začínají stejným písmenem, porovnáváme postupně druhé a případně další písmeno, dokud nenajdeme první odlišné.**

Řadíme – metodická hra

(22.–27. min)

Forma: ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka / papír

Průběh: Ž pracují ve dvojicích. Každá dvojice vymyslí čtyři slova začínající stejným písmenem a barevně zvýrazní první písmeno, které se ve slovech liší a rozhoduje o jejich pořadí. Slova předá jiné dvojici. Ta je seřadí podle abecedy a své řešení zdůvodní.

Následně Ž seřadí podle abecedy jména dětí z nahrávky.

Diferenciace ↑: Ž seřadí na stíratelné tabulce také názvy zvířat.

Cvičení 2

(28.–39. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Tato zvířata děti v zoo viděly. Seřad' je v řádku podle abecedy.

Ž si společně s U zopakují, že při řazení slov se stejným začátkem porovnáváme písmena postupně zleva. O pořadí rozhodne první písmeno, kterým se slova liší. U nechá pravidlo vysvětlit některého Ž na dvojici slov LACHTAN – LAMA – tam rozhoduje až třetí písmenko.

Poté Ž samostatně seřadí názvy zvířat podle abecedy a ke každému slovu doplní pořadové číslo.

TIP Ž si mohou barevně zvýraznit písmeno, které jim pomohlo určit správné pořadí slov.

Diferenciace ↑: Ž doplní do každé skupiny ještě jedno zvíře začínající stejným písmenem a určí jeho místo v abecedním pořadí.

Výzva: VYMYSLI TŘI ZVÍŘATA, KTERÁ ZAČÍNÁJÍ STEJNÝM PÍSMENEM. SEŘAĎ JE PODLE ABECEDY. PODTRHNI PÍSMENO, KTERÁ TI POMOHLA URČIT JEJICH POŘADÍ. Ž pracují samostatně nebo ve dvojicích.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: práce v kruhu

Průběh: U řekne dvojice slov LACHTAN – LAMA

a MYŠ – MÝVAL. Ž na stíratelnou tabulku vždy zapíše slovo, které je podle abecedy první, a podtrhnou písmeno, které o pořadí rozhodlo. Na závěr vlastními slovy vysvětlí použitý postup.

R

Byli jsme v zoo, str. 51

Tipy pro práci s touto stranou

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (vyhledávání informací v abecedním seznamu a plánu)
- KKK (popis cesty, naslouchání, sdílení postupu)
- KRP (propojování údajů ze seznamu a plánu, řešení úloh)
- KOS (spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž vyhledá název zvířete v abecedním seznamu.
- Ž propojí název zvířete s barevně označeným číslem výběhu a vyhledá výběh v plánu.
- Ž popíše cestu k výběhu pomocí prostorových pojmů.
- Ž naslouchá popisu cesty a podle pokynů vyhledá správný výběh.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 51
- stíratelná tabulka
- prázdný papír

Této straně lze věnovat celou vyučovací hodinu nebo se k ní opakovaně vracet během dalších hodin. Nabízí mnoho příležitostí k procvičování a upevňování řazení podle abecedy v praktických situacích. Ž si při práci uvědomují, že abeceda není jen školní učivo, ale nástroj, který pomáhá orientovat se v seznamech, slovnících, knihovnách, pláncích i dalších situacích běžného života.

Cvičení 3

Pracuj ve dvojici. Hledej zvířata. Popiš spolužákovi, kde výběh se zvířetem najde.

Forma: práce ve dvojicích

Průběh: Ž nejprve zjistí, že abecední seznam čtou v jednotlivých sloupcích shora dolů a sloupce postupně zleva doprava. Jeden Ž vybere zvíře, vyhledá u něj číslo výběhu i jeho barvu a v plánu najde značku stejné barvy se stejným číslem. Poté spolužákovi popíše, kde se výběh nachází.

Druhý Ž podle popisu výběh vyhledá a následně si role vymění.

T!P 1: Hledáme podle abecedy.

U řekne název zvířete. Ž jej co nejrychleji vyhledají v seznamu a sdělí číslo i barvu označení jeho výběhu. Poté výběh najdou v plánu.

T!P 2: Co je před a co za? U vybere jedno zvíře ze seznamu. Ž určí, které zvíře je v abecedním seznamu před ním a za ním. Případně U vybere dvě zvířata a Ž určí, která zvířata jsou mezi nimi.

T!P 3: Popiš cestu. Ž pracují ve dvojicích. Jeden Ž vyhledá zvíře v seznamu, podle čísla a barvy označení najde jeho výběh v plánu a slovně popíše cestu, např. *Od vstupu jdi rovně, u jezírka doprava...* Druhý Ž podle pokynů hledá správný výběh. Poté společně ověří řešení a role si vymění.

T!P 4. Kdo najde více? Ž pracují ve dvojicích. Jeden Ž říká názvy zvířat, druhý je co nejrychleji vyhledává v seznamu i v plánu. Po několika kolech si role vymění.

T!P 5. Vytvoř vlastní zoo. Ž vymyslí čtyři až šest dalších zvířat. Zapišou je v náhodném pořadí a poté je seřadí podle abecedy. Ve dvojicích si své seznamy vymění a navzájem zkontrolují.

T!P 6. Abecední výzva. U zadá počáteční písmeno, např. L nebo M. Ž během jedné minuty vymyslí co nejvíce zvířat začínajících tímto písmenem. Poté je společně seřadí podle abecedy a zdůvodní, které písmeno rozhodlo o jejich pořadí.

T!P 7. Kdo bude dříve? U řekne názvy dvou zvířat, např. koala – kobra. Ž bez nahlížení do učebnice určí, které bude v seznamu dříve. Poté své tvrzení ověří.

T!P 8. Stejně číslo, jiná barva. U zadá číslo, které se v plánu objevuje v modrém i žlutém označení, např. 7. Ž v seznamu vyhledají zvířata přiřazená k oběma barevným označením a poté najdou oba výběhy v plánu.

T!P 9. Schované zvíře. Jeden Ž si vybere zvíře a neprozradí ho. Ostatní pokládají otázky:

- Je před lvem?
- Je za pandou?
- Je mezi koalou a krokodýlem?

Vybraný Ž odpovídá pouze ano/ne, dokud někdo zvíře neuhodne.

3. Pracuj ve dvojici. Hledej zvířata. Popiš spolužákovi, kde výběh se zvířetem najde.

Jak najdeme zebra mezi tolika zvířaty?

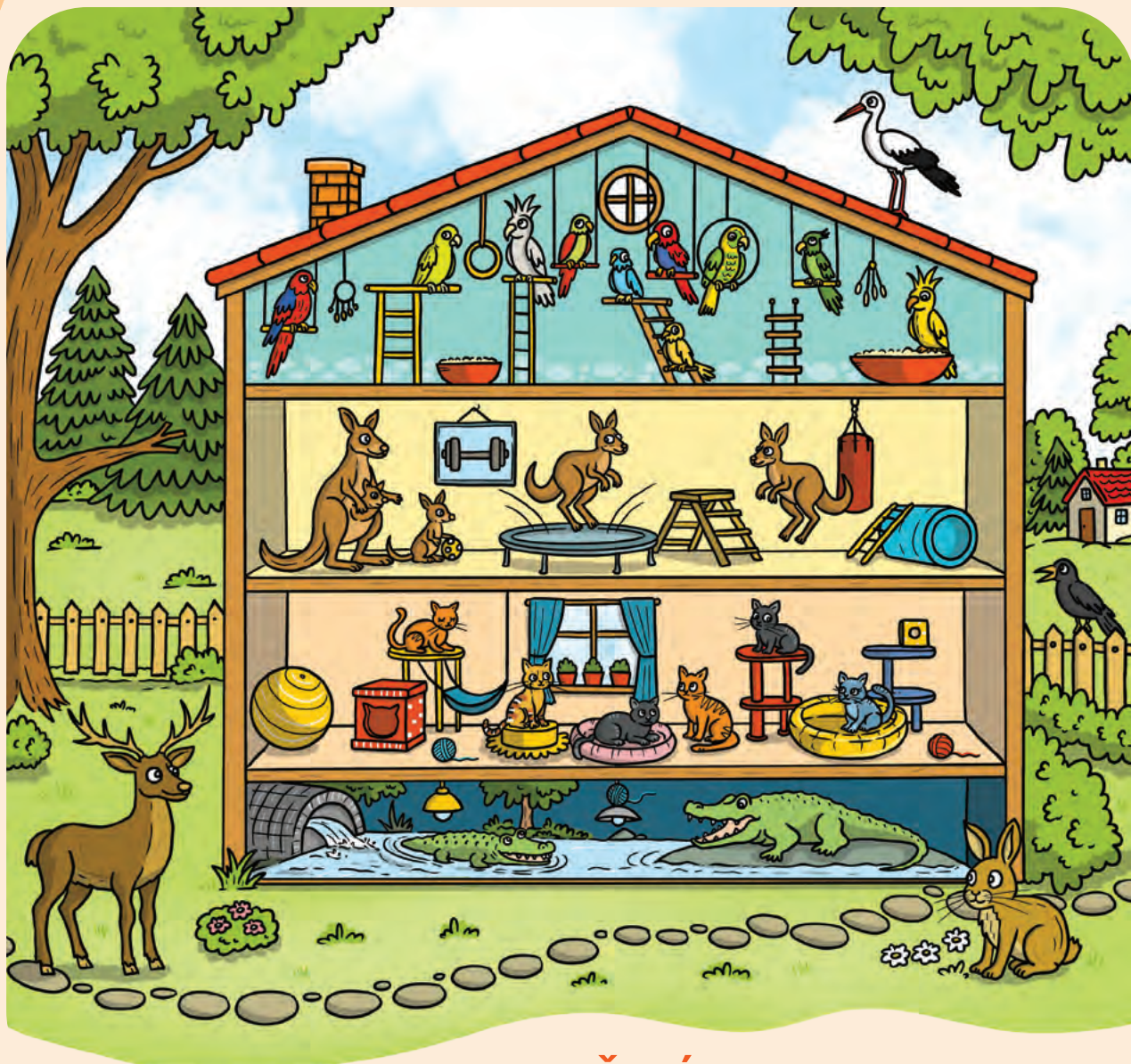
Podívej, v plánku je seznam všech zvířat a jsou seřazena podle abecedy!

andulka	12	klokan	4	orangutan	15	tapír	8
ara	20	koala	10	panda	11	tygr	7
bizon	2	kobra	18	papoušek	6	tukan	9
dikobraz	1	krokodýl	3	plameňák	19	tučňák	9
gorila	17	lemur	3	pštros	4	velbloud	12
hroch	16	lev	11	slon	7	vydra	10
chameleon	5	medvěd	8	surikata	1	zebra	6
jaguár	2	opice	5	šimpanz	13	žirafa	14

Kočky nemůžou najít jedno klubíčko. Kam se asi podělo?

PODEZŘELÍ:

zahradník

OČKO

pošťák

ERIK

uklízečka

LÝDIE

veterinářka

BERTA

Záhada zvířecího domu

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (vyhledávání informací z poslechu, využívání abecedy)
- KKK (sdílení a zdůvodňování postupu)
- KRP (řešení úloh, práce s indiciemi, řazení vlastních jmen podle abecedy)
- KOS (spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž pozorně naslouchá a vyhledává informace z nahrávky.
- Ž oddělí slova v souvislém řetězci písmen.
- Ž seřadí vlastní jména podle abecedy a z druhých písmen vytvoří slovo.
- Ž rozpozná písmena, která narušují správné pořadí abecedy.
- Ž propojí počáteční hlásku slova s příslušným písmenem.
- Ž využije barevný klíč k doplnění chybějících písmen.
- Ž propojí získané indicie a zdůvodní řešení záhady.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 52–53
- stíratelná tabulka
- nahrávka v el. uč.
- klubičko, karty Abeceda (volitelně)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Klubičko

(2.–5. min)

Forma: kruh

Pomůcky: klubičko

Průběh: U přinese černé klubičko. Ž si je postupně podávají. Každý, kdo klubičko drží, řekne název jednoho zvířete. Jakmile se některé zvíře zopakuje, U klubičko schová a řekne: *Jejda! Klubičko zmizelo. Přesně to se stalo i ve Zvířecím domě. Myslíte, že dokážeme vypátrat, kdo ho vzal?*

TIP Ž tipují, kde by mohlo klubičko ve zvířecím domě být.

Podezřelí

(6.–10. min)

U

Forma: společná práce v kruhu

Průběh: Ž si prohlédnou podezřelé, přečtou jejich jména a pojmenují jejich povolání. Poté jednotlivé postavy vyhledají na obrázku Zvířecího domu. Každý Ž vysloví prvotní domněnku, kdo mohl klubičko vzít, a stručně ji zdůvodní.

U naváže: *Na začátku máme jen domněnky. Skutečný detektiv se ale nerozhoduje podle vzhledu. Během dnešní hodiny budeme sbírat důkazy a po každé indicii se k podezřelým vrátíme. Možná svůj názor změníme.*

Cvičení 1

(11.–15. min)

Forma: společná práce, poslech

Ve Zvířecím domě se stalo něco nečekaného. Poslechni si, co se přihodilo.

Ž si poslechnou nahrávku. Po poslechu U ověří základní porozumění otázkami: *Co se ztratilo? Komu klubičko patřilo? Kdo patří mezi podezřelé? Co zatím víme jistě a co ještě musíme zjistit?*

Diferenciace ↓: U před poslechem pojmenuje se Ž podezřelé podle obrázku a připomene, po jaké informaci mají při poslechu pátrat.

Poslech:

Jednoho rána se kočky probudily a běžely si hrát se svým oblíbeným klubičkem. „Mňau! Kde je naše černé klubičko?“ vykřikla Mína. „Včera večer jsme si s ním ještě hrály. Kam se jen podělo?“

Kočky hledaly pod postelí, za polštářem i v košíku. Klubičko ale nikde nebylo.

Pomoz kočkám najít klubičko, ať si mají s čím hrát. Vyřeš úkoly a zjisti, kdo klubičko sebral.

Cvičení 2

(16.–20. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Odděl slova. Objevíš důležitou indicii.

Ž rozdělí souvislý řetězec na jednotlivá slova a větu přečtou. Získanou informaci využijí k vyloučení jednoho z podezřelých. Ve dvojici vysvětlí, koho mohou vyškrtnout a podle které části věty to vědí.

TIP U vede Ž k tomu, aby neřekli pouze jméno, ale vždy uvedli důkaz: Berta klubičko nevzala, protože byla na dovolené.

Diferenciace ↑: Ž větu přepíše správně do sešitu a barevně označí slovo, které bylo pro vyřešení indicie nejdůležitější.

Cvičení 3

(21.–26. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Seřaď zbývající vlastní jména podle abecedy. Zakroužkuj druhá písmena slov a zjistiš název předmětu. Podle toho se dozvíš, kdo klubičko nevzal.

Ž pracují pouze se třemi zbývajcími jmény. Nejprve si všimnou jejich prvních písmen a podle abecedy jména seřadí. Poté zakroužkují druhá písmena a přečtou vzniklou indicii. Spojením písmen R-Ý-Č vytvoří Ž slovo RÝČ. Podle toho vyřadí zahradníka. Zahradník Očko klubičko nevzal.

TIP Než Ž začnou psát, U nechá tři jména „postavit se“ do řady pomocí kartiček. Ž zdůvodňují: *Které jméno bude první? Podle kterého písmene to poznáme?*

Diferenciace ↓: Ž dostanou k dispozici karty Abeceda a U s nimi společně určí první jméno v pořadí.

Diferenciace ↑: Ž vysvětlí, proč při řazení těchto tří jmen stačí sledovat první písmeno.

Cvičení 4

(27.–32. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Zakroužkuj písmena, která nejsou na správném místě abecedy. Odhalíš název předmětu, který má u sebe pachatel.

Ž porovnávají řadu písmen se správným pořadím abecedy. Nesprávně vložená písmena zakroužkují a přečtou z nich další indicii.

Písmena vytvoří slovo KOŠTĚ. Koště má uklízečka Lýdie; pachatelkou je tedy Lýdie.

Diferenciace ↓: U rozdělí dlouhou řadu na kratší úseky a Ž kontrolují vždy jen několik písmen.

Cvičení 5

(33.–36. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Napiš první písmena slov na obrázcích. Zjistiš, kam pachatel klubičko schoval.

Ž pojmenují obrázky a zapíší jejich první písmena. Z písmen složí slovo a získají další část řešení záhady. Počáteční písmena vytvoří slovo LAMPA.

TIP Před zápisem si Ž obrázky nejprve společně pojmenují. U se ptá: *Jakou hlásku slyšíš na začátku? Kterým písmenem ji zapíšeme?*

Cvičení 6

(37.–41. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Proč pachatel klubičko vzal? Doplní písmena podle barev.

Ž využijí barevný klíč a doplní chybějící písmena do slov. Přečtou poslední indicii a společně dokončí celé pátrání: kdo klubičko vzal, kam ho schoval a proč.

Klubičko vzala uklízečka Lýdie, schovala ho u lampy a chtěla si uplést svetr.

TIP Po vyřešení Ž ve dvojici převyprávějí celý případ třemi větami: *Pachatel je... Klubičko schoval... Vzal ho, protože...*

Diferenciace ↑: Ž seřadí jednotlivé indicie podle toho, jak během pátrání pomáhaly vylučovat podezřelé, a vysvětlí, která byla podle nich rozhodující.

Reflexe

(42.–45. min)

Forma: v kruhu

Průběh: Každý Ž dokončí jednu z vět: *Nejdůležitější stopou bylo..., protože... Pachatelku jsme odhalili díky... Dnes jsem přišel/přišla na to, že dobrý detektiv musí...*

R

1. Ve Zvířecím domě se stalo něco nečekaného. Poslechni si, co se přihodilo.

2. Odděl slova. Objevíš důležitou indicii.

VDOBĚZMIZENÍKLUBÍČKABYLABERTANADOVOLENÉ.

3. Seřaď zbývající vlastní jména podle abecedy. Zakroužkuj druhá písmena slov a zjistíš název předmětu. Podle toho se dozvíš, kdo klubíčko nevzal.

ERIK

LÝDIE

OČKO

4. Zakroužkuj písmena, která nejsou na správném místě abecedy. Odhalíš název předmětu, který má u sebe pachatel.

A B C Č D Ď E F K G H CH I O J K L M N
Ň O P Q R Š Ř S Š T Ť U V T W X Y Ě Z Ž

5. Napiš první písmena slov na obrázcích. Zjistíš, kam pachatel klubíčko schoval.

L

A

M

P

A

6. Proč pachatel klubíčko vzal? Dopln písmena podle barev.

E

S

É

CHT Ě LA

S I

UPL É S T

S V E TR

Ě

I

Co si myslím teď

Mohu jednu věc pojmenovat různými slovy? ANO NE

Poznám slovo, které do věty nepatří? ANO NE

Znám opaky některých slov? ANO NE

Dají se slova třídit do skupin? ANO NE

Ohlédnu se za svým učněním

Rozumím, vím, poznám

Rozumím, jaký je vztah například mezi slovy
jablko – ovoce – hruška.

Vím, co to jsou slova protikladná.

Rozumím, kdy stejné slovo označuje různé věci.

Dokážu

Vymyslím slova souřadná a k nim slovo nadřazené.

Vytvořím dvojici slov opačného významu.

Ve větě nahradím slovo jiným slovem podobného významu.

Roztřídím slova do skupin podle významu.

Rozliším slovo hanlivé a lichotivé.

Používám

Používám slova podobného i opačného
významu ve svém vyprávění.

Rosteme spolu – Svět slov

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, smysl a cíl učení, celoživotní učení)
- K KK (vyjadřování, porozumění, aktivní naslouchání)
- K OS (vlastní wellbeing, odolávání obtížným situacím)
- K PP (mobilizování zdrojů)
- K RP (práce s informacemi, kritické myšlení)

CÍLE HODINY

- Ž pojmenuje, co již ví a dokáže.
- Ž porovná své původní představy s tím, co se naučil.
- Ž sleduje a pojmenuje vlastní pokrok.
- Ž doloží své sebehodnocení konkrétním příkladem, úlohou nebo zkušeností.
- Ž pojmenuje, co se mu při učení podařilo a v čem potřebuje podporu.
- Ž si stanoví konkrétní a dosažitelný cíl pro další učení.
- Ž navrhne další krok a zvolí způsob podpory, který mu pomůže cíle dosáhnout.
- Ž pracuje s chybou jako s přirozenou součástí učení a využívá ji jako příležitost pro další učení.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 54–55, pastelky

Průběh práce s dvoustranou

Dvoustrana se opakuje při každém zavádění nového učiva. Dvoustrana pomáhá Ž sledovat vlastní učení a pokrok, pojmenovat, co již vědí a dokážou, a určit, na čem potřebují dále pracovat. Sebehodnocení není cílem samo o sobě. Poskytuje Ž i U informace, které mohou využít při plánování dalších kroků v učení.

Vzhledem k rozdílným vzdělávacím potřebám Ž a odlišnému způsobu práce jednotlivých U není u této dvoustrany sta-

novena pevná časová dotace. U přizpůsobí čas věnovaný jednotlivým činnostem aktuálním potřebám Ž a podmínkám výuky.

U nejprve představí učivo a vede Ž k orientaci v tom, zda už něco z učiva znají. V průběhu učení jim pomáhá sledovat vlastní pokrok. Po probrání učiva vede Ž k tomu, aby pojmenovali, co už zvládají, a uvědomili si, na čem ještě potřebují pracovat.

1. Než začnete nové učivo – Co si myslím teď?

Ještě před probíráním tematického celku *Svět slov* si Ž přečtou čtyři otázky a samostatně označí ANO/NE podle toho, co si v danou chvíli myslí. Otázky se týkají pojmenování jedné věci různými slovy, rozpoznání slova, které do věty nepatří, slov opačného významu a třídění slov do skupin.

T!P 1: Odpovědi zatím neopravujte ani společně nevyhodnocujte. Nejde o test správnosti, ale o zachycení toho, s čím Ž do nového učiva vstupují. Můžete nechat Ž krátce sdílet ve dvojici, proč odpověděli právě tak. Ž také mohou napsat slova či krátké příklady, které je v souvislosti s novým učivem napadají; po probrání celku se k nim vrátí a porovnají je se svým nynějším porozuměním.

T!P 2: Pokud Ž některé otázky nerozumějí, U ji přečte nahlas a objasní zadání, aniž napovídá odpověď.

2. Po probrání učiva – návrat k otázkám

Po dokončení celku se Ž ke stejným otázkám vrátí. Znovu si je přečtou a zamyslí se:

Myslím si to stále? Změnil/a bych některou odpověď? Co už teď vím jinak?

Teprve nyní je vhodné o otázkách společně diskutovat a nechat Ž své odpovědi zdůvodnit.

T!P Ptejte se například: *U které otázky jsi změnil/a názor? Co tě během učení přesvědčilo? Jak to víš?* Ž tak vidí vlastní posun, nejen správnou odpověď.

3. Ohlédnu se za svým učením

Ž si přečtou výroky v oblastech *Rozumím, vím, poznám – Dokážu – Používám* a u každé oblasti vybarví počet pastelek, který podle nich odpovídá tomu, jak jistě dané učivo zvládají. U předem připomene význam škály používané při sebehodnocení.

U zdůrazní, že nejde o známku ani soutěž. Není cílem vybarvit všechny pastelky. Důležité je zkusit své učení zhodnotit co nejpravdivěji a opřít hodnocení o konkrétní příklad.

TIP **Důkaz učení:** U se občas Ž zeptá: *Podle čeho poznáš, že to dokážeš? Uveď příklad.* Ž mohou například uvést slova nadřazená a souřadná, vytvořit dvojici protikladů, nahradit ve větě slovo synonymem nebo vysvětlit, kdy jedno slovo označuje různé věci.

4. Od hodnocení k dalšímu kroku

Na pravé straně s názvem **Svět slov** Ž své přemýšlení dokončí. U je nejprve nechá prolístovat probrané strany a připomenout si konkrétní úlohy, teprve potom vyplní sebehodnocení.

Co se mi podařilo? – Ž pojmenují svůj úspěch a pokud možno ho doloží příkladem nebo konkrétním cvičením z učebnice. Mohou psát věty či slova, kreslit nebo sdílet ve dvojici.

Na čem chci zapracovat? – Ž vyberou jednu konkrétní oblast, např. tvoření slov opačného či podobného významu, určování slov nadřazených a souřadných, třídění slov podle významu nebo rozlišení slov lichotivých a hanlivých.

Co mi v tom pomůže? – Ž zvolí uskutečnitelný další krok.

U může klást návodné otázky: *Pomůže ti zopakovat si učivo se spolužákem? Najít další příklady? Vrátit se ke konkrétnímu cvičení? Zeptat se na to, co ti není jasné?*

Diferenciace ↓: Ž odpovědi sdělí ústně, nakreslí je nebo je nadiktují U. U jim může nabídnout dvě konkrétní možnosti, z nichž si vyberou.

Sebehodnocení má smysl tehdy, pokud vede k dalšímu kroku v učení. U proto na získané informace naváže při plánování další výuky, diferenciaci nebo poskytování podpory jednotlivým Ž. Při příští vhodné příležitosti se k vybranému cíli se Ž krátce vrátí a společně ověří, zda zvolená podpora pomohla.

SVĚT SLOV

Co se mi podařilo?

Na čem chci zapracovat?

Co mi v tom pomůže?

1. Podtrhni modře hlavní hrdiny příběhu. Podtrhni zeleně, co se jim při procházce přihodilo.

Když se probudili, svítilo už krásně sluníčko a ani trochu už nepršelo.

„Je pěkně,“ řekli pejsek s kočičkou, „to půjdeme ven.“

A jak tak chodili venku, tak slyšeli, jak někde něco tence pláče.

„Co to pláče, tak tenounce, není to nějaký ptáček?“ řekl pejsek.

„To nebude ptáček, ptáčkové ani nepláčou tak jemně,“ povídala kočička, „to snad pláče nějaký brouček, že se mu něco stalo.“

„Nebo to snad pláče nějaký motýl,“ řekl pejsek.

„Anebo třeba nějaká zlomená květinka,“ řekla kočička.

Jaké asi bylo počasí, když pejsek s kočičkou spali?

Koho asi pejsek s kočičkou slyšeli plakat?
Zkus hádat.

2. Přečti si, co to bylo ve skutečnosti. Co udělají pejsek s kočičkou?

I hledali a hledali a koukali se dokola, odkud to tak tence pláče.

A teď viděli, co to plakalo tak jemně a tenounce. Docela v koutě ve vysoké trávě – a ta tráva byla po dešti ještě mokrá – ležela pod kopřivami malá panenka. Nějaké dítě tam tu malou panenku ztratilo nebo pohodilo a panenka tam ležela už několik dní, napršelo tam na ni, až měla šatečky celé mokré, hlavičku měla trochu natlučenou a měla hlad a trochu kašel a bála se tam tak sama.

Pejsek a kočička

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, práce s informacemi)
- KKK (porozumění, naslouchání, vyjadřování)
- KRP (řešení běžných problematických situací)
- KOS (empatie, ohleduplnost k druhým)

CÍLE HODINY

- Ž čte příběh s porozuměním a vyhledává v něm konkrétní informace.
- Ž předvídá další vývoj příběhu a svou předpověď opírá o přečtený text.
- Ž rozpozná důvody jednání a prožívání postav.
- Ž posuzuje pravdivost tvrzení podle informací v textu.
- Ž pojmenuje vlastnosti postav a svůj výběr zdůvodní.
- Ž propojuje situaci z příběhu s vlastní zkušeností a uvažuje o možnostech pomoci druhému.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 56–57

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Co se asi stalo?

(2.–5. min)

Forma: společná aktivita

Průběh: U přehraje nebo napodobí tichý pláč, aniž by Ž řekl, komu patří. Ž zavrou oči a krátce přemýšlejí. *Kdo nebo co by mohlo takhle plakat? Co se mu asi stalo?*

Několik Ž řekne svůj nápad. U odpovědi nehodnotí a pokračování neprozrazuje.

U naváže: *Pejsek s kočičkou při procházce také zaslechli zvláštní pláč. Pojďme zjistit, co si o něm mysleli oni.*

Cvičení 1

(6.–13. min)

Forma: samostatné čtení, společná práce

Podtrhni modře hlavní hrdiny příběhu. Podtrhni zeleně, co se jim při procházce přihodilo.

Ž samostatně čtou text a podle zadání barevně podtrhávají informace. Při společné kontrole pojmenují hlavní postavy a stručně řeknou, co se jim při procházce přihodilo.

U naváže otázkami z učebnice.

Jaké asi bylo počasí, když pejsek s kočičkou spalí? Koho asi slyšeli plakat?

Ž u první otázky hledají vodítko v textu, u druhé otázky předvídají pokračování příběhu.

Diferenciace ↓: U čte text společně se Ž po kratších úsecích a průběžně ověřuje porozumění.

Diferenciace ↑: Ž vysvětlí, podle které části textu usoudil, jaké bylo předtím počasí.

TIP Tipy Ž, kdo asi pláče, může U krátce zaznamenat na tabuli. Po přečtení pokračování se k nim společně vrátí.

Cvičení 2

(14.–20. min)

Forma: samostatné čtení, předvídání

Přečti si, co to bylo ve skutečnosti. Co udělají pejsek s kočičkou?

Ž přečtou pokračování a zjistí, že pejsek s kočičkou našli v mokré trávě opuštěnou panenku. Po přečtení porovnají skutečnost se svými předchozími odhady.

Poté Ž předvídají, jak se pejsek s kočičkou zachovají. Ve dvojicích si řeknou svůj návrh a krátce vysvětlí, proč si to myslí.

Diferenciace ↓: U nabídne dvě možnosti dalšího vývoje a Ž vybere pravděpodobnější.

Diferenciace ↑: Ž svou předpověď podpoří tím, co už o pejskovi a kočičce z příběhu vědí.

Cvičení 3

(21.–29. min)

Forma: samostatná práce, společné sdílení

Podtrhni, proč panenka pláče. Jak se asi mohla cítit?

Ž čtou pokračování a podtrhují důvody panenčina pláče. Při kontrole je vlastními slovy shrnou. Následně různými slovy pojmenují, jak se panenka mohla cítit, např. smutně, osaměle, bezradně; mohlo se jí stýskat.

TIP Sdílení vlastní zkušenosti, kdy jsem se cítil/a podobně. U nenutí Ž před třídou sdílet osobní zkušenost. Mohou pouze pojmenovat, jak se podle nich panenka cítila.

Cvičení 4

(30.–35. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Je to pravda? Doplň ano (A), ne (N), nebo nevím (?).

Ž posuzují jednotlivá tvrzení podle přečteného příběhu.

U při kontrole vede Ž k rozlišování mezi tím, co text skutečně říká, co je s ním v rozporu a co se z něj vůbec nedozvídáme.

Diferenciace ↓: Ž pracují s textem otevřeným před sebou a potřebnou informaci v něm vyhledají.

Diferenciace ↑: Ž u vybraného tvrzení vysvětlí, která informace z textu jeho odpověď potvrzuje.

Cvičení 5

(36.–40. min)

Forma: samostatná práce, společné sdílení

Jací jsou pejsek s kočičkou? Označ správná slova.

Ž vybírají z nabídky vlastností, které podle nich pejskovi a kočičce odpovídají. Při kontrole U nechá Ž u vybrané vlastnosti uvést konkrétní situaci z příběhu, která jejich volbu dokládá.

Diferenciace ↑: Ž navrhne další vlastnost, která pejskovi a kočičce podle něj odpovídá, a svůj návrh zdůvodní.

TIP Závěrečnou otázku stránky Jak se zachováš, když uslyšíš někoho plakat? je možné využít jako přechod k reflexi.

Co můžu udělat?

(41.–45. min)

Forma: společná reflexe, kruh

Průběh: U naváže na jednání pejska a kočičky:

Pejsek s kočičkou si všimli, že někdo potřebuje pomoc. Co můžeme udělat my, když si všimneme, že je někdo smutný nebo pláče?

Ž postupně navrhnou konkrétní možnosti, např. zeptat se, co se stalo, zůstat s ním, přivolat dospělého, nabídnout pomoc nebo ho vyslechnout.

Na závěr si každý Ž v duchu vybere jednu věc, kterou by v takové situaci dokázal udělat sám. Několik dobrovolníků ji sdílí.

R

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

Piš s Divíky: str. 28–31

Čti s Divíky: str. 14–15

● Cvič s Divíky: str. 20–21

3. Podtrhni, proč panenka pláče. Jak se asi mohla cítit?

„Proč tak pláčeš, malá panenko?“ ptali se jí pejsek s kočičkou. A panenka řekla: „Já pláču, protože mně je líto, že mne moje holčička tady tak pohodila, ztratila a zapomněla a že mám hlad a že se mně tu stýská tak samotné.“

„Chudáčku, nám je tě také moc líto,“ řekl pejsek.

„Ta holčička, to nebyla hodná tvoje maminka, když tě tu tak mohla pohodit a nechat. To se takovým malým děťátkům, takovým panenkám, jako jsi ty, nemá dělat, protože jsou malinké a nemohou si pomoci.“

A kočička řekla: „Víš co, nám je tě tak líto, my se tě ujmemme a vezmeme tě k nám, když ta tvoje holčička tě nechtěla.“

Pejsek a kočička vzali pohozenou panenku a opatrně si ji nesli s sebou domů. Panenka už neplakala a byla ráda, že už se nemusí bát tak sama v mokré trávě a v kopřivách.

4. Je to pravda? Doplň ano (A), ne (N), nebo nevím (?).

Panenka plakala, protože ji bolela noha.

N

Pejsek a kočička se zajímali, proč panenka pláče.

A

Pejsek a kočička našli panenčinu maminku.

N

Panenka s pejskem a kočičkou nechtěla jít.

N

Pejsek a kočička mají doma hodně panenek.

?

5. Jací jsou pejsek s kočičkou? Označ správná slova.

starostliví

zapomnětliví

nepořádní

laskaví

hodní

soucitní

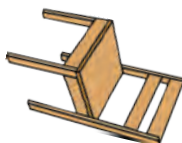
Jak se zachováš, když uslyšíš někoho plakat?

1. Jak se asi postarají pejsek s kočičkou o panenku?
Poslechni si nahrávku.

2. Hledej na obrázku hračky, které našel pejsek. Které hračky na obrázku chybí? Podtrhni je v textu.

Pejsek šel, koukal, do všech koutů vlezl, všecko prošťáral, a to si, děti, ani nedovedete představit, co on tam všechno našel! To vy, děti, ani nevíte, jakých hraček jste už zkazily, poztrácely a pohodily! Vy na to hned zapomenete, ale pejsek je všechny našel. Tady v trávě našel míček, jinde našel ztracené formičky a bábovečky na písek, a našel korálky, barevné kostičky a nějaké nádobíčko, které děti poztrácely, našel pohozená kamínka a židličku do kuchyňky, našel plno obrázků, a jednu píšťalku také našel, a také lžici a lopatku na písek, a našel poztrácené dřevěné domečky a stromečky, a nějaká dřevěná zvířátka taky našel, a našel toho tolik, že to ani unést nemohl.

3. Poslechni si, co našla kočička. Škrtni hračku, kterou nenašla.

konývka

panenku

kostičky ze stavebnice

~~knížku o zvířátkách~~

barevné papírky

4. Rozděľ věty na slova a zjisti, jak to bylo dál.

Pejsek s kočičkou donesl panence hračky.

Panenka měla velkou radost.

Panenka zůstala bydlet s pejskem a kočičkou.

Hledáme slova

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (umění se učit, práce s informacemi)
- K KK (porozumění, naslouchání, vyjadřování)
- K RP (vyhledávání a porovnávání informací)
- K PP (spolupráce, vzájemná pomoc)

CÍLE HODINY

- Ž naslouchá textu s porozuměním a zachycuje konkrétní informace.
- Ž vyhledává požadovaná slova v textu.
- Ž porovnává informace z textu s obrázkem.
- Ž rozpoznává hranice slov ve větě.
- Ž správně odděluje jednotlivá slova ve větě.
- Ž vlastními slovy shrne, jak příběh skončil.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 58
- nahrávka v el. uč.
- kartička pro napsání slova pro každého Ž

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Sněhová koule slov

(2.–6. min)

Forma: individuální práce, práce ve dvojicích a skupinách

Pomůcky: papírek pro napsání slova pro každého Ž

Průběh: Každý Ž dostane malý papírek a napíše na něj jednu věc, kterou by podle něj mohl pesek nebo kočička přinést panence, aby jí u nich bylo dobře.

Ž se spojí do dvojic, přečtou si svá slova a zkusí říct, co mají jejich návrhy společného. Poté se dvě dvojice spojí do čtveřice a postup zopakují se všemi čtyřmi slovy.

Několik skupin své návrhy představí. U naváže: *Pojďme zjistit, co pro panenku skutečně našli pesek s kočičkou.*

TIP U nevede Ž k jedné konkrétní skupině slov. Mohou se objevit hračky, jídlo, oblečení i jiné věci. Důležité je vybavení slovní zásoby a hledání souvislostí mezi slovy.

Cvičení 1

(7.–10. min)

Forma: poslech, společná práce

Pomůcky: nahrávka v el. uč.

U

Jak se asi postarají pesek s kočičkou o panenku?
Poslechni si nahrávku.

Před poslechem Ž krátce připomenou, v jaké situaci panenku na předchozí straně opustili. Poté poslouchají pokračování příběhu a zaměřují se na to, co pesek s kočičkou pro panenku dělají.

Upozornění: Vzhledem k prostorovým možnostem strany nezařazujeme přepis poslechu. Je k dispozici ke stažení v samostatném dokumentu.

Po poslechu několik Ž vlastními slovy řekne, co si zapamatovali.

Cvičení 2

(11.–22. min)

Forma: samostatná práce, práce ve dvojicích

Hledej na obrázku hračky, které našel pesek. Které hračky na obrázku chybí? Podtrhni je v textu.

Ž si nejprve prohlédnou originální ilustrační obrázek z knížky a poté hračky kolem textu. Pojmenují hračky na barevných obrázcích. Poté čtou text a průběžně porovnávají to, co našel pesek, s tím, co vidí na barevných obrázcích kolem textu. V textu podtrhují předměty, které na barevných obrázcích chybějí.

Po dokončení si Ž řešení porovnají ve dvojicích. Při společ-

né kontrole U vede Ž k tomu, aby místo hádání vždy ověřili svou odpověď v textu i v obrázku.

Diferenciace ↑: Ž rozdělí nalezené předměty do menších skupin podle vlastního kritéria a svůj způsob třídění vysvětlí.

Diferenciace ↓: U postupuje se Ž po kratších částech textu. Po každé nalezené věci společně ověří, zda je také na obrázku.

TIP Část kontroly lze udělat mimo lavice. U vyslovuje ná-
zvy předmětů z textu. Pokud je Ž vidí také na obrázku, po-
staví se, pokud na obrázku chybějí, zůstanou sedět.

Cvičení 3

(23.–29. min)

Forma: poslech, samostatná práce

Pomůcky: nahrávka v el. uč.

Poslechni si, co našla kočička. Škrtni hračku, kterou nenašla.

Ž si před poslechem přečtou nabídku slov. Poté poslouchají nahrávku a škrtnou věc, která v ní nezazněla. Při kontrole U nahrávku podle potřeby pustí ještě jednou a Ž své rozhodnutí ověří poslechem.

Poslech: Kočička šla, hledala, všechny koutečky prolezla a prosmejčila. A jéjéj, děti, co ona toho ještě našla! Co vy těch hraček pohodíte, zapomenete a poztrácíte! Někde v plotě našla kbelíček a jinde pomačkanou kropicí koněvku, v kopřivách našla poho-
zené kostečky ze stavebnice, v trávníčku našla střevíčky a pun-
čošky ztracené z všelijakých panenek, a našla také jednu knížku s pohádkou a obrázky a kapesníček. A barevné hadříčky našla a nitě, a jinde zas našla vyšíváníčko, a taky našla jehlu kulatou, nepíchavou, a našla jednu panenečku docela malinkou panence na hraní a míček s peříčky a barevné papírky a házecí kroužek a ještě k tomu nějaké nádobičko, no, našla vám toho poho-
zeného a poztraceného, že to ani pobrat nemohla!

Diferenciace ↓: Před druhým poslechem U společně se Ž přečte jednotlivá slova z nabídky.

Diferenciace ↑: Ž po poslechu bez nahlížení do učebnice vyjmenuje co nejvíce věcí, které kočička našla.

Cvičení 4

(30.–38. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Rozděli věty na slova a zjistí, jak to bylo dál.

Ž čtou tři věty zapsané bez mezer a vyznačují v nich hranice jednotlivých slov. Poté věty přečtou nahlas a společně zjistí, jak příběh pokračoval.

Diferenciace ↓: Ž si větu nejprve pomalu přečte nahlas a při každém slově ťukne prstem do lavice. Teprve potom vyznačí mezery.

Diferenciace ↑: Ž spočítá počet slov v jednotlivých větách a vytvoří vlastní krátkou větu pro spolužáka, kterou zapíše bez mezer.

TIP **Živá věta:** U rozdělí několika Ž kartičky se slovy jedné z vět, např. PANENKA/MĚLA/VELKOU/RADOST. Ž se postaví vedle sebe tak, aby vytvořili správnou větu. Mezi jednotlivými Ž zůstává malá mezera. U tak názorně připomene, že v mluvené větě slyšíme jednotlivá slova a v písmu jejich hranice označujeme mezerami.

Co mi dnes pomáhalo hledat?

(39.–45. min)

Forma: individuální zamyšlení, společné sdílení

Průběh: U připomene, že dnes Ž „hledali“ různými způsoby – očima v obrázku, očima v textu, sluchem v nahrávce a také jednotlivá slova ukrytá ve větách.

U postupně řekne:

Nejlépe se mi dnes hledalo očima.

Nejlépe se mi dnes hledalo sluchem.

Nejvíce mě bavilo hledat slova ve větách.

Ž u výroku, který je nejlépe vystihuje, zvednou ruku. Několik dobrovolníků krátce doplní proč.

Na závěr U může položit jedinou otázku: *Co ti dnes pomohlo, když jsi něco nemohl/a najít hned?*

R

Třídíme slova

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (umění se učit, hledání souvislostí mezi slovy)
- KKK (vyjadřování, zdůvodňování postupu)
- KRP (třídění podle zvoleného kritéria, řešení úloh)

CÍLE HODINY

- Ž třídí slova a obrázky podle významu.
- Ž pojmenuje skupinu slov společným nadřazeným pojmem.
- Ž rozpozná slovo, které do významové skupiny nepatří.
- Ž využije vybraná slova k vytvoření věty oznamovací.
- Ž rozpoznává slova s podobným významem.
- Ž nahrazuje slovo jiným slovem s podobným významem tak, aby byl zachován smysl věty.
- Ž zdůvodňuje, podle jakého pravidla slova třídil.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 59
- několik běžných školních pomůcek

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Udělej v tom pořádek

(2.–5. min)

Forma: manipulační aktivita, společná práce

Pomůcky: např. tužky, pastelky, gumy, ořezávátka

Průběh: U položí před Ž pomíchané školní potřeby a zadá pouze: *Rozdělte tyto věci do skupin.* Neřekne však, podle jakého pravidla.

Vybrání Ž navrhne způsob rozdělení, např. podle druhu předmětu, barvy, velikosti nebo materiálu. Pokud vznikne více možností, U nechá Ž ukázat různá řešení.

Následně se zeptá: *Podle čeho jste poznali, které věci patří k sobě?* U shrne, že stejné věci můžeme někdy třídít různými způsoby – záleží na pravidle, které si zvolíme.

Cvičení 1

(6.–18. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Roztříd' předměty do tří skupin. Označ stejnou barvou obrázky, které k sobě patří. Napiš názvy skupin.

Ž si nejprve prohlédnou všechny obrázky a přemýšlejí, které předměty mají něco společného. U pravidlo předem neprozrazuje. Ž obrázky rozdělí do tří skupin a každou skupinu označí stejnou barvou.

Poté hledají vhodný společný název pro každou skupinu a zapíší jej na připravenou linku. Při společné kontrole nestačí pouze přečíst názvy skupin – Ž uvedou také několik příkladů a vysvětlí, proč do dané skupiny patří.

Diferenciace↓: U společně se Ž pojmenuje obrázky a nabídne názvy tří skupin, k nimž Ž předměty přiřadí.

Diferenciace↑: Ž ke každé skupině vymyslí další dva příklady, které na obrázcích nejsou.

Cvičení 2

(19.–29. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Najdi v každém řádku vetřelce. Zakroužkuj ho. Vytvoř z označených slov větu oznamovací.

Ž postupují po jednotlivých řádcích. Nejprve hledají, co má většina slov společného, a podle toho určují slovo, které do skupiny významově nepatří. Vetřelce zakroužkují.

U při společné kontrole vede Ž ke zdůvodnění. Místo pouhého pojmenování vetřelce se ptá například: *Co mají ostatní slova společného?*

Po nalezení všech čtyř vetřelců Ž využijí označená slova k vytvoření věty oznamovací a zapíší ji na linku.

Varianta A: První řádek řeší třída společně. Ž nejprve hledají pravidlo skupiny, až potom vetřelce. Další řádky řeší samostatně.

Varianta B: Ž pracují ve dvojicích. Jeden navrhne vetřelce, druhý musí vysvětlit, jaké pravidlo spojuje ostatní slova.

Varianta C: Ž pracují samostatně a při kontrole zdůvodňují své rozhodnutí.

Diferenciace↓: U pomůže Ž pojmenovat, co mají některá slova v řádku společného, a tím zúží hledání vetřelce.

Diferenciace↑: Ž ke každému řádku doplní další slovo, které by do dané skupiny patřilo.

TIP Důležitější než rychlé nalezení vetřelce je, aby Ž dokázali říct, proč ostatní slova tvoří skupinu.

Cvičení 3

(30.–39. min)

Forma: společná práce, samostatná práce

Pomůcky: sešit

Nahrad' barevná slova slovem s podobným významem. Napiš věty do sešitu.

U přečte první větu a společně se Ž hledá jiné slovo, které by mohlo nahradit barevně označené slovo, aniž by se výrazně změnil význam věty.

Další věty Ž řeší samostatně nebo ve dvojicích a následně je zapisují do sešitu. Při společné kontrole mohou zaznít různá vhodná řešení. U zdůrazní, že u slov s podobným významem nemusí existovat pouze jedna správná odpověď.

TIP Každé navržené slovo je vhodné vložit zpět do celé věty a větu přečíst. Ž tak ověřují vhodnost náhrady v kontextu, nikoli pouze izolovaně.

Co mi pomohlo?

(40.–45. min)

Forma: individuální zamyšlení, společné sdílení

Průběh: U připomene tři různé úkoly, které Ž během hodiny řešili: *třídění obrázků do skupin, hledání vetřelce a nahrazování slov slovy s podobným významem.* Ž si vyberou ten, který pro ně byl nejnáročnější.

U následně nabídne tři možnosti, co jim při řešení pomohlo:

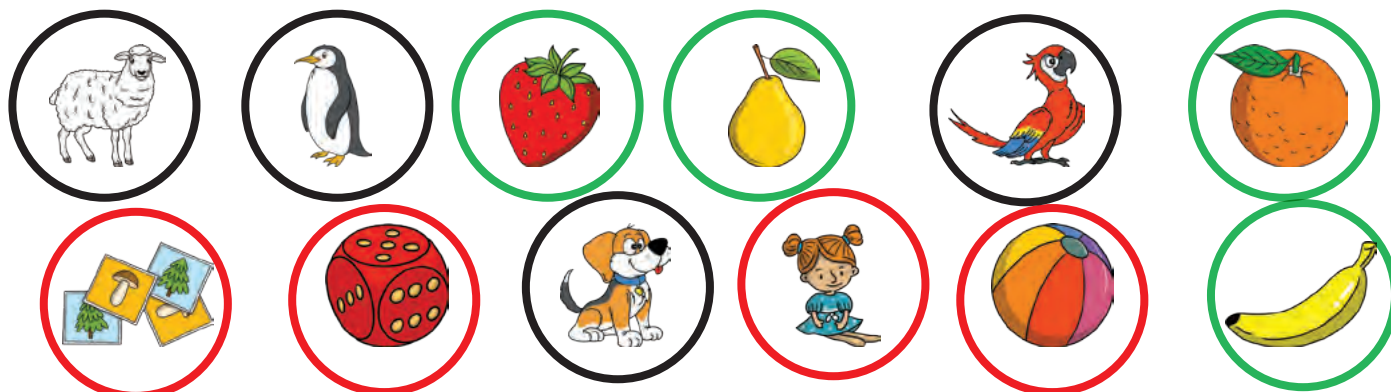
- přemýšlet, co slovo znamená,
- hledat, co mají slova společného,
- přečíst si celou větu.

Ž ukážou na prstech 1, 2 nebo 3 podle strategie, která jim dnes pomohla nejvíce. Několik Ž svůj výběr krátce vysvětlí na konkrétním příkladu z hodiny.

R

1. Roztříd' předměty do tří skupin. Označ stejnou barvou obrázky, které k sobě patří. Napiš názvy skupin.

Z V Í Ř A T A

O V O C E

H R A Č K Y

2. Najdi v každém řádku vetřelce. Zakroužkuj ho. Vytvoř z označených slov větu oznamovací.

Pavčina	Romana	Milena	Teo	Hanička	Anička
pes	kočka	slon	má	velryba	pavouk
hruška	jablko	švestka	barevný	meruňka	
klavír	house	míč	viola	flétna	basa

3. Nahrad' barevná slova slovem s podobným významem. Napiš věty do sešitu.

Pejsek a kočička slyšeli, jak někde něco **tence** pláče. jemně

Pejsek **koukal** do všech koutů. se díval

Docela **v koutě** ležela malá panenka. v rohu

Pejsek a kočička našli **pohozenou** panenku. odhozenou

1. Teo si napsal tyto věty. Dopln za ně znaménka a spoj s druhem věty.

Kéž bych uměl létat	.	rozkazovací věta přací věta oznamovací věta tázací věta
Kam zmizel můj batoh	?	
Podej mi mapu	!	
Našel jsem novou stopu	.	

2. Dopln písmena. Vylušti větu.

A	B	C	Č	D	Ď	E	F	G
H	CH	I	J	K	L	M	N	Ň
O	P	Q	R	Ř	S	Š	T	Ť
U	V	W	X	Y	Z	Ž		

K	D	E	J	E	T	E	O	?
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Dopln za větu znaménko a napiš její druh. Odpověz celou větou.

KDE JE TEO?

Teo je schovaný za keřem.

Opakuj s Divíky

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (reflexe učení)
- K KK (vyjadřování)
- K RP (řešení problémů)

CÍLE HODINY

- Ž rozlišuje větu oznamovací, tázací, rozkazovací a práci.
- Ž doplňuje odpovídající znaménko na konci věty.
- Ž využívá znalost pořadí písmen abecedy.
- Ž doplňuje chybějící písmena do abecední řady.
- Ž pracuje s tajenkou a odpovídá na otázku celou větou.
- Ž rozpoznává slovo, které do věty významově nepatří, a nahrazuje je vhodnějším.
- Ž řadí slova podle abecedy.
- Ž určuje písmeno, které rozhoduje o abecedním pořadí.
- Ž rozpoznává slova, která neodpovídají významu zadané skupiny.
- Ž hodnotí, které učivo již zvládá a které potřebuje dále procvičovat.

POMŮCKY

– pracovní učebnice 1. díl, str. 60–61

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině, U seznámí Ž s tématem hodiny: *Dnes si ověříte, jak zvládáte to, co jsme se za první měsíce v českém jazyce naučili.*

E

Co už umím?

(2.–4. min)

Forma: práce ve dvojicích

Průběh: Ž si ve dvojicích prohlédnou obě strany a pojmenují alespoň tři druhy úloh, které budou řešit. Krátce si řeknou, co už o daném učivu vědí. U odpovědi zatím nehodnotí a naváže: *Ted' si ověříme, jak se nám bude dařit při samostatném řešení.*

Cvičení 1

(5.–11. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Teo si napsal tyto věty. Doplň za ně znaménka a spoj s druhem věty.

Ž si postupně přečtou všechny věty. U připomene, aby nejprve přemýšleli, co věta vyjadřuje, a teprve potom doplnili znaménko a určili její druh.

Ž pracují samostatně. Při společné kontrole věty přečtou s odpovídající intonací a zdůvodní své rozhodnutí.

Varianta A: Ž nejprve určí druh věty a teprve potom doplní znaménko.

Varianta B: Ž nejprve doplní znaménka a následně přiřadí druhy vět.

U

Diferenciace ↓: U nabídne pomocnou otázku: *Věta něco oznamuje, ptá se, říká někomu, co má udělat, nebo vyjadřuje přání?*

Diferenciace ↑: Ž ke každému druhu věty vytvoří další vlastní příklad.

Cvičení 2

(12.–21. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Doplň písmena. Vylušti větu.

Doplň za větu znaménko a napiš její druh. Odpověz celou větou.

Ž si nejprve prohlédnou abecední tabulku a doplní do prázdných polí chybějící písmena. U je vede k tomu, aby si při nejistotě říkali příslušnou část abecedy postupně a hledali písmeno, které mezi dvě známá písmena patří.

Po doplnění tabulky Ž přenesou písmena z barevných polí do tajenky. Vzniklou větu přečtou, doplní za ni správné znaménko a určí její druh. Nakonec podle obrázku odpoví celou větou.

Diferenciace ↓: Ž mohou při doplňování využít abecedu z předchozích stran učebnice.

Diferenciace ↑: Ž po vyřešení tajenky vysvětlí, podle čeho poznali druh vzniklé věty.

U neprozrazuje chybějící písmena jednotlivě. Pokud Ž tápe, vede ho k tomu, aby si vyslovil okolní část abecedy a řešení si tak našel.

Cvičení 3

(22.–28. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Teovi se do vět zatoulala slova. Škrtni slovo, které do věty podle významu nepatří. Vymysli vhodnější.

Ž si každou větu nejprve přečtou jako celek a hledají slovo, kvůli kterému věta významově neodpovídá tomu, co o zvířeti vědí. Nevhodné slovo škrtnou a navrhnou vhodnější.

Při kontrole Ž vždy přečtou celou opravenou větu, aby ověřili, že po změně dává smysl.

Diferenciace↓: U pomůže otázkou zaměřenou na význam, např. *Co má pejsek místo nosu?*

Diferenciace↑: Ž vymyslí ještě jinou možnou náhradu, pokud ji věta připouští.

Cvičení 4

(29.–35. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Ela řadí zvířata podle abecedy. Napiš pod fotky názvy zvířat a rozhodni, které bude podle abecedy první. Zakroužkuj písmeno, které rozhodlo.

Ž nejprve pojmenují zvířata na jednotlivých fotografiích a jejich názvy zapíší. Poté porovnávají vždy dvojici slov.

U připomene, že pokud mají dvě slova stejné první písmeno, musíme pokračovat k dalšímu písmenu, dokud nenajdeme rozdíl. Ž zakroužkují právě písmeno, které o pořadí rozhodlo.

Varianta A: První dvojici řeší třída společně a pojmenuje postup. Další dvojice řeší Ž samostatně.

Varianta B: Ž pracují ve dvojicích. Jeden postupně říká písmena prvního slova, druhý druhého, dokud nenajdou první rozdíl.

Diferenciace↑: Ž připiše do dvojic ještě jedno slovo začínající stejným písmenem.

Cvičení 5

(36.–41. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Škrtni slova, která se významem nehodí.

Ž pracují postupně s jednotlivými skupinami. Nejprve si přečtou vlastnost uvedenou nad skupinou a následně posuzují každé slovo podle toho, zda dané tvrzení splňuje. Nevhodná slova škrtnou. Při společné kontrole U vybere několik rozhodnutí, která Ž krátce zdůvodní.

Diferenciace↓: U postupuje se Ž po jednotlivých slovech a vždy se ptá, zda o daném zvířeti uvedená tvrzení platí.

Diferenciace↑: Ž do každé skupiny doplní další příklad, který zadanou podmínku splňuje.

Reflexe

(42.–45. min)

Jak se mi dařilo?

Forma: společně v lavicích

Průběh: Ž ukáží gestem palce, jak se jim ve cvičeních dařilo. U se ptá: *S jakou jistotou jsem cvičení zvládal/a? Které cvičení bych ještě potřeboval/a procvičit?* Každý Ž si vybere jednu oblast, ke které se při dalším procvičování vrátí.

R

3. Teovi se do vět zatoulala slova. Škrtni slovo, které do věty podle významu nepatří. Vymysli vhodnější.

Pejsek má černý ~~nos~~. čumák

Velryba je ~~malinká~~. obrovská

Veverka Viki sbírá ~~kamínky~~. oříšky

4. Ela řadí zvířata podle abecedy. Napiš pod fotky názvy zvířat a rozhodni, které bude podle abecedy první. Zakroužkuj písmeno, které rozhodlo.

1 lachtan

lama

medvěd

1 mýval

panter

1 panda

5. Škrtni slova, která se významem nehodí.

JE VELKÝ/VELKÁ.

velryba

slon

~~mravenec~~

žirafa

~~myš~~

~~vosa~~

MÁ ZOBÁK.

~~kočka~~

kos

~~motýl~~

~~šnek~~

datel

sýkora

SBÍRÁ OŘÍŠKY.

veverka

křeček

~~velryba~~

sojka

plch

papoušek

1. Přečti si, co se stalo na školní zahradě. Označ, co našli.

Jednou si Teo a Ela hráli na zahradě. Najednou si Teo všiml, že pod diviznou leží něco, co tam předtím nebylo.

„Co to tady máte, paní Divizno?“ zajímal se Teo.

„Tohle je prosím kouzelná čepička opačka. Zapomněl ji tu čaroděj Narubák ze země Naopak,“ povídá moudrá divizna.

„A co umí za kouzla?“ chtěla vědět Ela.

„Z velkého obra udělá trpaslíka, z chudáka boháče a ze tmy světlo,“ zašeptala tajemně divizna.

Teo s Elou si čepičku zvědavě prohlíželi.

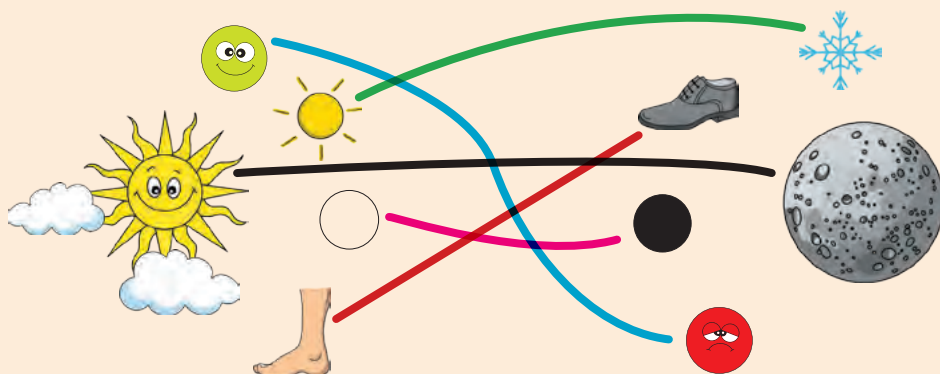
„To je ale zvláštní čepička,“ divila se Ela, „jedna půlka vypadá jako noční obloha. Září na ní měsíc a zlaté hvězdy. Druhá polovina čepičky je světlá jako letní den. Někdo na ni vyšil slunce zlatou nití a namaloval modré obláčky.“

Co myslíš, že se stane, když si Teo nebo Ela čepičku nasadí?

2. Čepička opačka čaruje. Spoj obrázky, které spolu tvoří dvojice.

3. Označ správné informace.

Každá polovina čepičky vypadá jinak.

Je kouzelná.

Našli ji Teo s Elou.

Ležela pod slunečnicí.

Nález pod diviznou

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, vyhledávání a ověřování informací v textu)
- KKK (formulování a zdůvodňování předpovědí, srozumitelné vyjadřování, aktivní naslouchání)
- KRP (předvídaní dalšího děje, ověřování předpokladů, rozpoznávání významových vztahů mezi slovy, posuzování pravdivosti tvrzení)
- KOS (spolupráce ve dvojici, respektování odlišných názorů, vyjadřování a zdůvodňování vlastního postoje)

CÍLE HODINY

- Ž čte příběh s porozuměním.
- Ž označí podle textu předmět, který Teo a Ela našli.
- Ž předvídá pokračování příběhu na základě informací z textu.
- Ž rozpoznává jednoduché významové protiklady.
- Ž vytváří dvojice slov opačného významu.
- Ž vyhledává v textu informace a podle nich posuzuje pravdivost tvrzení.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 62–63
- nahrávka v el. uč.
- karty z banky slov

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Kdyby všechno bylo naopak...

(2.–5. min)

Forma: společná aktivita, pohyb

Průběh: U vyzve Ž, aby si představili, že se dnes ráno něco popletlo a všechno funguje naopak. Postupně říká běžné situace a Ž navrhuje, jak by mohly vypadat „naopak“. Např. *Ráno vyjde slunce. Ve škole přijdeme do třídy. Když máme hlad, najíme se.* Ž mohou přidávat i vlastní nápady. U aktivitu uzavře: *Teo a Ela dnes také objeví něco, co dokáže věci obracet naruby. Pojďme zjistit, co.*

Cvičení 1

(6.–15. min)

Forma: samostatné čtení, společné sdílení

Přečti si, co se stalo na školní zahradě. Označ, co našli.

Ž si přečtou příběh a podle textu označí, že Teo s Elou našli kouzelnou čepičku opačku. Při společné kontrole uvedou, která informace v textu jejich volbu potvrzuje.

Diferenciace↓: U přečte Ž část textu, v níž je nalezený předmět pojmenován, a nabídne výběr ze dvou obrázků. U nabídne Ž několik slov z textu, např. zahrada – čepička – čaroděj, a Ž vybere to, které podle něj nejlépe vystihuje, o čem text je.

Diferenciace↑: Ž vyhledá v textu další informace o vzhledu a kouzelné moci čepičky.

U naváže otázkou z učebnice: *Co myslíš, že se stane, když si Teo nebo Ela čepičku nasadí?* Ž nejprve přemýšlejí samostatně a poté své předpovědi sdílejí ve dvojici. U několik nápadů nechá zaznít, ale jejich správnost zatím nehodnotí.

TIP U může předpovědi krátce zapisovat na tabuli. Při práci na následující straně se k nim třída vrátí a zjistí, zda se některá naplnila.

Cvičení 2

(16.–20. min)

Forma: samostatná práce, pohybová kontrola

Pomůcky: protikladná slova z karet z banky slov

Čepička opačka čaruje. Spoj obrázky, které spolu tvoří dvojice.

Ž si prohlédnou obrázky a spojují ty, které podle nich představují protiklady. Při kontrole Ž jednotlivé dvojice pojmenuvávají a vysvětlují, v čem jsou „opačné“.

TIP Najdi svůj opak

U rozdá Ž karty s protikladnými slovy z banky slov. Ž se pohybují po třídě a beze slov hledají spolužáka, který má jejich „opak“. Jakmile se dvojice najde, společně svá slova přečte.

Diferenciace↑: Dvojice vymyslí další dvojici protikladných slov, kterou by mohla čepička opačka vytvořit.

Cvičení 3

(21.–24. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Označ správné informace.

Ž posuzují tvrzení podle textu a označí ta, která platí. Při kontrole své rozhodnutí ověřují v příběhu.

Diferenciace↑: Ž opraví nepravdivé tvrzení tak, aby odpovídalo textu.

Cvičení 4

(24.–31. min)

Forma: samostatné čtení, práce s textem

Dočti si text. Kolik zvířat v příběhu vystupuje? Podtrhni je.

Ž čtou pokračování a podtrhnou názvy zvířat. Společně zkontrolují počet a názvy. Podtržená slova poté přepíší do sešitu v pořadí podle abecedy.

Diferenciace ↓: U upozorní Ž, že hledají názvy zvířat, nikoli jejich jména.

Diferenciace ↑: Ž ke zvolenému zvířeti řekne, co se o něm z textu dozvěděl, případně přidá i další informace.

TIP Živá abeceda: Čtyři Ž dostanou kartičky s názvy zvířat a postaví se do správného abecedního pořadí.

Cvičení 5

(32.–37. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Kdo po čem toužil? Spoj věty s postavou.

Ž propojují přání s odpovídajícími postavami a podle potřeby se vrací k textu.

Cvičení 6

(38.–42. min)

Forma: předvídání, poslech

Předvídej, co se stane. Co asi udělají Teo a Ela? Poslechni si, jak to dopadlo.

Ž krátce formulují svou předpověď a opírají ji o dosavadní děj. Poté si poslechnou pokračování a porovnají je se svými návrhy.

Poslech:

Zvířátka se ne a ne dohodnout. Hlemýžď Honza chtěl vyhrát závody. Mravenec Míla chtěl být obrovský jako slon a kos Kája chtěl jít na módní přehlídku.

„Kamarádi,“ zarazila to hašteření nakonec Ela, „přestaňte se hádat. Čepičku může mít jen jeden z vás. Musíme to spravedlivě rozhodnout.“

Jenže nikdo ze zvířátek nechtěl ustoupit. Když už to vypadalo, že se poperou, Teo vykřikl: „Ticho. Poslouchejte, někdo tu moc smutně klapě.“

Zvířátka se rázem přestala hádat. Nastražila uši a zposlouchala se do smutného klapání, které se ozývalo zpoza komínu:

Já jsem smutný čáp,
klapy klapy klap.

Přišla na mě nemoc,
marně hledám pomoc.

„Proč jsi smutný, čápe Čendo?“ zajímal se Teo.

„Co tě trápí? Mohli bychom ti nějak pomoci?“ starala se Ela.

„Kdepak, mně není pomoci,“ vzdychl smutně Čenda. „Na konci léta se mi stala moc smutná věc. Najednou se mi udělalo tak špatně, že jsem nezvládl s kamarády odletět do teplých krajů. Zůstal jsem tu úplně sám. Jsem smutný a nemocný čáp.“

„No, já myslím, že bychom ti možná pomoci uměli,“ povídá Teo.

„Co myslíte, vy?“ mrkla Ela významně na zvířátka, která se už ani trochu nehádala.

„Ehm“, odkašlal si hlemýžď Honza. „Já jsem sice rychlý jako vítr, ale vlastně se radši budu pomalu plazit. Při té rychlosti si nestačím nic pořádně prohlédnout. Čepičku by měl dostat Čenda. Ten ji potřebuje nejvíc.“

„Souhlasím s hlemýžďem. Černá je vlastně moc pěkná barva. Na bílém peří by stejně byla vidět každá špína. Takže bych za chvíli byl spíš šedý než černý,“ pípl kos Kája.

„Dejte čepičku Čendovi. Já už nechci být obrovský. Vždyť bych se ani nevešel do mraveniště,“ přidal se mravenec Míla.

„Takže rozhodnuto,“ zaradoval se Teo.

„Čepičku dostane čáp Čenda,“ zatleskala nadšeně rukama Ela.

Čenda si nasadil čepičku a co se nestalo! Rázem se ze smutného a nemocného čápa proměnil na čápa zdravého a veselého. To bylo radosti.

„Děkuji vám, kamarádi,“ klapal zobákem veselý a zdravý Čenda. „Moc jste mi pomohli. Mohl bych teď naopak já vám splnit nějaké přání?“

„My bychom jedno přání měli,“ povídá Teo.

„Ano, měli,“ přidala se Ela. „Chtěli bychom se podívat do světa, za plot naší zahrádky.“

„Tohle přání vám lehce splním. Jsem teď zdravý a plný síly. Račte nasedat! Vezmu vás, kam jen budete chtít,“ zaklapal vesele zobákem Čenda.

Teo s Elou neváhali ani chvíli. Nasedli na Čendu a vznesli se s ním vzhůru nad zahradu. Kam je Čenda zanesl? Inu všude, kam si řekli. Podívali se na jiné zahrady, pak i do malých i velkých měst, přeletěli rybníky, hory i lesy. Kdo ví, možná je Čenda vezme příští rok i do Afriky...

Změnil/a bych

(43.–45. min)

– nezměnil/a bych

R

Forma: pohybová reflexe

Průběh: U určí dvě strany třídy: ZMĚNIL/A BYCH a NEZMĚNIL/A BYCH. Připomene jedno nebo dvě přání postav, např. hlemýžď chtěl být rychlý, kos chtěl být bílý. Ž se postaví na stranu podle toho, zda by na místě postavy čepičku použili. Několik Ž svou volbu krátce zdůvodní.

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

Piš s Divíky: str. 32–35

Čti s Divíky: str. 16–17

Cvič s Divíky: str. 22–23

4. Dočti si text. Kolik zvířat v příběhu vystupuje? Podtrhni je.

„Už tomu rozumím. Tahle čepička mění všechno tak, aby to bylo naopak,“ povídá Ela.

„Co že dělá? Mění věci v jejich opak?“ zajásal hlemýžď Honza, který se zrovna pomalu plazil kolem divizny. „Tu čepičku musím mít! Každý se mi směje, že jsem pomalý. Půjčte mi ji, prosím. Ať jsem také jednou rychlý jako blesk.“

Ela nasadila Honzovi čepičku na ulitu a děly se věci! Hlemýžď udělal frnk a vcukuletu se ocitl na druhém konci zahrady.

I vítr se divil, jak je Honza rychlý.

„Ted' půjčte čepičku mně,“ vykřikl kos Kája, „černé peří už mě omrzelo. Ted' je v módě bílá barva.“

„Ne a ne. Čepičku musím dostat já,“ ozval se mravenec Míla.

„Už mě nebaví být takový mrňous. Chci být obrovský jako slon.“

Na zahradě vypukla mela. Najednou chtěl každý čepičku vyzkoušet.

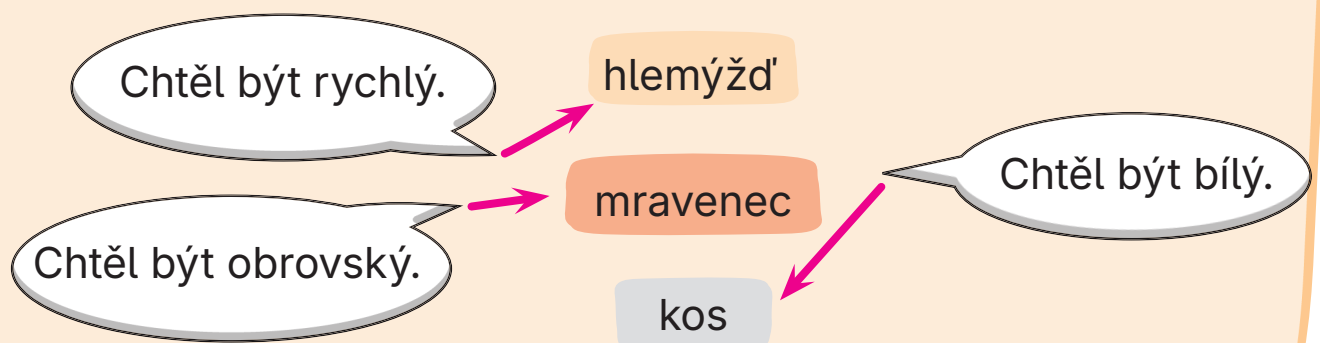
Tuhle melu z komína pozoroval smutný a nemocný čáp Čenda...

Podtržená slova přepiš do sešitu podle abecedy.

5. Kdo po čem toužil? Spoj věty s postavou.

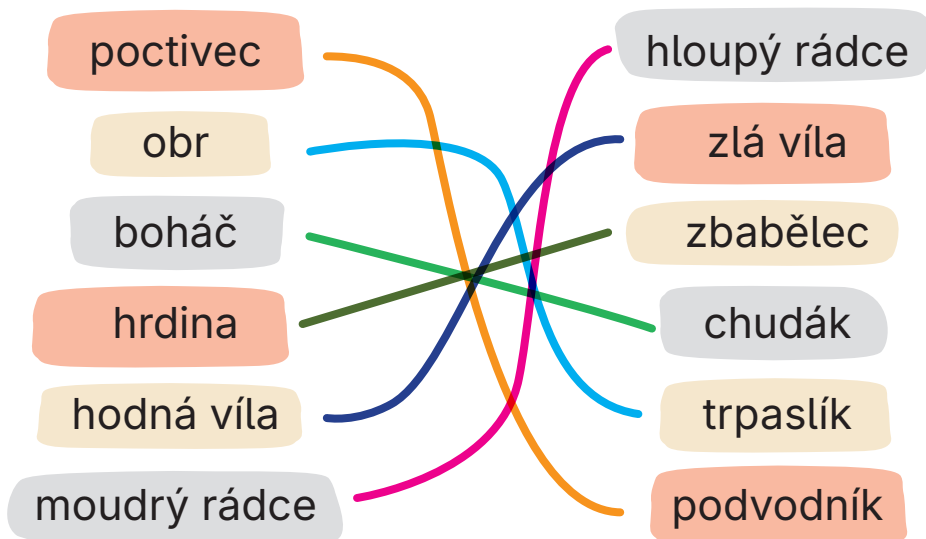

6. Předvídej, co se stane. Co asi udělají Teo a Ela? Poslechni si, jak to dopadlo.

Slova protikladná

1. Čepička opačka mění pohádkové postavy. Spoj, kdo se v koho proměnil.

2. Kolik protikladných dvojic objevíš na obrázku? Některé dvojice slov napiš.

tma

×

světlo

zataženo

×

slunečno

malý

×

velký

smutný

×

veselý

prázdný

×

plný

Koho by ses nikdy nedotkl/a čepičkou opačkou? Vysvětli, proč.

Slova protikladná 1

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (vyvozování pravidla z příkladů, osvojování nového pojmu, využívání získaného poznatku při řešení dalších úloh)
- KKK (pojmenovávání významových vztahů mezi slovy, vysvětlování významu slov, srozumitelné vyjadřování a zdůvodňování řešení, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání významů slov, vyhledávání a vytváření významových protikladů, uplatňování osvojeného pravidla v různých situacích)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině, respektování řešení spolužáků, vyjadřování a zdůvodňování vlastního postoje)

CÍLE HODINY

- Ž rozumí významu slov.
- Ž rozpozná slova opačného významu a vytvoří z nich dvojice.
- Ž doplní k zadanému slovu slovo protikladné.
- Ž vyhledá a pojmenuje významové protiklady znázorněné na obrázcích.
- Ž vysvětlí a zdůvodní, v čem jsou významy vybraných slov opačné.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 64
- čepice/obrázek čepice
- stíratelná tabulka
- protikladná slova z banky slov

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Čepička opačka

(2.–5. min)

Forma: kruh

Pomůcky: čepice nebo obrázek čepice

Průběh: U ukáže Ž čepici a řekne: *Tohle je čepička opačka. Když si ji někdo nasadí, všechno změní v pravý opak.* U uvádí jednoduché příklady: *Řeknu VELKÝ – čepička řekne... Ž doplní MALÝ. Řeknu DEN – čepička řekne... Ž doplní NOC.* U pokračuje dalšími známými dvojicemi, např. *teplý – studený, rychlý – pomalý, veselý – smutný.* Společně zkouší odvodit, že význam těchto slov je opačný – jedná se o slova protikladná.

TIP Čepičku si může vždy nasadit jeden Ž. U nebo spolužáci říkají slova a Ž s čepičkou odpovídá jejich protikladem. Nebo naopak.

Cvičení 1

(6.–16. min)

Forma: individuální práce, práce ve dvojicích

Čepička opačka mění pohádkové postavy. Spoj, kdo se v koho proměnil.

Ž si nejprve přečtou názvy pohádkových postav v obou sloupcích. U se ptá: *Co asi Čepička opačka s postavami udělala?* Ž hledají dvojice s opačnými vlastnostmi nebo postavením a spojují je. Po dokončení si řešení porovnají ve dvojici a vysvětlí, podle čeho jednotlivé dvojice vytvořili.

TIP 1: Práce v sešitě: Ž si vyberou tři dvojice z učebnice a opíše je do dvou sloupečků do sešitu. Mezi slova použijí znak pro protiklad – křížek.

TIP 2: U vybere jednu postavu, např. HRDINA. Ž hledají co nejvíce slov, která ji mohou vystihovat, případně se pokoušejí toto slovo vysvětlit celými větami. Poté zkoušejí ke každému slovu najít protiklad.

Diferenciace ↓: U společně se Ž přečte všechna slova a první dvě dvojice vytvoří společně. Ž mohou využít barevné rozlišení kartiček jako nápovědu.

Diferenciace ↑: Ž si vyberou jednu dvojici a vytvoří dvě krátké věty, ve kterých význam obou protikladných slov správně použijí.

Najdi svůj protiklad

(17.–25. min)

Forma: pohyb po třídě

Pomůcky: protikladná slova z banky slov

Průběh: U rozdělí Ž protikladná slova z banky slov. Ž se volně pohybují po třídě a hledají spolužáka, který má jejich protiklad. Když se dvojice najde, postaví se vedle sebe a společně vysvětlí význam obou slov. V dalším kole si Ž kartičky vymění.

Cvičení 2

(26.–39. min)

Forma: lavice, dvojice

Prohlédni si pozorně obrázky. Kolik protikladných dvojic objevíš na obrázku? Některé dvojice slov napiš.

Ž si nejprve pozorně prohlédnou oba obrázky a nejdříve si je společně popíší. Poté hledají, co se mezi nimi změnilo. Změny pojmenovávají dvojicemi slov s opačným významem. Vybrané dvojice zapíší na linky. Po dokončení si řešení porovnají ve dvojici a vysvětlí, kde daný protiklad na obrázku objevili.

TIP U se ptá: *Vidíš na obrázku ještě další protiklad, který není tak nápadný?* Ž své návrhy vždy ukážou přímo v obrázku a pojmenují obě protikladná slova. U se dále ptá: *Vidíš na obrázku ještě další rozdíl?*

Diferenciace ↓: U společně se Ž najde první dvě změny na obrázku a pomůže je převést do dvojice protikladných slov. Ž mohou dvojice nejprve říkat pouze ústně.

U naváže otázkou z učebnice: *Koho by ses nikdy nedotkl/a čepičkou opačkou? Vysvětlí, proč.*

Ž si vyberou jednu pohádkovou postavu nebo osobu z obrázku a vysvětlí, kterou její vlastnost by nechtěli změnit v opak a proč.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: U řekne jedno slovo, např. VESELÝ. Ž na stíratelnou tabulku napíše jeho protiklad. Po několika příkladech dokončí větu: *Slova protikladná jsou slova, která...*

U

R

Slova protikladná 2

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (propojování nového učiva s předchozími znalostmi, ověřování vlastního porozumění)
- KKK (čtení s porozuměním, vysvětlování významu slov a vět, srozumitelné vyjadřování a zdůvodňování řešení, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání významů slov, vytváření významových protikladů, rozlišování protikladnosti od pouhé významové souvislosti, posuzování správnosti řešení)
- KOS (spolupráce ve dvojici, porovnávání různých řešení)

CÍLE HODINY

- Ž čte text s porozuměním a vyhledá v něm slova určená k nahrazení.
- Ž nahrazuje slova v textu slovy opačného významu.
- Ž vysvětlí, jak se po nahrazení slova změnil význam věty.
- Ž vytvoří dvojice slov protikladného významu.
- Ž znázorní opačný význam slova nebo slovního spojení pomocí obrázku.
- Ž rozliší slova protikladná od slov, která spolu pouze významově souvisejí, a své rozhodnutí zdůvodní.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 65
- stíratelná tabulka

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Na opačnou stranu

(2.–5. min)

Forma: kruh

Průběh: U říká jednoduchá slova, která mají pro Ž snadno představitelný protiklad (např. den, malý, nahoře, smutný, studený). Ž neodpovídají hned. Nejprve si každý v duchu připraví slovo, které znamená opak. Na znamení U ho všichni řeknou současně.

U se krátce ptá: *Co mají naše dvojice společného? Ž vlastními slovy pojmenují, že slova mají opačný význam. U zavěde nebo připomene pojem slova protikladná.*

TIP U může přidat pohyb: u dvojic nahoře × dole, stát × se-dět, vpředu × vzadu Ž význam zároveň ukážou tělem. Pomáhá to zejména dětem, které si význam potřebují nejprve „prožít“.

Cvičení 1

(6.–16. min)

U

Forma: individuální práce, dvojice

Přečti si text. Poté nahraď barevná slova slovy opačného významu a přečti text znovu.

Ž nejprve přečtou celý text a stručně řeknou, o čem Ela a Teo sní. Poté se vrátí k barevně označeným slovům. Ke každému hledají slovo opačného významu a po nahrazení vždy přečtou celou větu. Sledují, jak se změnil její význam. Ve dvojici si porovnají řešení a případné rozdíly zdůvodní.

TIP Nechte Ž před nahrazováním nejprve barevná slova „otočit“ ústně. Teprve potom čtou celý změněný text. Lépe tak vnímají, že nejde jen o mechanické doplňování dvojic, ale o změnu významu věty.

Rozvoj slovní zásoby: U se zastaví u slovesa **přát si** a vyzve Ž: *Dokázali bychom říct přát si ještě nějak jinak, ale tak, aby věta znamenala pořád téměř totéž? Ž navrhuje např. chtít, toužit,*

mít přání. U zatím nezavádí pojem slova souznačná. Společně pouze zkoušejí jednotlivá slova dosadit do věty a sledují, zda se její význam výrazně nezměnil. *Když změním slovo přát si za chtít, vznikne jeho opak, nebo říkáme skoro totéž?*

Diferenciace ↓: U vybere první dvě barevná slova (velké, kudrnaté) a společně se Ž vytvoří protiklady. Ž pak pokračují samostatně.

Diferenciace ↑: Ž si vyberou další dvě slova z textu, ke kterým lze vytvořit protiklad, a použijí obě slova ve větách.

Cvičení 2

(17.–30. min)

Forma: lavice, následně dvojice

Do obrázku dokresli opaky napsaných věcí.

Ž si nejprve přečtou všechna zadání u obrázku a ke každému ústně řeknou protiklad: *úzký × široký kmen, smutný × veselý skřítek, velký × malý kámen, velké × malé slunce, zatažená × jasná obloha, černobílý × barevný motýl.* Teprve potom protiklady dokreslují.

Po dokončení si dvojice obrázky porovnají. U upozorní Ž, že obrázky nemusí vypadat stejně – rozhodující je, zda skutečně znázorňují opačný význam.

TIP „Galerie protikladů“: Ž na chvíli položí učebnice otevřené na lavici a tiše se projdou kolem několika prací. Vyberou jeden nápad, který podle nich protiklad vystihl zvlášť dobře, a řeknou proč.

Diferenciace ↓: Ž pracují postupně po jednom zadání. U vždy přečte spojení a Ž nejprve ústně doplní protiklad.

Diferenciace ↑: Ž k jednomu dokreslenému protikladu vytvoří větu, v níž použijí obě slova z dvojice.

Výzva: KAMARÁD TVRDÍ, ŽE SLOVA KONEC A NOC JSOU SLOVA PROTIKLADNÁ. MÁ PRAVDU? VYSVĚTLI, PROČ.

Ž nejprve dostanou krátký čas na vlastní úvahu. Poté sdílejí ve dvojici. Společně formulují pravidlo: *Nestačí, že jsou dvě slova různá nebo že se mohou objevit v jedné větě – musí vyjadřovat skutečný významový opak.*

Cvičení 3

(31.–39. min)

Forma: individuální práce, dvojice

Napiš slova opačného významu.

Ž doplní protiklady ke slovům *den, bílá, velká, nahoře, holka, vzít.* Následně si ve dvojici řešení porovnají. U se zastaví zejména u dvojic, u nichž může vzniknout více přijatelných řešení podle kontextu, a vede Ž k tomu, aby svůj návrh dokázali vysvětlit.

TIP Rychlá kontrola bez vyvolávání: U přečte výchozí slovo, Ž napíše protiklad na stíratelnou tabulku a zvednou ji současně. U hned vidí, u kterých slov je potřeba význam ještě společně vyjasnit.

Do sešitu: Vymysli další dvojice slov opačného významu. Napiš je nebo nakresli.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: U říká dvojice slov. Ž rozhodují, zda jsou slova protikladná. Pokud ano, napíše na stíratelnou tabulku **ANO** a na pokyn U tabulku zvednou. U vybírá i dvojice, které mohou Ž „nachytat“ (např. *malý × velký, den × noc, veselý × smutný, pes × kočka, nahoře × dole, bílý × černý, kluk × holka*). Po vybraných dvojicích Ž krátce zdůvodní své rozhodnutí.

R

1. přečti si text. Poté nahraď barevná slova slovy opačného významu a přečti text znovu.

Teo toužil po ^{malé} **velké** zahradě. Ela chtěla mít ^{rovné} **kudrnaté** vlasy. Teo si přál být ^{silnější} **slabší**. Ela chtěla chodit ^{pomaleji} **rychleji**. Oba si přáli ^{skromný} **přepychový** domeček. Teo chtěl mít ^{světly} **tmavý** košík. Ela si přála ^{nízký} **vysoký** strom u domečku. Teo chtěl najít ^{malý} **velký** kámen. Ela si přála, aby cesta byla ^{dlouhá} **krátká**. Teo chtěl mít ^{těžký} **lehký** batoh. Ela si přála ^{deštivý} **slunečný** den.

2. Do obrázku dokresli opaky napsaných věcí.

úzký kmen

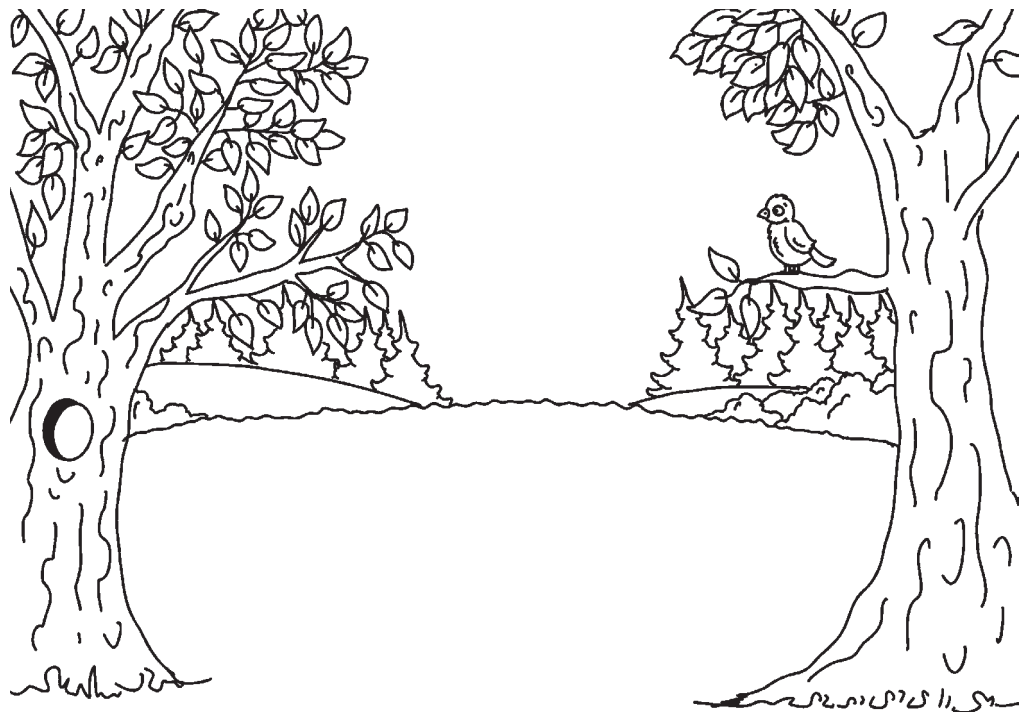
smutný skřítek

velký kámen

velké slunce

zatažená obloha

černobílý motýl

KAMARÁD TVRDÍ, ŽE SLOVA **KONEC** A **NOC** JSOU SLOVA PROTIKLADNÁ. MÁ PRAVDU? VYSVĚTLI, PROČ.

3. Napiš slova opačného významu.

den × **noc**

nahoře × **dole**

bílá × **černá**

holka × **kluk**

velká × **malá**

vzít × **dát**

Vymysli další dvojice slov opačného významu.

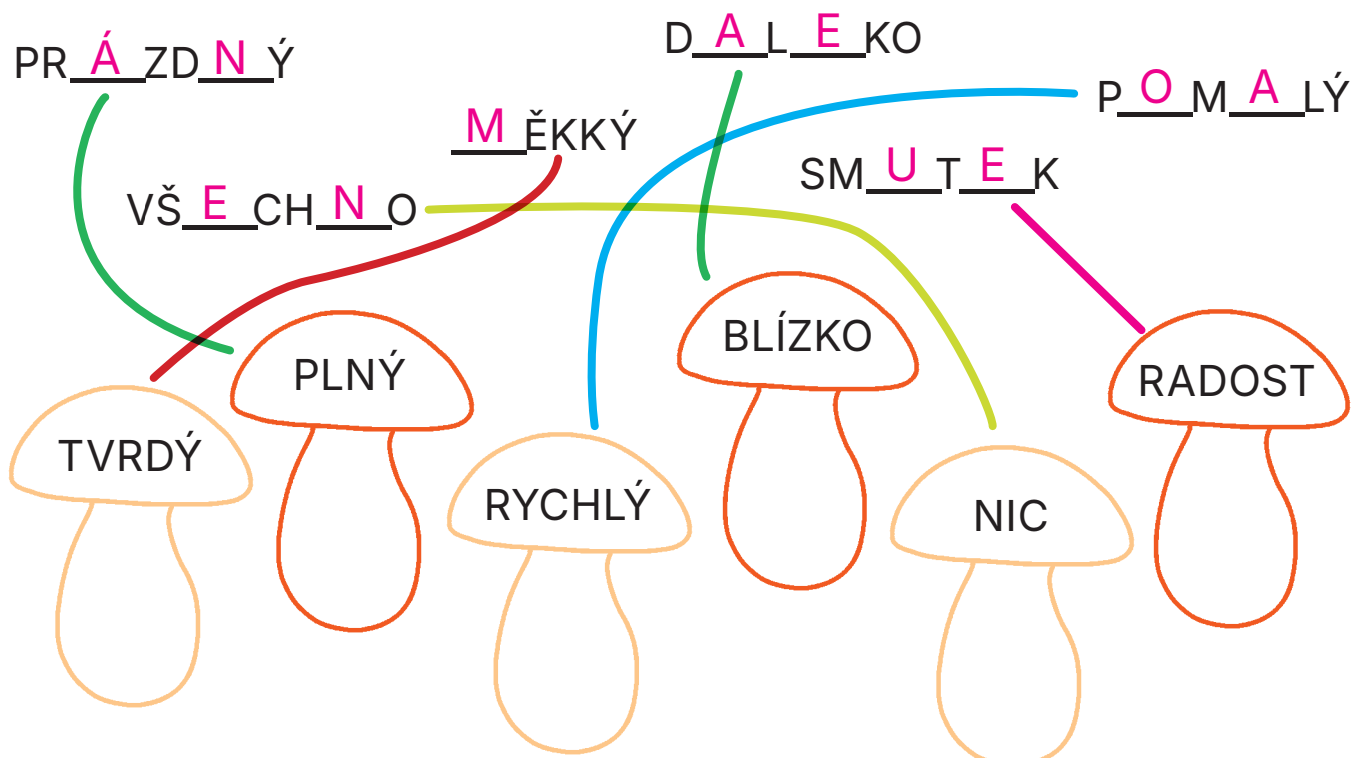

1. Vyber k červeně napsanému slovu správné slovo protikladné.

MALÝ	dlouhý	velký
VESELÝ	smutný	radostný
VYSOKÝ	hluboký	nízký
BOHATÝ	chudý	prázdný
DEN	ráno	noc
LEHKÝ	těžký	modrý
NAHOŘE	dole	vpravo
OTEVŘENÝ	malý	zavřený
ČISTÝ	špinavý	nový

2. Opačka začala kouzlit, ale kouzlo nedokončila. Doplň chybějící písmena. Spoj dvojice protikladných slov.

Opakuj s Divíky

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (vybavování a upevňování osvojených poznatků, využívání znalosti významových protikladů v různých typech úloh, kontrola a hodnocení vlastního učení)
- KKK (vysvětlování a zdůvodňování řešení, formulování odpovědi celou větou, aktivní naslouchání)
- KRP (posuzování správnosti významových dvojic, rozlišování protikladnosti od jiné významové souvislosti, hledání a opravování chyby)
- KOS (spolupráce a kontrola řešení ve dvojici, hledání dohody při rozdílných odpovědích, respektování názoru spolužáka)

CÍLE HODINY

- Ž určí a vytvoří dvojice slov opačného významu.
- Ž doplní chybějící písmena v neúplných slovech a propojí je s jejich významovými protiklady.
- Ž rozliší slova protikladná od slov, která spolu pouze významově souvisejí.
- Ž posoudí správnost vytvořených dvojic a své rozhodnutí zdůvodní.
- Ž zapíše vlastní myšlenku celou větou.
- Ž zhodnotí, co již v učivu zvládá a v čem ještě potřebuje podporu.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 66–67
- karty z banky slov

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Opačka se spleťla

(2.–5. min)

Forma: společná hra

Průběh: U oznámí, že čepička opačka dnes začala trochu chybovat. Postupně říká krátké věty, např.: *Opak slova velký je nízký. Opak slova den je ráno. Opak slova mokrý je suchý. Opak slova pes je kočka.*

Pokud je „kouzlo“ správně, Ž zvednou ruce nad hlavu. Pokud se opačka spleťla, dají ruce křížem před tělo.

U se u vybraných chybných dvojic zeptá: *Jak by měla opačka kouzlo opravit?*

Cvičení 1

(6.–12. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Vyber k barevně napsanému slovu správné slovo protikladné.

Ž u každého slova vybírají ze dvou možností jeho správný protiklad.

Diferenciace↓: Ž si obě možnosti postupně spojí se zadaným slovem a vysloví dvojice nahlas.

Diferenciace↑: Ž vysvětlí, proč druhá možnost protikladem není.

Cvičení 2

(13.–20. min)

Forma: samostatná práce

Pomůcky: karty z banky slov

Opačka začala kouzlit, ale kouzlo nedokončila. Doplně

chybějící písmena. Spoj dvojice protikladných slov.

Ž nejprve doplní chybějící písmena ve slovech prázdný, všechno, měkký, daleko, smutek a pomalý. Poté je propojí s jejich protiklady.

Diferenciace↓: U pomůže Ž nejprve přečíst neúplná slova.

Diferenciace↑: Ž ke každé dvojici ústně vytvoří krátkou větu.

TIP Protikladné dvojice: U rozdává karty z banky slov s protiklady. Ž se pohybují po třídě a hledají svého partnera. Jakmile se najdou, společně vytvoří větu, ve které použijí obě slova, např. *Kámen je tvrdý, polštář je měkký.* Větu mohou zapsat do sešitu.

Cvičení 3

(21.–27. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Kde opačka kouzlila správně? Zakroužkuj.

Ž posuzují jednotlivé dvojice a kroužkují ty, které tvoří protiklady.

U při kontrole u chybné dvojice položí otázku: *Co mají tato slova společného a proč přesto nejsou protikladná?* Ž si tak upevňují, že dvě slova mohou patřit do stejné skupiny, aniž by měla opačný význam.

Cvičení 4

(28.–38. min)

Forma: samostatná práce, následně kontrola ve dvojicích

Ela a Teo našli kouzelnou mapu. Vybarvi pouze dvojice slov protikladných. Pak označ START a CÍL.

Ž postupují mapou a vybarvují pouze skutečné protikladné dvojice.

Po dokončení Ž porovnají cestu ve dvojici. Pokud se jejich řešení liší, společně hledají místo, u kterého se rozhodli jinak, a své rozhodnutí si vysvětlí.

Cvičení 5

(39.–41. min)

Forma: samostatná práce

Co bys dělal/a s čepičkou opačkou ty? Napiš celou větou.

Ž zapíšu své nápady, jednou větou nebo několika větami.

**Co už opačka nemusí
napovídat?**

(42.–45. min)

R

Forma: individuální reflexe

Průběh: U nabídne Ž tři větné začátky:

Už umím...

Ještě si musím dát pozor na...

Nejvíce mi pomáhá, když...

Každý Ž si vybere jeden začátek a dokončí jej podle své zkušenosti při dnešní hodině. Odpověď může říct spolužákovi ve dvojici; několik dobrovolníků ji následně sdílí s třídou.

U tak na konci nežadává další protiklady, ale nechává Ž krátce pojmenovat, co už zvládají a kde ještě potřebují oporu.

3. Kde opačka kouzlila správně? Zakroužkuj.

vysoký × nízký

temný × světlý

stůl × židle

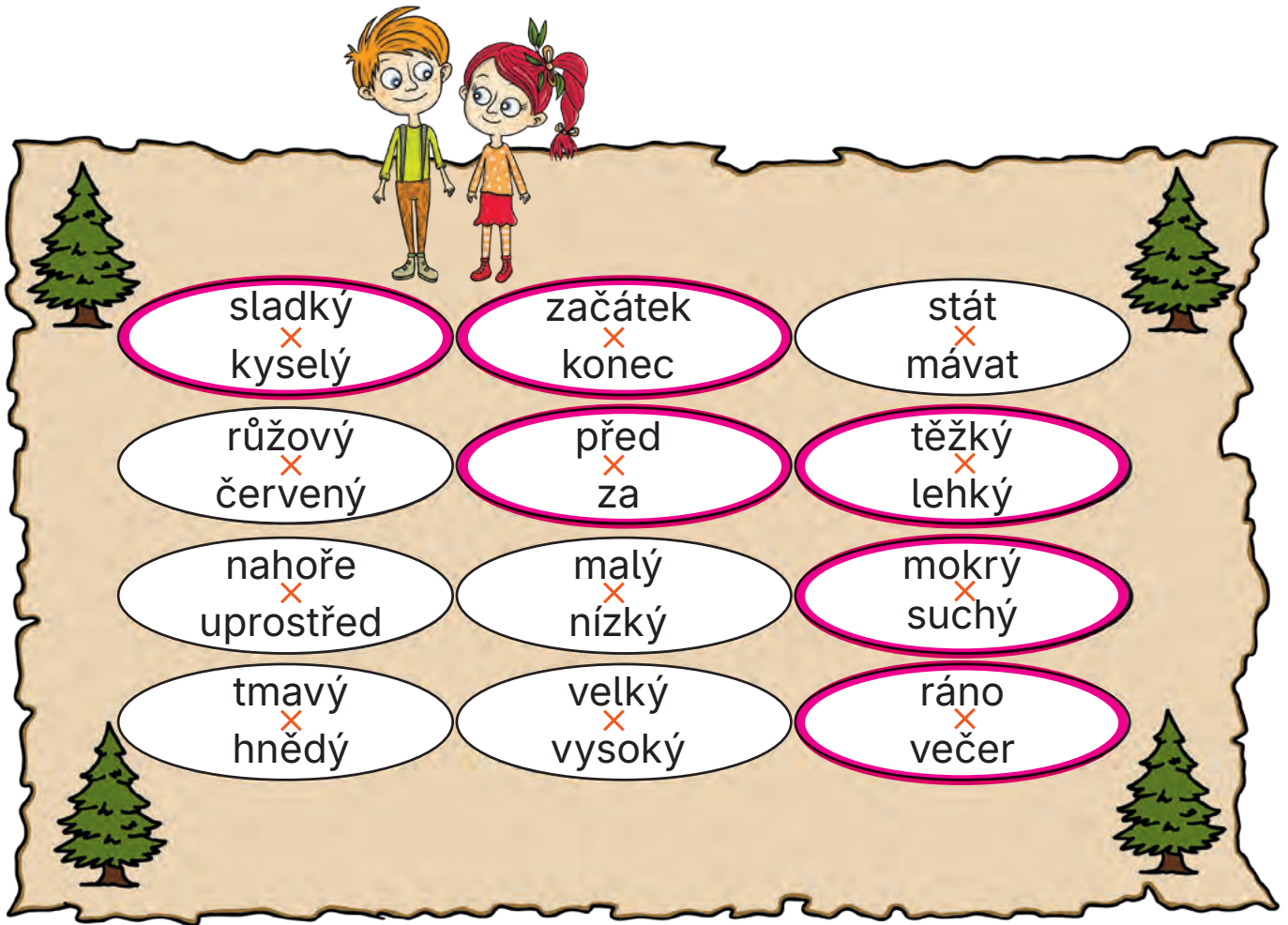
starý × mladý

pes × kočka

kámen × jablko

4. Ela a Teo našli kouzelnou mapu. Vybarvi pouze dvojice slov protikladných. Pak označ START a CÍL.

5. Co bys dělal/a s čepičkou opačkou ty? Napiš celou větou.

1. Přečti si text. Co se mohlo stát? Napiš dva různé nápady na řádky pod text.

Toho rána Péťa běžel do školy zase na poslední chvíli.

Zavazováním tkaniček se pochopitelně nezdržoval.

Ovšem přišlápl si je na každém druhém kroku.

Nakonec o ně zakopl, upadl a zůstal ležet jak dlouhý tak široký.

A PAK SE TO STALO!

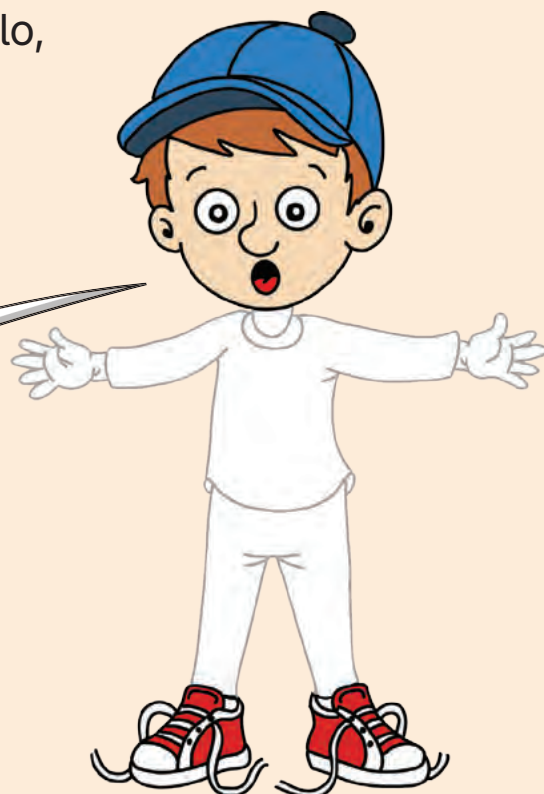
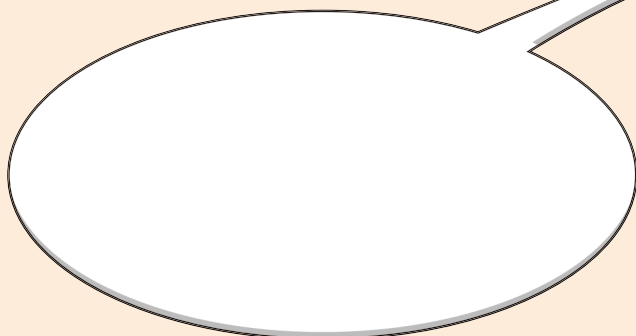

2. Dočti si, jak příběh o Péťovi pokračoval, a porovnej se svými návrhy.

Tkaničky se začaly **prodlužovat**, **natahovat**, **plazit** a ovíjet Péťovy nohy jako popínavá rostlina. Péťa leknutím celý zkoprnělý nebyl schopen pohybu. Tkaničky bleskurychle obtočily jeho nohy, trup i ruce. Omotaly celé Péťovo tělo, takže vypadal jako špulka nití. Jen boty a hlava koukaly ven.

3. Domaluj Péťu podle ukázky. Do bubliny napiš, co asi říkal.

O rozvázaných tkaničkách

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, vyhledávání informací v textu)
- KKK (sdílení myšlenek, vyjadřování a obhajoba vlastního názoru)
- KRP (předvídání děje, hledání souvislostí)
- KOS (sdílení a spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž čte text s porozuměním.
- Ž předvídá pokračování příběhu.
- Ž vyhledává důležité informace v textu.
- Ž rozpozná slova stejného nebo podobného významu.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 68–69
- stíratelná tabulka
- tkanička

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Překážka

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: tkanička, provázek

Průběh: U položí doprostřed kruhu rozvázanou tkaničku. Ž přemýšlejí, co všechno se může stát, když si člověk nezaváže boty. Své nápady předvádějí pantomimou nebo je krátce popíší.

T!P U natáhne přes zem provázek (mezi dvě lavice, trošku nad zem). Ž jej bezpečně překračují a vysvětlují, proč je důležité dávat pozor na překážky kolem sebe.

Jdeme s Péťou

(6.–12. min)

Forma: pohyb po třídě

Průběh: Ž se volně pohybují po třídě. U říká věty: *Pěta běží. Ž běží. Pěta jde pomalu. Ž zpomalí. Pěta přeskočí kaluž. Ž vyskočí. Pěťovi se rozvázala tkanička! Ž si dřepnou a pantomimicky si zavážou tkaničku. Pěta pokračuje dál. Ž pokračují v pohybu.*

U

Cvičení 1

(13.–17. min)

Forma: individuální práce, ve dvojici

Přečti si text. Co se mohlo stát? Napiš dva různé nápady na řádky pod text.

Ž nejprve přečtou text. Poté přemýšlejí, jak by mohl příběh pokračovat, a zapíší dva vlastní návrhy. Nakonec si své nápady ve dvojici přečtou, porovnají je a krátce zdůvodní.

T!P Před zapisováním mohou Ž své nápady nejprve sdělit spolužákovi. Zaměří se na to, aby každý návrh byl jiný.

Diferenciace ↓: Ž vymyslí jen jedno pokračování a sdělují ústně.

Diferenciace ↑: Ž vymyslí ještě třetí, co nejtípnější pokračování.

Cvičení 2

(18.–22. min)

Forma: v lavici

Pomůcky: stíratelná tabulka/papír

Dočti si, jak příběh o Péťovi pokračoval, a porovnej se svými návrhy.

Ž dočtou pokračování příběhu a porovnají je se svými návrhy. Poté vyhledají v textu barevně označená slova. Společně si vysvětlí jejich význam a vymýšlejí další slova, která znamenají totéž nebo téměř totéž. Ověří si, že i když použijí jiné slovo v této ukázce, význam věty zůstane stejný.

T!P U zapisuje návrhy Ž na tabuli. Společně vybírají slova, která se do věty hodí nejlépe.

Diferenciace ↓: Ž nejprve ústně vysvětlí význam zvýrazněných slov a až poté hledají slova podobného významu. Slova mohou zapisovat na stíratelnou tabulku.

Diferenciace ↑: Ž zkouší nahradit slovo *zkoprnělý* slovem podobného významu. Dle uvážení U takto postupují i u dalších slov z textu.

Cvičení 3

(23.–27. min)

Forma: práce v lavici / ve dvojici

Pomůcky: stíratelná tabulka

Domaluj Péťu podle ukázky. Do bubliny napiš, co asi říkal.

Ž podle textu dokreslí Péťu. Poté se zamyslí nad tím, co asi v dané chvíli cítil nebo co si myslel, a doplní jeho slova do bubliny. Svou odpověď porovnají se spolužákem/spolužáčkou. Vybrání Ž zdůvodní, proč napsali právě takovou větu.

T!P 1: U upozorní Ž, aby nejprve znovu vyhledali v textu všechny informace o tom, jak Péťa vypadal. Teprve potom začnou kreslit.

T!P 2: Ž si mohou příběh krátce zdramatizovat. Zahrají scénku a pokusí se co nejlépe vystihnout, co Péťa prožíval a co mohl říkat.

Diferenciace ↓: Ž nejprve ústně řeknou, co by Péťa mohl říkat, a teprve potom větu zapíší.

Diferenciace ↑: Ž napíší na stíratelnou tabulku ještě druhou komiksovou bublinu s reakcí kamaráda nebo kolemjdoucího.

Cvičení 4

(28.–33. min)

Forma: práce v lavici / ve skupinách

Takto Péťu namalovala ilustrátorka. Představ si, že potkáš na ulici tohoto chlapce. Co uděláš? Co mu řekneš?

Ž vysvětlují význam slova ilustrátor. U může přečíst definici vyhledanou ve slovníku/na internetu. Ž pak vymýšlí a sdílí ve dvojicích, co udělají/řeknou, když potkají chlapce z ilustrace na chodníku.

T!P 1: Ž mohou předvést krátkou scénku ve skupinkách.

T!P 2: Ž v roli svázaného Péti předvádí, jak se dostává ze sevření tkaniček/jak se snaží jít.

Cvičení 5

(34.–37. min)

Forma: práce v lavici, práce ve dvojici

Čti. Podtrhni to, co říká pán.

Ž čtou text. Po přečtení Ž sdílejí před třídou, jak se Péťa pohyboval a jak se asi cítil. U může říkat výroky vycházející z textu a Ž ukazují palec nahoru – ANO, nebo palec dolů – NE, pokud je výrok nepravdivý. Následně podtrhnou, co říká v ukázce pán.

T!P Ž hlasově ztvární, jak pán Péťu povzbuzoval.

Cvičení 6

(38.–40. min)

Forma: práce v lavici

Přečti, co si myslela Belina při pohledu na chlapce. Dopiš větu. Je tvá věta podobná ostatním? V čem jsou si věty podobné?

Ž si přečtou myšlenky Beliny a zamyslí se, co dalšího by si při pohledu na chlapce mohla myslet. Do prázdné bubliny doplní vlastní větu. Poté porovnají všechny věty a hledají, co mají společného. U vede Ž k tomu, aby si všimli, že všechny věty mají podobný význam, i když jsou napsané jinými slovy.

T!P 1: Ž mohou nejprve své věty říkat ústně. Společně vybírají další slova nebo věty, kterými lze vyjádřit překvapení.

T!P 2: U zapisuje návrhy Ž na tabuli. Společně rozhodují, zda nová věta významově odpovídá ostatním.

Diferenciace ↑: Ž vymyslí dvě další věty, které by mohla říkat jiná postava (např. starostlivá tetička, přísný kolemdoucí...)

Reflexe

(41.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: tkanička

Průběh: U řekne: *Kdybys byl Péťovým kamarádem, co bys mu po dnešním zážitku poradil?* Každý Ž řekne jednu radu. Mluví ten, kdo drží tkaničku.

R

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

! Piš s Divíky: str. 36–39

● Čti s Divíky: str. 18–19

Cvič s Divíky: str. 24–25

4. Takto Péťu namalovala ilustrátorka. Představ si, že potkáš na ulici tohoto chlapce. Co uděláš? Co mu řekneš?

5. Čti. Podtrhni to, co říká pán.

„To je teda krutý,“ pomyslel si ohromeně Péťa. Ještě víc ho ale vyděsilo zjištění, že už měl být dávno ve škole. S námahou se zvedl ze země. Musím sebou hodit, říkal si. Jenže nebyl schopen udělat jediný krok! Že by skok? A hop, hop... Vida, jde to.

A tak milý Péťa poskakoval parkem, kolem samoobsluhy, kadeřnictví i pošty. Lidé se za ním překvapeně ohlíželi. Starší pán ho – asi v domnění, že jde o nějakou hru – povzbuzoval: „Při-dej! Do to-ho!“ Dlouhosrstý jezevčík Belina, kterého potkával každé ráno, na něj zuřivě hafal a pronásledoval ho až k řeznictví.

6. Přečti, co si myslela Belina při pohledu na chlapce. Dopiš větu.

To je podivné!

To je neobvyklé!

To je zvláštní!

Je tvá věta podobná ostatním? V čem jsou si věty podobné?

1. Vyber z nabídky a napiš slova s podobným významem.

skákal		<u>hopsal</u>	hoch
natahovat		<u>prodlužovat</u>	prodlužovat
ohromený		<u>překvapený</u>	hopsal
koukali		<u>dívali se</u>	dívali
pes		<u>hafan</u>	hafan
kluk		<u>hoch</u>	překvapený

2. Co do řádku nepatří? Proč? Označ. K označeným slovům vymysli slova protikladná.

zvláštní	podivný	neobvyklý	<u>smutný</u>	jiný
běžel	utíkal	<u>učesaný</u>	<u>veselý</u>	kvaltoval
kluk	hoch	<u>rozcuchaný</u>	<u>bdělý</u>	hošík
		klučina	<u>ospalý</u>	

3. Napiš ke každému obrázku dvě slova souznačná.

král

mrak

boty

nápoj

vladař

obláček

obuv

pití

Slova souznačná 1

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (vyvozování významového vztahu mezi slovy, propojování nového učiva s učivem o slovech protikladných)
- KKK (porozumění významu slov a vět, nahrazování slov při zachování významu sdělení, přesné vyjadřování, sdělení a zdůvodňování řešení, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání významů slov, vyhledávání a vytváření slov souznačných, třídění slov podle významu)
- KOS (spolupráce ve dvojici, porovnávání a společné ověřování řešení)

CÍLE HODINY

- Ž vysvětlí vlastními slovy, co jsou slova souznačná.
- Ž rozpozná slova stejného nebo podobného významu a vytvoří z nich dvojice.
- Ž vybere z nabídky slovo souznačné k zadanému slovu.
- Ž rozpozná slovo, které do řady slov souznačných nepatří, a své rozhodnutí zdůvodní.
- Ž pojmenuje obrázek dvěma slovy stejného nebo podobného významu.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 70
- stíratelná tabulka

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Řekni to jinak

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U řekne jednoduchou větou, např. *Pes běží*. Poté vyzve Ž, aby stejnou větou řekli jinak, ale aby význam zůstal stejný. Ž postupně navrhuje různé možnosti, např. *Pejsek utíká*. *Hafan běží*. *Pes peláší*.

U stejným způsobem pokračuje s dalšími větami (např. *Kluk se dívá*. *Je to zvláštní*. *Apod.*). Po každé větě se společně zamyslí, zda se význam změnil.

Závěr: U položí otázku: *Co mají všechny tyto věty společného?* U naváže na učivo o slovech souznačných a vysvětlí Ž princip.

Metodický postup: U napíše na tabuli dvě věty:

- *Hoch běží*.
- *Kluk utíká*.

Ž věty přečtou a hledají, co je na nich stejné a co jiné.

U vede rozhovor otázkami:

- *O kom se v obou větách mluví?*
- *Dělá chlapec v obou větách totéž?*
- *Která slova jsou jiná?*
- *Změnil se význam vět?*

U postupně podtrhne dvojice slov **hoch – kluk** a **běží – utíká**. Ž společně dojdou k tomu, že některá slova mají stejný nebo velmi podobný význam.

T!P 1: Tyto dvojice slov si Ž zapíšou do sešitu: hoch – kluk a běží – utíká. Poté k nim nakreslí jeden obrázek, který vystihuje význam obou vět.

T!P 2: Ž pracují s libovolnou knihou. Hledají větu, ve které změní jedno slovo, ale význam věty zůstane stejný.

Zakázané slovo

(6.–12. min)

Forma: práce ve dvojicích

Průběh: Jeden Ž řekne slovo (např. pes). Druhý ho nesmí zopakovat, ale musí říct jiné slovo podobného významu nebo ho popsat jinými slovy. Poté si role vymění.

Cvičení 1

(13.–22. min)

U

Forma: individuální práce, práce ve dvojicích

Vyber z nabídky a napiš slova s podobným významem.

Ž si přečtou nabídku slov a ke každému slovu hledají slovo podobného významu. Poté společně porovnají svá řešení a zdůvodní, proč zvolili právě dané slovo.

T!P 1: Ž si mohou nejprve spojovat dvojice slov a říkat je pouze ústně. Teprve poté je zapisují.

T!P 2: Ve dvojicích si Ž navzájem říkají slova a druhý vždy vymyslí slovo podobného významu.

Diferenciace ↓: U společně s Ž vysvětlí význam všech slov z nabídky.

Diferenciace ↑: Ž vymyslí ke každému slovu ještě další slovo podobného významu.

Cvičení 2

(23.–30. min)

Forma: v lavici

Co do řádku nepatří? Proč? Označ. K označeným slovům vymysli slova protikladná.

Ž si přečtou slova v jednotlivých řádcích a hledají slovo, které mezi ostatní nepatří. Svě rozhodnutí zdůvodní. Poté k označeným slovům vymyslí slova opačného významu. U vede Ž k tomu, aby vždy vysvětlili, proč dané slovo vybrali.

T!P 1: Ž mohou nejprve ve dvojici diskutovat, které slovo do řádku nepatří, a své řešení společně obhájit.

T!P 2: U zapíše na tabuli všechna „vyřazená“ slova. Ž společně tvoří příběh obsahující tato slova.

Diferenciace ↓: U společně se Ž vysvětlí význam méně známých slov a teprve poté Ž rozhodují, které slovo do řádku nepatří.

Diferenciace ↑: Ž vymyslí do řádku další vhodná slova, pokud to jde.

Cvičení 3

(31.–40. min)

Forma: práce v lavici, práce ve dvojici

Napiš ke každému obrázku dvě slova souznačná.

Ž si prohlédnou všechny obrázky a společně je pojmenují. Ke každému obrázku napíšou dvě slova stejného nebo podobného významu. Poté si ve dvojici své odpovědi porovnají a společně hledají další možnosti. U upozorní Ž, že ne vždy existuje jen jedno správné řešení.

T!P 1: Ž mohou nejprve ústně říkat slova souznačná a teprve poté je zapisovat. Společně porovnávají, zda mají navržená slova stejný nebo podobný význam.

T!P 2: Každá dvojice si vybere jeden obrázek a představí ostatním všechna slova, která k němu vymyslela. Ostatní mohou přidávat další vhodné návrhy.

Diferenciace ↓: U společně se Ž pojmenuje obrázky a první slovo souznačné vyhledají společně.

Diferenciace ↑: Ž vytvoří s vybranými slovy krátkou větu nebo dvojici vět, ve kterých použijí různá slova se stejným významem.

Reflexe

(41.–45. min)

R

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: U řekne slovo (např. krásný). Ž vytvoří řetěz slov podobného významu. Jakmile už nikoho další slovo nenapadne, začne se s novým slovem.

T!P Ž napíše na stíratelnou tabulku dvojici slov souznačných.

Slova souznačná 2

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKV (vyhledávání informací, ověřování vhodnosti zvoleného slova podle kontextu)
- KKK (čtení s porozuměním, shrnutí obsahu textu, nahrazování slov při zachování významu sdělení, srozumitelné vyjadřování a zdůvodňování řešení, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání významů slov, vyhledávání a vytváření slov souznačných)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině, společné hledání a kontrola řešení)

CÍLE HODINY

- Ž čte text s porozuměním a stručně shrne jeho obsah.
- Ž nahradí označená slova slovy stejného nebo podobného významu tak, aby byl zachován smysl věty.
- Ž posoudí podle kontextu, zda je navržené slovo vhodnou náhradou, a své rozhodnutí zdůvodní.
- Ž rozliší slova souznačná od slov, která spolu pouze významově souvisejí.
- Ž vytvoří a zapíše dvojice slov souznačných.
- Ž vysvětlí vlastními slovy, co jsou slova souznačná.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 71
- stíratelná tabulka
- kartičky se slovy pro skupinovou práci (možné využít banku slov)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Řekni to jinak

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: U položí otázku: *Vzpomínáte si ještě na Péťu z příběhu? Co se mu přihodilo?*

Ž společně převyprávějí příběh, který četli v předcházejících hodinách (str. 68–69).

TIP Mohou napsat na stíratelnou tabulku myšlenkovou mapu na téma PÉŤA Z PŘÍBĚHU. Případně ji mohou tvořit společně s U na tabuli.

Cvičení 1

(6.–16. min)

Forma: individuální práce, dvojice

Přečti si pokračování příběhu o Péťovi. Nahrad' barevná slova slovy podobného významu. Vybrané dvojice slov opiš do sešitu.

Ž nejprve přečtou celý příběh. Zkusí shrnout jednou větou hlavní myšlenku příběhu. Poté se k textu vrátí a vyhledají barevně označená slova. Ke každému z nich vymyslí slovo stejného nebo podobného významu a ověří si, zda nově vzniklá věta dává stále stejný smysl. Vybrané dvojice slov zapíše do sešitu.

TIP 1: Práce v sešitě: Ž píše slova do dvou sloupečků. Pomůžou si ohybem strany. Mezi slova dělají znak pro správné značení souznačných slov – dvě svislé čárky.

TIP 2: Ž píše další dvojice slov do sešitu z předchozí strany pracovní učebnice.

Diferenciace ↓: U společně se Ž vysvětlí význam barevně označených slov a první dvě slova nahradí společně.

Diferenciace ↑: Ž najdou v textu ještě další slovo, které by mohli nahradit slovem podobného významu, a své řešení zdůvodní.

Výzva: SPOLUŽÁK TVRDÍ, ŽE SLOVA **NOC** A **TMA** JSOU SLOVA S PODOBNÝM VÝZNAMEM, SLOVA SOUZAČNÁ. MÁ PRAVDU?

Ž nejprve samostatně promyslí odpověď a poté ji sdělí ve dvojici. U vede Ž k tomu, že slova noc a tma spolu významově souvisejí, ale neoznačují totéž, proto nejsou souznačná.

Piš slova souznačná

(16.–25. min)

Forma: ve skupinách

Pomůcky: kartičky se slovy (možné využít banku slov)

Průběh: U rozmístí po třídě kartičky se slovy, např. *kluk, pes, běží, hezký, chytrý, míč* nebo *chladnička*. Každá skupina si vylosuje jednu kartičku a během jedné minuty napíše co nejvíce slov stejného nebo podobného významu. Poté skupiny své návrhy představí a ostatní posoudí jejich vhodnost.

Cvičení 2

(26.–39. min)

Forma: v lavici

Ela a Teo si vyrábějí pexeso. Doplň dvojice souznačných slov.

Ž si prohlédnou kartičky pexesa a přečtou napsaná slova. Ke každému z nich doplní správnou dvojici. Po dokončení si ve dvojici vzájemně zkontrolují správnost vytvořených dvojic.

TIP Ž si mohou vytvořit hru pexeso v rámci třídy. Každý Ž dostane dvě prázdné kartičky pro dvojici slov souznačných.

Diferenciace ↓: U společně se Ž vysvětlí význam slov na kartičkách a první dvojici vytvoří společně.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: Ž napíše na stíratelnou tabulku svoji definici, co jsou slova souznačná. Následně porovnají Ž své vysvětlení ve dvojicích a v rámci třídy.

R

1. Čti. Nahrad' barevná slova slovy podobného významu. Vybrané dvojice slov opiš do sešitu.

Péťovi docházely ^{docházela energie} **síly**. Ještě pár skoků! No tak, Péťo, ^{vzchop se} **vzmuž se**! Hop, dva, tři. A konečně stojí před školními ^{školní bránou} **vraty**. Jenže vrata byla ^{otevřená} **zavřená**. Pochopitelně, ^{výuka už začala} **vyučování** už začalo! Jindy by si zazvonil na pana školníka, ale teď měl obě ruce ^{silně} **pevně** přitisknuté k tělu a nemohl s nimi ani pohnout. Natož zvonit na zvonek. „To jsem tomu dal! To jsem to ^{vyvedl} **vymňouk**! Zatracené tkaničky!“ Na poslední slova tkaničky odpověděly pevnějším sevřením. „No jo, jen se nezblázněte,“ ^{polekal se} **lekl se** Péťa. „Já vím, je to moje ^{chyba} **vina**! Neměl jsem vás nechávat rozvázané.“

SPOLUŽÁK TVRDÍ, ŽE SLOVA **NOC** A **TMA** JSOU SLOVA S PODOBNÝM VÝZNAMEM, SLOVA SOUZNACNÁ. MÁ PRAVDU?

2. Ela a Teo si vyrábějí pexeso. Doplň dvojice souznačných slov.

holínky

chladnička

míč

bystrý

gumáky

lednice

balón

chytrý

Opakujeme s botičkou

1. Spoj modře napsaná slova se slovem souznačným a se slovem protikladným.

II SLOVA SOUZNAČNÁ

hezký

svižný

velký

hlasitý

rychlý

krásný

hlučný

obrovský

×

SLOVA PROTIKLADNÁ

ošklivý

pomalý

prťavý

tichý

2. Vybarvi jen tkaničky se slovy souznačnými.

rychlý svižný hbitý čiperný

velký mladý otevřený zdravý

smutný nešťastný skleslý zachmuřený

3. Vymysli řadu slov souznačných s jedním vetřelcem. Objeví ho spolužáci?

3. Vzpomeň si, jak Natálka a Vítek našli Elinu botičku. Vyprávěj příběh. Potom příběh převyprávěj slovy opačného významu.

Opakujeme s botičkou

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKV (vybavování a upevňování osvojených poznatků)
- KKK (vysvětlování významu slov, převyprávění příběhu, tvořivé obměňování sdělení, srozumitelné vyjadřování a zdůvodňování řešení, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání a třídění slov podle významu, rozlišování slov souznačných a protikladných, vyhledávání slova, které do významové řady nepatří, posuzování změny významu sdělení)
- KOS (spolupráce ve dvojici, společná kontrola řešení, vytváření úloh pro spolužáka)

CÍLE HODINY

- Ž rozliší slova souznačná a slova protikladná.
- Ž přiřadí k zadanému slovu slovo souznačné a slovo protikladné.
- Ž rozpozná řadu slov stejného nebo podobného významu.
- Ž vytvoří řadu slov souznačných a doplní do ní slovo, které do řady významově nepatří.
- Ž převypráví známý příběh vlastními slovy.
- Ž obmění příběh nahrazováním vybraných slov slovy opačného významu.
- Ž porovná původní a obměněný příběh a vysvětlí, jak se změnil jeho význam.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 72
- stíratelná tabulka
- karty z banky slov (volitelně)
- obrázek boty / skutečná bota

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Botička hledá botičku

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: obrázek botičky / skutečná bota

Průběh: U ukáže dětskou botičku a zeptá se: *Když hledáme druhou botu do páru, podle čeho poznáme, že k sobě boty patří? V čem jsou stejné a v čem se liší?*

Ž odpovídají (velikost, levá a pravá, stejný pár...). U naváže: *Dnes budeme také hledat dvojice. Tentokrát ale ne bot, nýbrž slov.*

TIP **Jaká by mohla být?** Ž vymýšlejí, jaké kouzelné schopnosti by mohla bota mít. (Např. *Kdo si ji obuje, je neviditelný...*)

Cvičení 1

(6.–16. min)

Forma: individuální práce, dvojice

Spoj modře napsaná slova se slovem souznačným a se slovem protikladným.

Ž si prohlédnou obrázek boty a přečtou si modře napsaná slova. Ke každému z nich vyhledají jedno slovo souznačné a jedno slovo protikladné. Správné dvojice propojí podle zadání. U upozorní Ž, že si při cvičení zopakují nejen slova souznačná, ale také slova protikladná.

TIP Ž nejprve vysvětlí význam modře napsaných slov vlastními slovy. Teprve potom hledají slovo souznačné a slovo protikladné.

Diferenciace ↓: Ž nejprve společně s U vysvětlí význam všech modře napsaných slov.

Diferenciace ↑: Ž ke dvěma vybraným slovům vymyslí ještě další slovo souznačné i další slovo protikladné a použijí je ve větě.

VV: Ž navrhnou vlastní botu a píšou do ní dvojice protikladných/souznačných slov.

Jak to je?

(16.–25. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: karty z banky slov

Průběh: U říká dvojice slov. Může využít karty z banky slov. Ž pozorně poslouchají a rozhodují, zda jde o **slova souznačná**, nebo **slova protikladná**. Své rozhodnutí ukážou domluveným gestem nebo kartičkou a společně je zdůvodní. Například: *rychlý – svižný, krásný – hezký, kluk – hoch* jsou slova souznačná, *rychlý – pomalý, velký – malý, hlasitý – tichý* jsou slova protikladná. Po několika kolech mohou dvojice slov připravovat sami žáci a zadávat je spolužákům.

Cvičení 2

(26.–32. min)

Forma: v lavici

Pomůcky: stíratelná tabulka, sešit

Přečti si slova v jednotlivých tkaničkách. Vybarvi jen tkaničky, které obsahují slova souznačná.

Ž vybarví pouze tkaničky se slovy souznačnými. Poté své řešení porovnají se spolužákem a společně zdůvodní, proč daná slova patří k sobě. Následně vymyslí vlastní řadu slov souznačných s jedním vetřelcem (např. na stíratelnou tabulku nebo do sešitu) a předají ji spolužákovi, který v ní hledá slovo, které není souznačné s ostatními. Svou volbu zdůvodní. Pokud zbývá čas, může do řady doplnit další vhodné slovo.

TIP Každá dvojice si vybere jednu řadu slov a společně vytvoří krátkou větu, ve které použije všechna slova z dané skupiny.

Diferenciace ↓: Ž nejprve ústně vysvětlí význam jednotlivých slov a až poté rozhodují, která jsou souznačná.

Diferenciace ↑: Ž doplní ke každé nalezené dvojici ještě jedno další slovo stejného nebo podobného významu a zdůvodní svůj výběr.

Cvičení 3

(33.–39. min)

Forma: v lavici

Pomůcky: stíratelná tabulka

Vzpomeň si, jak Natálka a Vítek našli Elinu botičku. Převyprávěj příběh. Potom příběh převyprávěj slovy opačného významu.

Ž si nejprve připomenou příběh o Elině ztracené botičce a stručně jej převyprávějí vlastními slovy. Pro připomenutí můžete promítnout komiks s tímto příběhem ze str. 6. Poté příběh vyprávějí znovu, ale snaží se co nejvíce slov nahradit slovy opačného významu. Společně porovnají, jak se změnil význam příběhu, a uvědomí si, že záměna slov protikladného významu může vytvořit úplně nový příběh.

TIP 1: Ž mohou nejprve barevně označit slova, která chtějí nahradit slovy opačného významu. Teprve poté začnou příběh převyprávět.

TIP 2: Jeden Ž vypráví původní příběh, druhý jej ihned po každé větě převádí do „opačné verze“. Poté si role vymění.

Diferenciace ↓: Ž mění pouze vybraná slova podle pokynů učitele.

Diferenciace ↑: Ž převyprávějí celý příběh s využitím co největšího počtu slov opačného významu a společně zhodnotí, jak se změnil jeho děj.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: Ž napíše klíčové slovo dnešní hodiny. Svůj výběr ústně zdůvodní.

R

Jak se Péťa změnil

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, vyhledávání a ověřování informací v textu)
- KKK (vyjadřování vlastního názoru, formulování odpovědí celými větami, zdůvodňování pomocí textu, převyprávění a dramatizace příběhu, aktivní naslouchání)
- KRP (porovnávání významů slov, nahrazování slov významovými protiklady, porovnávání chování postavy v různých částech příběhu, hledání příčin a důsledků jednání postavy)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině, přijímání perspektivy literární postavy, uvažování o vlastním jednání a jeho důsledcích)

CÍLE HODINY

- Ž čte pokračování příběhu s porozuměním.
- Ž vyhledá a podtrhne větu, která dokazuje proměnu hlavní postavy.
- Ž svůj výběr doloží konkrétní informací z textu.
- Ž nahradí barevně označená slova slovy opačného významu.
- Ž vysvětlí, jak se po nahrazení slov změnil význam věty.
- Ž porovná Pětovo chování na začátku a na konci příběhu.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 73
- stíratelná tabulka

Pozdrav

(1. min)

E

společné přivítání na hodině

Pětovy tkaničky

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U připomene Ž příběh o Pětovi a rozvázaných tkaničkách. Společně si vybaví, jak se Péťa choval na začátku příběhu a proč měl stále rozvázané boty. Ž odhadují, zda se podle nich Péťa na konci příběhu opravdu změnil a svůj názor krátce zdůvodní.

T!P U nastíní Ž situaci: *Představte si, že se vám neustále rozvazují tkaničky. Co byste udělali?*

Ž vymýšlejí různá řešení. U zapisuje jejich nápady na tabuli (lépe zavázat, poprosit o pomoc, koupit jiné tkaničky, boty na suchý zip...).

Cvičení 1

(6.–16. min)

U

Forma: individuální práce, práce ve dvojicích

Čti další část příběhu o Pětovi. Najdi a podtrhni větu, která dokazuje, že se Péťa změnil.

Ž nejprve přečtou celý text (společně / ve dvojicích po větách). Při prvním čtení se zaměřují na porozumění ději a snaží se zjistit, jak se příběh vyvíjí. Při druhém čtení pracují s barevně zvýrazněnými slovy. Nahrazují je slovy protikladnými a sledují, jak se mění význam jednotlivých vět. Následně vyhledají a podtrhnou větu, která dokazuje, že se Péťa opravdu změnil, a svůj výběr zdůvodní.

T!P 1: Ž mohou při čtení barevně označovat místa, která dokazují změnu Pětova chování. Poté ve dvojicích porovnají, zda vybrali stejnou větu, nebo našli jiný důkaz.

T!P 2: U zastaví čtení před závěrem příběhu a vyzve Ž, aby předpověděli, jak bude příběh pokračovat. Svůj odhad zdůvodní informacemi, které už v textu našli. Po dočtení ověří, zda byla jejich předpověď správná.

T!P 3: Ž vysvětlí význam vybraných barevných slov vlastními slovy. Teprve poté hledají jejich protiklady v kontextu konkrétní věty.

Diferenciace ↓: Ž pracují nejprve pouze s vybranými slovy. U společně s nimi vysvětlí jejich význam a teprve poté hledají slova opačného nebo podobného významu. Při hledání věty dokazující změnu Péti mohou pracovat ve dvojici.

Diferenciace ↑: Ž ke každému zvýrazněnému slovu navrhnou vhodný protiklad a vysvětlí, jak se po nahrazení změnil význam věty.

Cvičení 2

(17.–32. min)

Forma: v lavici

Pomůcky: stíratelná tabulka

Přemýšlej, jak se Péťa na konci příběhu změnil. Jaký byl na začátku příběhu a jaký je teď? Napiš věty.

Ž se vrátí k prvnímu textu a vyhledávají informace o tom, jaký byl Péťa na začátku příběhu a jaký je na jeho konci. U vede Ž k tomu, aby své odpovědi neopírali pouze o vlastní domněnky, ale vždy hledali důkaz přímo v textu. Následně přečtou větu o Pětově chování na začátku příběhu a doplní větu, jak se Péťa změnil.

T!P 1: Ž mohou ke každé větě doplnit také situaci z příběhu, která ji potvrzuje. Učí se tak vyhledávat informace a opírat své odpovědi o text.

T!P 2: U položí otázku: *Která událost podle vás způsobila, že se Péťa změnil?* Ž své odpovědi zdůvodňují a společně hledají různé možné pohledy na příběh.

T!P 3: Ž si představí, že jsou Pětovým kamarádem, a na závěr mu dají jednu radu, jak si svou změnu udržet. O své radě krátce diskutují ve dvojicích.

Diferenciace ↓: Ž pracují s textem společně s U. U pomáhá vyhledávat věty, které popisují Pětovo chování na začátku i na konci příběhu.

Diferenciace ↑: Ž doplní další věty o Pětovi, které nejsou ve cvičení 2 uvedené, a svůj výběr vždy doloží konkrétním místem v textu. Poté vysvětlí, která změna byla podle nich pro příběh nejdůležitější a proč.

Horké křeslo

(33.–39. min)

Forma: v kruhu

Průběh: Jeden Ž představuje Péťu. Ostatní jsou novináři a pokládají mu otázky.

Například: Proč sis nezavazoval tkaničky? Co ses naučil? Udělal bys to dnes jinak?

Ž odpovídá tak, jak by odpověděl Péťa podle příběhu.

Reflexe

(40.–45. min)

R

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: Každý Ž napíše o Pětovi jednu větu, která vychází z textu v učebnici.

1. Čti. Najdi větu, která dokazuje, že se Péťa opravdu změnil. Podtrhni ji.

„Slibuji, že už vás budu vždycky ^{rozvazovat} **zavazovat!**“ dodal Péťa ^{pomalů} **rychle**, aby si to snad tkaničky nerozmyslely.

Ty se ale ani nepohnuly.

„Vážně! Ode dneška žádné ^{zavázané} **rozvázané** tkaničky!“ pronesl rozhodným hlasem.

Znělo to tak přesvědčivě, že tkaničky povolily sevření docela, a dokonce se začaly pomalounku ^{zamotávat} **odmotávat** z Péťova těla!

„Na mě je přece spoleh,“ popoháněl je Péťa. „Dostal jsem na pamětnou. A ^{nepoučil jsem se} **poučil jsem se!**“ mudroval a sledoval, jak se tkaničky ^{rychle} **pomalů** vracejí ke své původní délce.

„Tkaničky ^{nikdy} **vždycky** jen zavázané!“ zvolal a pevně utáhl kličku na jedné i na druhé botě.

Uplynul jeden, dva, tři dny a Péťa nosil na botách skutečně předpisové kličky.

A čtvrtý den? Čtvrtý den si pořídil boty na suchý zip.

Ester Stará: A pak se to stalo

Barevná slova nahrad' slovy protikladnými.

2. Jak se Péťa na konci příběhu změnil? Napiš věty.

PÉŤA NA ZAČÁTKU

Nezavazoval si boty.

Neposlouchal.

Měl boty s tkaničkami.

PÉŤA NA KONCI

Na konci si boty zavazoval.

Poslouchal.

Měl boty na suchý zip.

Už máme listopad.
Umíš vyjmenovat
všechny měsíce?

1. přečti si báseň.
Označ názvy všech měsíců.

MĚSÍCE

Václav Čtvrtek

Leden je měsíc plný ledu,
únor zavolá skřivánka,
březen dá první lžičku medu,
v dubnu se čistí studánka,
květen si říká podle kvítí,
červen si na svět sluncem svítí.

Dvanáct je měsíců a každý z nich
jinou čepici nosí,
zima nám do dlaní nasype sníh,
v létě běháme bosi.

Červenec po jahodách voní,
srpen si bleskem zakřeše,
v září se sejdeme pod jabloní,
v říjnu déšť pleská po střeše,
listopad svléká stromům šaty,
v prosinci zrajou hvězdy zlatý.

Který popis měsíce se ti líbil
nejvíc a proč?

Měsíce

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, vyhledávání a třídění informací podle zadaného kritéria)
- KKK (sdílení čtenářského zážitku, práce s informacemi, popis vlastní představy, aktivní naslouchání)
- KOS (propojování obsahu básně s vlastní zkušeností, vyjadřování osobních preferencí)
- KRP (propojování informací z básně s obrázky, třídění básnických motivů podle smyslového vnímání)
- KKT (vnímání a interpretace básnického textu, objevování obraznosti básnického jazyka, vyjadřování vlastního estetického prožitku)

CÍLE HODINY

- Ž čte báseň s porozuměním.
- Ž vyhledá v básni názvy všech měsíců.
- Ž si upevňuje názvy měsíců a jejich pořadí v roce.
- Ž vyhledává v textu informace podle zadaného kritéria.
- Ž propojuje slova a básnická vyjádření se smyslovým vnímáním.
- Ž propojuje názvy měsíců s jejich charakteristikou v básni.
- Ž vysvětluje svůj výběr s oporou o text.
- Ž vnímá obraznost básnického jazyka.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 74–75
- nahrávka v el. uč.
- 12 kartiček nebo papírků

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Rok v našich vzpomínkách

(2.–6. min)

Forma: společná aktivita

Pomůcky: 12 prázdných papírků

Průběh: U položí před Ž dvanáct prázdných papírků do kruhu a řekne, že představují jeden celý rok. Ž postupně navrhuje, co se během roku opakuje nebo mění. Nemusí zatím jmenovat měsíce – mohou říkat např. sníh, prázdniny, koupání, začátek školy, padající listí, Vánoce, rozkvetlé stromy, vedro.

U vybrané nápady zapisuje nebo jednoduchým symbolem zakresluje na jednotlivé papírky a společně se Ž přemýšlí, kam přibližně v průběhu roku patří.

Ž říkají názvy měsíců, které znají. U případné mezery zatím nedoplňuje a přejde k básni, ve které mohou Ž všech dvanáct názvů objevit.

T!P Není cílem v evokaci správně seřadit všech 12 měsíců. Ž si mají především aktivovat zkušenost s proměnami v průběhu roku. Báseň pak jejich představy propojí s konkrétními měsíci.

Cvičení 1

(7.–21. min)

Forma: samostatné čtení, práce s textem, společné sdílení

U

Přečti si báseň. Označ názvy všech měsíců.

Který popis měsíce se ti líbil nejvíc a proč?

U nejprve nechá Ž báseň přečíst jako celek, aniž by ihned řešili jednotlivé úkoly. Může využít i nahrávku, kde je báseň nahrána s kvalitním básnickým přednesem. Po prvním čtení

Ž sdílejí, čeho si v básni všimli a zda se v ní objevilo něco, co je překvapilo.

Při druhém čtení již Ž cíleně vyhledávají a označují názvy měsíců. Po dokončení společně ověří, zda našli všech dvanáct měsíců. U může nechat Ž přečíst názvy měsíců postupně tak, jak se v básni objevují. Tím přirozeně upevní i jejich pořadí.

Poté se Ž vrátí k jednotlivým veršům a vyberou si popis měsíce, který je nejvíce zaujal. Svou volbu krátce zdůvodní. U přijímá různé odpovědi – podstatné je, aby Ž dokázal svůj výběr vztáhnout ke konkrétnímu místu v básni a zdůvodnil ho.

Varianta A

U báseň nejprve výrazně přečte celé tříde. Ž při prvním poslechu pouze sledují text a následně pracují samostatně.

Varianta B

Ž čtou báseň ve dvojicích po jednotlivých slokách a společně označují názvy měsíců.

Varianta C

Ž čtou a vyhledávají samostatně. Kontrola proběhne společným postupným vyjmenováním měsíců.

T!P 1: U nemusí všechny obrazné formulace hned vysvětlovat. Je cennější nechat Ž nejprve vytvořit si vlastní představu.

T!P 2: U může po označení měsíců vyzvat Ž, aby zkusili říct všech dvanáct názvů měsíců bez opory v textu, a následně si pořadí v básni ověřili.

Cvičení 2

(22.–31. min)

Forma: samostatná práce, práce s textem

Vypiš z básničky ...

U nejprve upozorní Ž na pět symbolů smyslů v učebnici. Ž si znovu pročítají báseň, tentokrát však pátrají po slovech a spojeních, která si mohou spojit se sluchem, čichem, zrakem, hmatem nebo chutí.

Nalezené příklady vypisují k příslušnému smyslu. Při společné kontrole U nechává prostor pro různá řešení, pokud Ž dokáže vysvětlit, proč dané slovo s konkrétním smyslem spojil.

Varianta A

Třída společně najde jeden příklad a další již Ž hledají samostatně.

Varianta B

Každá dvojice dostane jeden smysl a v básni hledá co nejvhodnější příklady. Následně je představí ostatním.

Varianta C

Ž pracují samostatně a po dokončení porovnají své příklady ve dvojici.

Diferenciace ↓: U nasměruje Ž ke konkrétním částem básně otázkami, např. *Co v básni voní? Co můžeme ochutnat? Co můžeme vidět při bouři?*

Diferenciace ↑: Ž vyhledá příklad, který by podle něj bylo možné spojit s více než jedním smyslem, a svůj názor vysvětlí.

TIP 1: U zde nevyžaduje za každou cenu jediné předem stanovené řešení. Některé básnické obrazy mohou Ž vnímat různě, a právě zdůvodnění jejich volby je cennou součástí práce.

Báseň skutečně pracuje s ledem, medem, kvítím, sluncem, sněhem, jahodami, bleskem, deštěm a dalšími smyslově výraznými motivy.

Cvičení 3

(32.–41. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Spoj název měsíce s obrázkem podle básničky.

Ž si prohlédnou obrázky a názvy měsíců. Každý obrázek se snaží propojit s odpovídajícím měsícem podle konkrétního verše básně, nikoli pouze podle vlastní zkušenosti. Pokud si nejsou jistí, vracejí se k textu a hledají potřebnou informaci. Při společné kontrole U nevyžaduje pouze dvojici *měsíc–obrázek*, ale nechá Ž uvést také část básně, která jim při rozhodování pomohla.

Diferenciace ↑: Ž po dokončení vybere jeden měsíc a navrhne jiný obrázek, který by ho mohl podle básně také vystihovat.

Můj měsíc v pěti smyslech

(42.–45. min)

Forma: individuální zamyšlení, krátké sdílení

Průběh: Každý Ž si vybere jeden měsíc, který má rád nebo který si dobře dokáže představit (může to být např. měsíc, ve kterém příslušný Ž slaví narozeniny). V duchu si k němu zkusí vybavit jeden vlastní vjem: co v tomto měsíci rád vidí, slyší, cítí, ochutnává nebo čeho se dotýká.

Poté několik Ž svůj měsíc představí ostatním, např.: *Vybral/a jsem si prosinec. Cítím vůni cukroví. Vybral/a jsem si červenec. Slyším vodu na koupališti.*

R

U může na závěr propojit odpovědi Ž s básní: *Básník zachytil každý měsíc svým obrazem. Vy jste teď našli svoje vlastní.*

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

Piš s Divíky: str. 40–43

Čti s Divíky: str. 20–21

Cvič s Divíky: str. 26–27

2. Vypiš z básničky.

Něco, co můžeš slyšet.

zpěv skřivánka, déšť

Něco, co můžeš cítit.

vůni jahod, kvítí

Něco, co můžeš vidět.

sníh, slunce, hvězdy

Něco, čeho se můžeš dotknout.

ledu, sněhu, kvítí

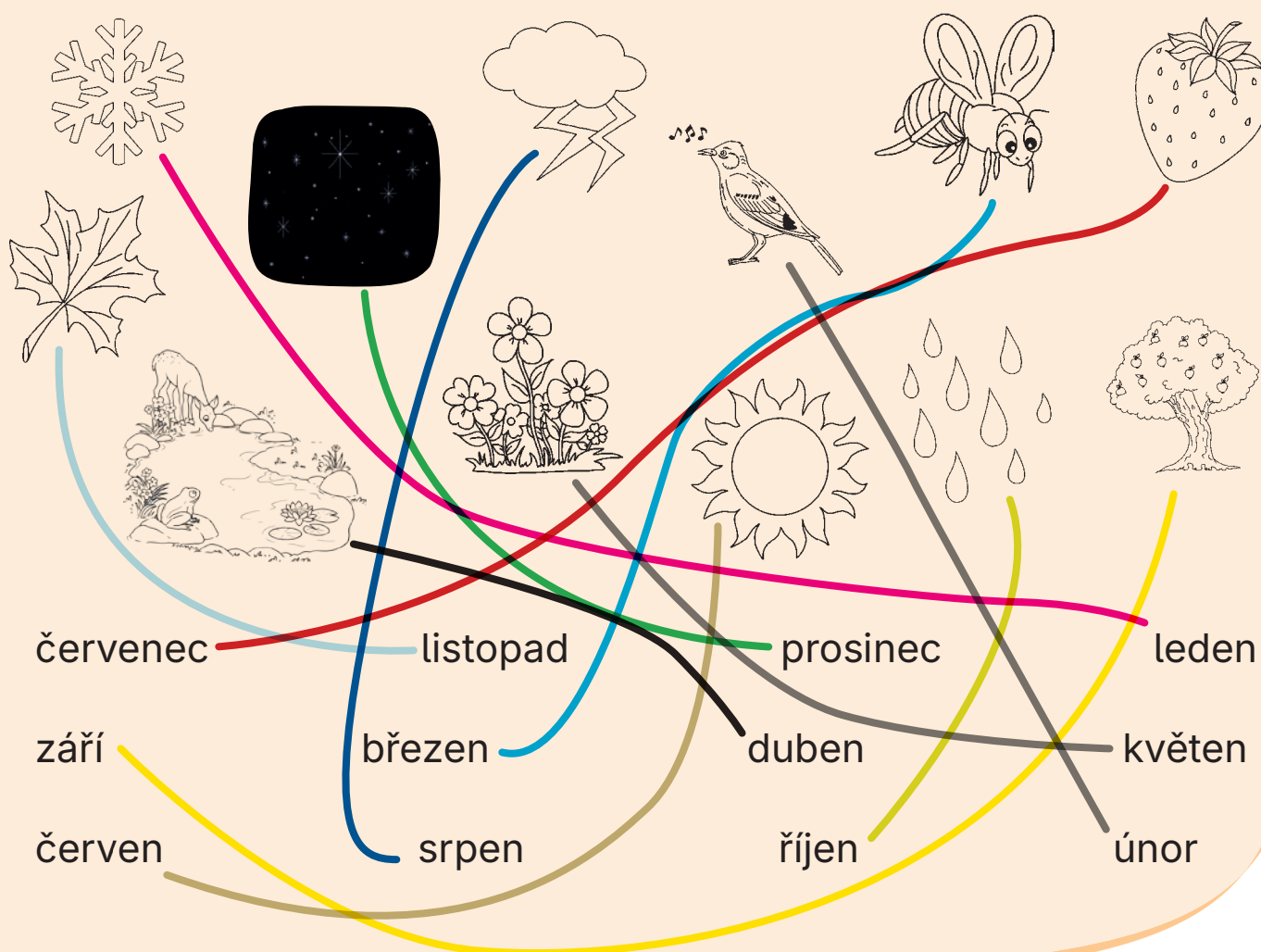
Něco, co můžeš ochutnat.

med, jahody

A B

3. Spoj název měsíce s obrázkem podle básničky.

1. Jaké dobrodružství zažívají Teo a Ela na zahradě?
Už jsi někdy dělal/a něco podobného?

2. Každý domeček má jméno. Roztříd' slova do domečků.

OBLEČENÍ

čepice

bunda

šála

POČASÍ

mlha

déšť

vítr

STROMY

javor

bříza

dub

čepice

javor

mlha

bunda

déšť

bříza

šála

vítr

dub

Které další slovo by se mohlo nastěhovat?

3. Zkus vytvořit další domečky. Pojmenuj je a napiš do nich vhodná slova.

Domečky pro slova 1

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (poslech s porozuměním, třídění a uspořádávání informací)
- KKK (shrnutí vyslechnutého příběhu, sdílení vlastní zkušenosti)
- KRP (hledání společného významového znaku, třídění slov)
- KOS (spolupráce a domluva ve skupině)

CÍLE HODINY

- Ž třídí slova podle jejich významu.
- Ž rozpozná společný význam slov ve skupině.
- Ž přiřazuje slova k nadřazenému pojmu.
- Ž vysvětluje, proč slovo do dané skupiny patří.
- Ž doplňuje do významové skupiny další vhodná slova.
- Ž samostatně vytváří vlastní významovou skupinu a pojmenovává ji.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 76
- nahrávka v el. uč.
- karty se slovy z banky slov
- 3 papíry A4/A3 s názvy STROMY – POČASÍ – OBLEČENÍ
- lepicí páska / magnety

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Najdi své místo

(2.–7. min)

Forma: pohybová aktivita po třídě

Pomůcky: karty se slovy z banky slov

Průběh: U rozdává každému Ž karty se slovy z banky slov.

Např.:

jablko – hruška – švestka

pes – kočka – králík

tričko – kalhoty – svetr

auto – tramvaj – vlak

Podle počtu Ž lze některá slova nebo skupiny rozšířit.

Ž se volně pohybují po třídě a hledají spolužáky, jejichž slova podle nich souvisejí se slovem, které mají sami. Nesmějí však pouze ukazovat kartu – své slovo musí přečíst a domluvit se, zda spolu slova souvisejí.

Jakmile vzniknou skupinky, postaví se vedle sebe. Každá skupina přečte svá slova a ostatní zkusí pojmenovat, co je spojuje.

Každá vaše skupina by mohla mít svůj domeček. Jak by se jednotlivé domečky jmenovaly? Ž navrhnou názvy, např. OVOCE, ZVÍŘATA, OBLEČENÍ, DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY.

Cvičení 1

(8.–13. min)

Forma: poslech, společný rozhovor

Jaké dobrodružství zažívají Teo a Ela na zahradě? Už jsi někdy dělal/a něco podobného?

Ž si prohlédnou obrázek Tea a Ely a poslechnou si jejich dobrodružství. Po poslechu vlastními slovy shrnou, co postavy na zahradě zažívají.

Poslech:

Ela: Co to děláš Teo?

Teo: Sbíráám lístky, které mi rozfoukal vítr.

Ela: A proč?

Teo: Protože mám rád ve věcech pořádek. Napsal jsem si na lístky slova, která se mi líbila. Pak jsem je hezky roztřídil do hromádek.

Ela: Hihi, jako Popelka třídila čočku a hrách?

Teo: No, trochu. Jenže já dal na každou hromádku lístky se slovy, která k sobě patří. Říká se jim slova souřadná.

Ela: Slova sou...souřadná? To slyším poprvé. Co to znamená?

Teo: Přemýšlej, Elo. Slova souřadná – co ti to připomíná?

Ela: Hmm.... No, ve slově souřadný slyším slovo řada nebo řadit!

Teo: No vidíš, že jsi na to přišla. Slova souřadná jsou taková, která můžeme zařadit do stejné skupiny. Třeba slova Teo a Ela zařadíme mezi jména. Lístky s našimi jmény si proto dám na hromádku k lístkům se jmény Natálka a Vítek.

Ela: Teď už v tom mám jasno. Slovo vítr bude ve stejné skupině jako déšť nebo sníh, protože to všechno souvisí s počasím.

Teo: Přesně tak. A doufám, že mi ten vítr ta slova zase nerozfouká.

U následně otevře krátké sdílení zkušeností: *Dělali jste někdy něco podobného? Co jste na zahradě nebo venku dělali? Několik Ž stručně odpoví.*

Cvičení 2

(14.–27. min)

Každý domeček má jméno. Roztříd' slova do domečků.

Které další slovo by se mohlo nastěhovat?

Forma: samostatná práce

Ž přečtou jednotlivá slova a zapisují je do správných domečků. Při kontrole vždy pojmenují, proč slovo do daného domečku patří.

Diferenciace ↓: Ž nejprve pracují pouze s jedním domečkem, např. ze všech slov vyhledají jen názvy stromů.

Diferenciace ↑: Ž ke každému domečku doplní dvě další slova a vysvětlí, proč do něj patří.

Cvičení 3

(28.–38. min)

Zkus vytvořit další domečky. Pojmenuj je a napiš do nich vhodná slova.

Ž pojmenují vlastní domeček a zapíší do něj několik významově souvisejících slov. U může Ž nabídnout jako oporu oblast, např. zvířata, jídlo nebo školní potřeby. Hotový domeček představí poté Ž spolužákovi.

Vyměň si domeček

(39.–41. min)

Ž sedí nebo stojí v kruhu. U říká výroky vztahující se k „domečkům“ slov. Ž, pro které výrok platí, si vymění místa. Např.

Vymění si místo ti, kdo dnes mají na sobě něco MODRÉHO. Vymění si místo ti, kdo měli dnes k svačině nebo snídani nějaké OVOCE.

Po několika kolech U změní pravidlo: **Ž, kteří se přemístili, musí říct konkrétní slovo, kvůli kterému se vyměnili.** Ostatní společně pojmenují jeho „domeček“. Nakonec mohou zadání vymýšlet samotní Ž.

Jedna věta na závěr

(42.–45. min)

Forma: individuální zamyšlení, společné sdílení

Průběh: Ž si promyslí a na papírek zapíší dokončení jedné věty: *Dnes jsem zjistil/a, že... Dnes mě překvapilo... Teď už vím, že...* Dobrovolníci své věty přečtou. Papírky mohou umístit na společný plakát *Dnes jsme zjistili...*

R

Domečky pro slova 2

Slova nadřazená, podřazená a souřadná

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (navazování na předchozí zkušenost s tříděním slov, osvojování nové terminologie, třídění a uspořádávání slov podle významových vztahů)
- KKK (porozumění novým pojmům, aktivní naslouchání)
- KRP (hledání společného významového znaku, odvozování nadřazeného pojmu, vytváření slov podřazených, rozpoznávání slov souřadných, posuzování vhodnosti zařazení slova)
- KOS (spolupráce ve skupině, společná kontrola a obhajoba řešení)

CÍLE HODINY

- Ž rozlišuje slovo nadřazené a slova podřazená.
- Ž vytváří vhodné příklady slov podřazených k danému nadřazenému slovu.
- Ž hledá společný nadřazený pojem pro několik slov.
- Ž rozpoznává slova souřadná.
- Ž třídí slova podle jejich významových vztahů.
- Ž vysvětluje, co mají slova ve skupině společného.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 77
- karty z banky slov
- větší papíry
- lepicí páska/magnety

Pozdrav

(1. min)

E

společné přivítání na hodině

Řekni to přesněji

(2.–6. min)

Forma: společná aktivita v kruhu

Průběh: U řekne Ž větu s obecným pojmenováním, např.: *Cestou do školy jsem viděl/a zvíře.* Vyzve Ž, aby zkusili říct, co konkrétně mohl/a vidět. Ž postupně navrhuje různá slova, např. *pes, kočka, kos, veverka, holub.* Každý, kdo přidá nový příklad, udělá krok do kruhu a vrátí se zpět. Stejným způsobem U pokračuje s dalšími větami, např.: *K svačině jsem měl/a ovoce. Do penálu jsem si dal/a psací potřebu. Po ulici jel dopravní prostředek.*

TIP U v evokaci ještě nepoužívá pojmy **slovo nadřazené, podřazené a souřadné**. Ž nejprve pracují s rozdílem mezi obecným a konkrétnějším pojmenováním; odborné pojmy zavede až při práci s učebnicí.

Cvičení 1

(7.–17. min)

U

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Pomůcky: karty z banky slov

Doplň slova podřazená z nabídky a vylušti slovo nadřazené.

U nejprve zaměří pozornost na vzorový příklad **NÁBYTEK** – židle, postel, skříň. Ž společně pojmenují, které slovo je nadřazené a která jsou podřazená.

Poté pracují s nabídkou *hrneček, míč, medvídek, talíř, miska, stovebnice*. Nejdříve hledají trojice slov, která mají společný význam. Teprve poté z nich odvozují a doplňují chybějící nadřazené pojmy.

Při kontrole U nenechá Ž pouze přečíst řešení, ale obrací vztah oběma směry: *Co je nadřazené slovu míč? Která slova jsou podřazená slovu nádoby?*

Varianta: U rozděl skupině čtyři kartičky. Například tři konkrétní předměty a jejich nadřazené slovo. Může využít karty z banky slov. Ž mají kartičky rozmístit na podlaže tak, aby bylo na první pohled vidět, které slovo je nad ostatními: **ZELENINA** – okurka – mrkev – rajče

Potom skupina vysvětlí, proč vytvořila právě takové uspořádání.

Diferenciace ↑: Ž ke každé vzniklé skupině doplní další dvě podřazená slova.

Diferenciace ↓: U nechá Ž nejprve fyzicky seskupit šest slov z nabídky do dvou trojic. Až potom hledají název skupiny.

Cvičení 2

(18.–25. min)

Forma: samostatná práce, následná pohybová aktivita

Dopiš další slova podřazená.

Ž nejprve samostatně doplní vhodná podřazená slova. U při kontrole nechá zaznít více možností a zapisuje je na tabuli. Ž sledují, zda některé slovo zaznělo vícekrát a zda všechny návrhy skutečně odpovídají nadřazenému pojmu.

Živé doplňování

Jedna strana třídy představuje **BARVY**, druhá **DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY**. U postupně říká konkrétní slova, např. *modrá – vlak – zelená – tramvaj – červená – autobus*. Ž se vždy přesunou na správnou stranu místnosti.

Občas U řekne slovo, které nepatří nikam, např. *banán*.

V takovém případě Ž zůstanou stát uprostřed. Po několika kolech převezmou zadávání Ž. Jeden vymyslí slovo a ostatní se podle něj přemístí.

TIP 1: Při pohybové variantě je dobré občas položit otázku: *Jaké je nadřazené slovo k tomu, co jsem právě řekla?* Pohyb tak není jen zpestření, ale stále pracuje s novým pojmem.

Cvičení 3

(26.–37. min)

Použij tři různé barvy. Stejnou barvou zakroužkuj slova souřadná a podtrhni jejich slovo nadřazené.

Ž si nejprve všechna slova přečtou a hledají ta, která spolu souvisí. U jim předem neprozrazuje, kolik konkrétních slov má být v jednotlivých skupinách. Ž vytvoří barevně odlišené skupiny a v každé vyhledají a podtrhnou slovo nadřazené. Při kontrole U pracuje s terminologií: *Která slova jsou souřadná? Které je jejich slovo nadřazené?*

Štáfeta podřazených slov

Třída se rozdělí do několika skupin. Každá dostane jiné nadřazené slovo, např. **JÍDLO, OBLEČENÍ, ZVÍŘATA**. Na opačné straně místnosti mají papír.

Ž postupně vyběhají a každý připiše jedno vhodné podřazené slovo. Slova se nesmějí opakovat. Po skončení skupina svůj seznam zkontroluje a případné sporné výrazy společně obhájí nebo vyřadí.

Co mi dnes docvaklo?

(38.–45. min)

R

Forma: individuální zamyšlení, sdílení ve dvojici

Průběh: U napíše na tabuli začátky vět. Ž si vyberou a dokončí jednu větu:

Dnes mi došlo, že...

Překvapilo mě, že...

Ještě si potřebuji ujasnit...

Poté svou odpověď sdílejí ve dvojici, dobrovolníci s celou třídou.

TIP Výroky *Ještě si potřebuji ujasnit...* může U využít při plánování dalšího procvičování.

1. Doplň slova podřazená z nabídky a vylušti slovo nadřazené.

NÁBYTEK

NADOBI

HRAČKY

židle

hrneček

míč

postel

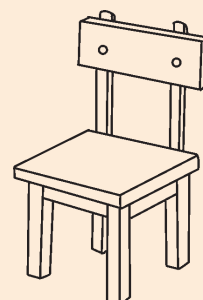
talíř

medvídek

skříň

miska

stavebnice

hrneček

míč

medvídek

talíř

miska

stavebnice

2. Dopiš další slova podřazená.

BARVY

DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

3. Použij tři různé barvy. Stejnou barvou zakroužkuj slova souřadná a podtrhni jejich slovo nadřazené.

tenis

fotbal

ovoce

podzim

hokej

jablko

švestka

listopad

sport

září

hruška

říjen

Po stopách listopadu

1. Připomeň si znovu báseň Měsíce. Co se v ní píše o listopadu? Odpovídá to počasí venku?

Počasí letos básni odpovídá.

Počasí letos básni neodpovídá.

2. Přečti si text a pátrej venku. Zažiješ to, co skřítci?

Po stopách listopadu

Ela a Teo se vydali ven. Chtěli zjistit, jestli měl básník pravdu. Nejdříve si Ela oblékla bundu a vzala si čepici a šálu. Pak se s Teem oba vydali na podzimní procházku.

Vítr si pohrával s listím a cesta pod jejich nohama tiše šustila a praskala.

Na zemi ležely žluté, červené a hnědé listy. Cestou našli kaštiny, žaludy a šípky. Plno stromů už listopad ze šatů svlékl.

Slunce nemělo takovou sílu jako na jaře nebo v létě.

Oba si uvědomili, že teď básni o měsících rozumí mnohem lépe.

Během roku se kolem nás děje v přírodě spousta krásných změn.

3. Hledej v textu slova souřadná a vždy celou skupinu podtrhni stejnou barvou.

4. Co jsi zažil/a venku ty? Napiš o tom věty. Zkus v nich použít několik souřadných slov.

Po stopách listopadu

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (čtení a poslech s porozuměním, zdůvodňování)
- KKU (vyhledávání a třídění informací, propojování textu s vlastní zkušeností)
- KRP (porovnávání textu se skutečností, práce s důkazy)
- KOB (vnímání proměn okolního prostředí)

CÍLE HODINY

- Ž čte souvislý text s porozuměním a stručně shrne jeho obsah.
- Ž vyhledá v textu informace o znacích podzimu.
- Ž porovná informace z textu s vlastním pozorováním.
- Ž vyhledá v textu skupiny souřadných slov.
- Ž pojmenuje společné slovo nadřazené ke skupině slov souřadných.
- Ž formuluje celé věty o vlastní zkušenosti nebo pozorování.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 78
- pastelky
- podložky a tužky pro práci venku (volitelně)
- malé papírky / kartičky

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Listopad beze slov

(2.–5. min)

Forma: pantomima, společná aktivita

Průběh: U zatím nenechá Ž otevřít učebnici. Řekne pouze: *Představte si, že je listopad. Jak bychom ho dokázali předvést beze slov?* Ž mohou pohybem předvádět např. vítr, déšť, chlad, padání listů, chůzi v mokrém listí, oblékání bundy nebo držení deštníku. Jeden Ž předvádí, ostatní hádají, co zachytil. Po několika ukázkách U položí otázku: *Podle čeho jsme poznali, že by mohlo jít právě o listopad?* U stručně zapisuje na tabuli znaky, které Ž zmíní. Teprve potom se Ž vrátí k básni Měsíce a zjišťují, jak listopad zachytil básník.

Cvičení 1

(6.–10. min)

Forma: práce s básní, pozorování

Připomeň si znovu báseň Měsíce. Co se v ní píše o listopadu? Odpovídá to počasí venku?

Ž se vrátí k básni Měsíce a vyhledají verš věnovaný listopadu. Následně vlastními slovy vysvětlí, co znamená básnické vyjádření o tom, že listopad svléká stromům šaty. Poté se podívají z okna, případně vyjdou před školu, a porovnájí popis se současnou situací. Rozhodnou, zda letošní počasí básni odpovídá, nebo ne. U se doptává na konkrétní důkazy: *Co konkrétně vidíš? Podle čeho ses rozhodl/a právě pro tuto možnost?*

TIP Pokud není možné jít ven, Ž na chvíli přejdou k oknům a hledají tři důkazy, podle kterých poznají aktuální roční období nebo počasí.

Cvičení 2

(11.–24. min)

Forma: čtení s porozuměním, pozorování

Přečti si text a pátrej venku. Zažiješ to, co skřítci?

U nechá Ž text nejprve přečíst bez dalších úkolů. Poté položí otázku: *Co všechno Ela a Teo během procházky vnímali?* Při druhém čtení Ž hledají konkrétní podzimní stopy.

Varianta A

Forma: krátká výprava v okolí školy

Ž vyjdou na školní zahradu, dvůr nebo do nejbližšího okolí školy. Jejich úkolem není nic zapisovat, ale pozorně pátrat. U postupně zadává: *Najdi něco, co má podzimní barvu. Najdi něco, co se pohybuje ve větru. Zastav se a poslouchej. Najdi něco, čeho si Ela a Teo všimli také. Najdi jednu podzimní stopu, která v textu vůbec nebyla.* Po návratu Ž porovnají vlastní pozorování s textem.

Varianta B

Forma: práce ve skupinách, pozorování z okna

Pokud není možné vyjít ven, skupinky dostanou různé úkoly: detektivové barev, detektivové počasí, detektivové stromů, detektivové pohybu. Ž pozorují okolí školy z okna a hledají důkazy pro svou oblast. Poté je představí ostatním.

Varianta C

Forma: smyslové pozorování

Venku se Ž na půl minuty úplně zastaví a zavřou oči. Po návratu každý řekne jeden zvuk, který slyšel. Třída porovná své zvuky s větou z textu o šustění a praskání cesty pod nohama Ely a Tea.

Diferenciace↓: U zadává konkrétní pozorovací úkol: *Najdi něco žlutého. Podívej se na stromy. Poslouchej, co dělá listí.*

Diferenciace↑: Ž hledá rozdíl mezi tím, co zažili Ela a Teo, a tím, co pozoroval on sám.

TIP Pokud Ž venku něco sbírají, předem U stanoví pravidlo: sbíráme pouze to, co už leží na zemi. Nic netrháme ani nelámeme.

Cvičení 3

(25.–32. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Hledej v textu slova souřadná a vždy celou skupinu podtrhni stejnou barvou.

Po návratu k textu U naváže na předchozí stranu: Ž už vědí, že souřadná slova stojí na stejné významové úrovni a mají společné slovo nadřazené. Ž v textu hledají celé skupiny, nikoli jednotlivá izolovaná slova. Jakmile skupinu objeví, označí všechna její slova stejnou barvou. Při kontrole nestačí skupinu přečíst. Ž pojmenují také její společné slovo nadřazené.

Diferenciace↓: U označí první slovo ze skupiny a Ž dohledává slova souřadná.

Diferenciace↑: Ž ke skupině přidá další souřadné slovo, které v textu není.

Cvičení 4

(33.–39. min)

Forma: samostatné psaní, sdílení ve dvojici

Co jsi zažil/a venku ty? Napiš o tom věty. Zkus v nich použít několik souřadných slov.

Než Ž začnou psát, nechá je U krátce sdílet zážitky ve dvojicích. Každý řekne spolužákovi jednu věc, kterou venku viděl, jednu, kterou slyšel, a jednu, která ho zaujala. Teprve potom Ž píšou. U připomene, že alespoň v jedné větě mají zkusit použít několik souřadných slov, např.: *Na zemi jsme viděli kaštiny, žaludy a šípky.*

Diferenciace↓: U nabídne začátky vět: *Venku jsme viděli..., Slyšeli jsme..., Našli jsme...*

Reflexe – Listopad je...

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Ž stojí v kruhu. U začne větou: *Listopad je...* a postupně ukazuje na jednotlivé Ž. Každý větu rychle dokončí po svém – např. barevný, studený, větrný, mokrý, plný listů, čas na čepici...

R

Pranostiky o listopadu

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (čtení s porozuměním, aktivní naslouchání)
- KKU (propojování textu s vlastními znalostmi a zkušenostmi)
- KRP (odvozování významu pranostiky z textu a obrazu, rozlišování doslovného a přeneseného významu, porovnávání lidové zkušenosti s vlastními pozorováními)
- KKT (poznávání pranostik jako součástí lidové slovesnosti a tradic)
- KOB (vnímání proměn přírody a počasí)

CÍLE HODINY

- Ž čte pranostiky s porozuměním.
- Ž propojuje pranostiku s odpovídajícím obrázkem.
- Ž odvozuje význam pranostiky z jejího obsahu.
- Ž rozlišuje doslovný a přenesený význam jednoduchého výroku.
- Ž vysvětluje svůj výběr.
- Ž propojuje pranostiky s pozorováním počasí a přírody.
- Ž vyjadřuje vlastní názor na to, která pranostika ho zaujala a proč.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 79
- kartičky s obrázky nebo slovy symbolizujícími listopadové počasí
- fotografie aktuálního listopadového počasí (volitelně)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Co nám příroda napovídá?

(2.–6. min)

Forma: práce s obrazem, pohybová aktivita

Pomůcky: kartičky s obrázky nebo slovy symbolizujícími listopadové počasí

U rozmístí po třídě několik obrázků nebo kartiček, např. *holý strom bez listů, první sněh, jinovatka, déšť, hvězdná obloha* atd. Ž se volně procházejí a každý si vybere jeden obrázek, který podle něj nejvíce připomíná listopad. Postaví se k němu a krátce vysvětlí, co by nám tento obraz mohl říkat o počasí nebo přírodě. U odpovědi zatím nehodnotí jako správné či chybné. Poté naváže: *Lidé si podobných znaků v přírodě všímali od pradávna. Některá svá pozorování si zapamatovali v krátkých větách – pranostikách.*

Cvičení 1

(7.–22. min)

Forma: samostatné čtení, práce s obrázky, společná kontrola

Přečti si pranostiky a spoj je se správnou fotografií.

Ž si nejprve všechny pranostiky přečtou a poté si prohlédnou fotografie. U vede Ž k tomu, aby hledali slova nebo obrazy v pranostice, které je mohou vést ke správné fotografii. Ž pracují samostatně a následně své řešení porovnají ve dvojici. Při společné kontrole nestačí pouze ukázat správný obrázek; Ž vždy uvedou, která část pranostiky jim při rozhodování pomohla.

Varianta A – Živé fotografie

U rozmístí fotografie v různých částech třídy. Přečte jednu pranostiku a Ž se přesunou k fotografii, která podle nich odpovídá jejímu významu. Několik Ž svou volbu vysvětlí.

Varianta B – Najdi svou dvojici

Polovina Ž dostane kartičky s pranostikami, druhá polovina obrázky. Ž se pohybují po třídě a hledají svého partnera. Dvojice následně ostatním vysvětlí, proč patří k sobě.

Varianta C – Tichá galerie

Fotografie jsou rozmístěné po třídě. Ž si postupně všechny prohlédnou a k jednotlivým obrázkům položí nebo připevní kartičku s odpovídající pranostikou.

Diferenciace ↓: U zvýrazní v pranostice klíčové slovo, např. listí, hvězdy, krtek, bílý, a vede Ž k odpovídajícímu obrazu.

Diferenciace ↑: Ž vysvětlí, která část pranostiky není míněna úplně doslova.

T!P 1: U předem nevysvětluje význam všech pranostik. Nechá Ž nejprve využít obraz, vlastní zkušenost a klíčová slova.

T!P 2: Při práci s pranostikou „Svatý Martin přijel na bílém koni“ je vhodné nechat Ž nejprve formulovat vlastní představu, než se přejde k následujícímu cvičení.

Cvičení 2

(23.–34. min)

Forma: samostatná práce, společná diskuse

Co znamená tato pranostika? Zakroužkuj správnou odpověď.

Ž si nejprve pranostiku přečtou a všechny nabízené možnosti promyslí. U je vede k tomu, aby vybírali podle jednotlivého slova, ale podle celkového významu výroku.

Po samostatné práci následuje společná kontrola. U nechá Ž vysvětlit nejen správnou odpověď, ale také proč ostatní možnosti významově neodpovídají.

Diferenciace ↓: U pomůže otázkou: *Jak silně hřeje listopadové slunce ve srovnání s letním?*

Diferenciace ↑: Ž vlastními slovy přeformuluje pranostiku do běžné věty.

T!P 1: U může při kontrole použít jednoduché rozlišení: *Co pranostika říká? × Co se tím myslí?* Tento postup Ž názorně ukáže rozdíl mezi doslovným zněním a skutečným významem.

Která pranostika tě nejvíc zaujala a proč?

Myslíš si, že se některá z těch pranostik letos splní? Znáš i jiné pranostiky?

Ž si nejprve ve dvojici vyberou pranostiku, která je nejvíce zaujala, a krátce vysvětlí proč. Poté společně uvažují, zda by se některá z pranostik mohla letos splnit. Několik dvojic své názory sdílí. Pokud Ž znají další pranostiku, mohou ji říct ostatním.

T!P 2: U zdůrazní, že u otázky, zda se pranostika letos splní, nehledáme jednu správnou odpověď. Ž svůj odhad zdůvodňují například tím, jaké počasí v poslední době pozorovali.

Rozšiřující aktivita – Živá pranostika

(35.–39. min)

Forma: dramatizace ve skupinách

Každá skupinka si vybere jednu pranostiku ze stránky a připraví její krátký živý obraz beze slov. Například u první pranostiky mohou někteří Ž představovat strom s listím a jiní přicházející zimu. Ostatní hádají, kterou pranostiku skupina ztvárnila, a uvedou, podle čeho ji poznali.

Platí – neplatí – uvidíme

(40.–45. min)

Forma: pohybová reflexe

U označí ve třídě tři místa: PLATÍ – NEPLATÍ – UVIDÍME

Postupně znovu přečte vybrané pranostiky. Ž se postaví podle toho, zda si myslí, že se daná pranostika v letošním roce už potvrdila, nepotvrdila, nebo to zatím nelze zjistit. U se několika Ž zeptá, o jaké vlastní pozorování své rozhodnutí opírají. Nejde o ověřování vědecké platnosti pranostik, ale o návrat k jejich původnímu principu – lidé sledovali přírodu a porovnávali své zkušenosti.

R

Lidé odedávna pozorovali přírodu a počasí. Své zkušenosti shrnovali do krátkých vět. Říká se jim pranostiky.

1. Přečti si pranostiky a spoj je se správnou fotografií.

Když dlouho listí nepadá, tuhá zima se přikrádá.

Když se v listopadu hvězdy třpytí, mrazy se brzo uchyťí.

Když krtek v listopadu ryje, budou na Vánoce létat komáři.

Svatý Martin přijel na bílém koni.

2. Co znamená tato pranostika? Zakroužkuj správnou odpověď.

Listopadové slunce na zemi nepeče.

Slunce už málo hřeje.

Slunce v listopadu nesvítí.

V listopadu nepečeme.

Která pranostika tě nejvíc zaujala? Proč?

Myslíš, že se některá z těchto pranostik letos splní? Znáš i další pranostiky?

1. Přečti si text. Odpověz na otázky v kotlících. Co se ti na paní Vilemíně líbí?

Paní Vilemína je dobrák od kosti. Hospodaří si ve své chaloupce a pomáhá všem zvířátkům i kouzelným lesním bytostem. Dohlíží na to, aby v lese panoval klid a mír a všichni se měli hezky. V létě chodí sbírat kvetoucí bylinky a divotvorné rostliny, aby z nich mohla vařit své kouzelné čaje a lektvary.

2. Co by tě u paní Vilemíny nejvíc lákalo? Označ a zdůvodni.

☐

sběr bylinek

☐

vaření lektvarů

☐

ochutnávka čaje

☐

péče o les

☐

povídání o kouzlech

☐

hraní her

3. Označ slova, která paní Vilemínu a její dům podle textu nejlépe vystihují.

stařenka

babizna

bába

babička

ježibába

Vilemínka

domeček

barabizna

chaloupka

chatrč

bouda

hnízdečko

Příběh paní Vilemíny

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním a vyhledávání informací v textu)
- KKK (sdílení vlastních názorů a jejich zdůvodňování)
- KRP (rozlišování významových odstínů slov)
- KOS (spolupráce ve dvojici a ve skupině)

CÍLE HODINY

- Ž čte text s porozuměním.
- Ž vyhledá v textu informace o paní Vilemíně a jejím jednání.
- Ž vybere z nabídky slova, která paní Vilemínu a její dům podle textu nejlépe vystihují, a svůj výběr zdůvodní.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 80
- stíratelná tabulka
- míček/pastelka místo mikrofonu
- košík/krabička

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Slova

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U na tabuli napíše slova: maminka – mamka – mamča – maminečka – máma – matka. Ž diskutují, zda všechna slova znamenají totéž. Přemýšlejí, kdy by jednotlivá oslovení použili a jak na ně působí. U naváže: *Dnes zjistíme, že některá slova mají stejný význam, ale nevyvolávají stejný pocit.*

T!P Nejprve Ž sdílejí ve dvojicích, pak společně se třídou.

Cvičení 1

(6.–11. min)

U

Forma: individuální práce, práce ve dvojicích

Přečti si text. Odpověz na otázky v kotlicích. Co se ti na paní Vilemíně líbí? Dokážeš vysvětlit, proč se ti to na ní líbí?

Ž nejprve tiše přečtou celý text. Při prvním čtení se snaží vytvořit si představu o paní Vilemíně. Při druhém čtení pracují metodou **KDO? – CO DĚLÁ? – PROČ?** K jednotlivým otázkám ústně formulují odpovědi a hledají je přímo v textu. U vede Ž k tomu, aby své odpovědi vždy doložili konkrétní větou nebo slovním spojením.

Společně si uvědomují, že dobrý čtenář nehledá jen odpověď na otázku **co**, ale přemýšlí také **proč** postava jedná právě takto.

T!P 1: Po vyplnění kotlíků Ž zakryjí text a pokusí se vlastními slovy paní Vilemínu popsat pouze podle svých odpovědí.

T!P 2: U zastaví čtení po první větě a vyzve Ž, aby odhadli, čím se paní Vilemína asi zabývá. Po dočtení textu svůj odhad porovnají se skutečností.

T!P 3: Ž barevně označí v textu slova, která jim pomohla odpovědět na jednotlivé otázky. Učí se vyhledávat důležité informace a opírat své odpovědi o text.

Reportér

(12.–17. min)

Forma: ve dvojici

Pomůcky: míček jako mikrofon

Průběh: Jeden Ž se stane reportérem, druhý představuje paní Vilemínu. Reportér připraví tři až pět otázek, na které lze odpovědět podle přečteného textu nebo na základě

odhadu vycházejícího z textu. Paní Vilemína odpovídá tak, jak by odpověděla skutečná postava z příběhu. Po krátkém rozhovoru si Ž role vymění.

Cvičení 2

(18.–32. min)

Forma: v lavicích / ve skupinách

Představ si, že navštívíš paní Vilemínu. Co by tě u paní Vilemíny nejvíce lákalo? Označ a zdůvodni. Napadá tě něco dalšího, co by se u paní Vilemíny dalo dělat?

Ž si nejprve samostatně přečtou jednotlivé možnosti a označí, co by je u paní Vilemíny nejvíce lákalo. Svou volbu si promyslí a připraví alespoň dva důvody, proč si vybrali právě tuto možnost.

T!P 1: Ž si představí, že mohou u paní Vilemíny strávit jedno odpoledne. Každý stručně popíše, jak by podle něj návštěva probíhala a co by chtěl zažít.

T!P 2: Skupiny vytvoří krátkou reklamu (jednu až dvě věty), která naláká ostatní Ž na návštěvu paní Vilemíny. Snaží se použít co nejvíce slov, která v posluchačích vyvolají příjemný pocit.

Diferenciace ↑: Ž seřadí všechny nabízené možnosti od nej-lákavější po nejméně lákavou a své pořadí zdůvodní. Zároveň vysvětlí, proč by některou z nabídek naopak nevybrali.

Cvičení 3

(33.–39. min)

Forma: v lavici

Pomůcky: stíratelná tabulka

Označ slova, která paní Vilemínu a její dům podle textu nejlépe vystihují.

Ž si nejprve pozorně prohlédnou obrázek paní Vilemíny a jejího domku. Krátce si povídají o tom, jak na ně obrázky působí a jaká slova/asociace by je napadla ještě před přečtením nabídky. Ž přečtou slova a označí ta, která podle textu nejlépe vystihují paní Vilemínu a její dům. Svou volbu doloží konkrétní informací z textu. Poté společně sledují, která nabízená slova působí mile a která naopak hanlivě.

T!P 1: U vede Ž k porovnání dvojic slov (např. babička × babizna, chaloupka × bouda). Ž vysvětlují, které slovo působí mileji a jaký pocit v nich vyvolává.

T!P 2: Ž vymyslí, proč má Vilemína dlouhé vlasy, a svou domněnku odliší od informací, které skutečně uvádí text.

Diferenciace ↓: U napíše na tabuli pouze mile působící slova a ptá se, co mají společné a jaké pocity v Ž vyvolávají.

Reflexe

(40.–45. min)

R

Forma: v kruhu

Pomůcky: košík/krabička

Průběh: U položí doprostřed třídy obrázek košíku. Ž do něj postupně „vkládají“ (říkají) jedno milé slovo, které se podle nich k paní Vilemíně nebo její chaloupce hodí. Na konci společně zhodnotí, jakou atmosféru všechna vybraná slova vytvářejí.

V tomto týdnu pracujeme s materiálem:

Piš s Divíky: str. 44–50

Čti s Divíky: str. 22–23

Cvič s Divíky: str. 28–32

Slova hanlivá a lichotivá

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním a vyhledávání informací v textu)
- KKK (vyjadřování, vysvětlování významu slov a zdůvodňování)
- KRP (rozlišování významových odstínů slov)
- KOS (spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž čte text s porozuměním.
- Ž rozliší slova hanlivá a lichotivá.
- Ž nahradí hanlivé slovo vhodným slovem lichotivým a porovná vyznění obou vyjádření.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 81
- stíratelná tabulka

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Volíme vhodná slova

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U uvede několik neutrálních, lichotivých a hanlivých pojmenování fiktivních postav. Ž rozhodují, jak na ně jednotlivá slova působí. U zdůrazní, že hanlivá pojmenování při aktivitě nepoužíváme vůči spolužákům. U zapisuje jednotlivá slova do dvou sloupců na tabuli. Společně s Ž porovnává, čím se obě skupiny slov liší a jaké pocity v nich vyvolávají. U naváže, že i slova se stejným významem mohou na člověka působit úplně jinak.

T!P U vybere dvojice slov z odpovědí Ž (např. maminka × máma, pejsek × čokl, babička × babizna) a vyzve Ž, aby určili, které slovo zní mileji a proč. Společně docházejí k tomu, že výběrem slov můžeme druhého člověka potěšit, nebo naopak zranit.

Cvičení 1

(6.–11. min)

Forma: individuální práce

Roztříd' slova do košíků podle významu.

Ž si nejprve přečtou všechna nabízená slova a zamyslí se nad tím, jak na ně jednotlivá slova působí. Poté je roztřídí do košíků podle toho, zda jde o slova lichotivá, nebo hanlivá.

T!P 1: Ž vyhledají dvojice slov se stejným významem (např. dědeček × dědek, pejsek × psisko, nosánek × frňák) a vysvětlí, jak se liší jejich citové zabarvení a v jaké situaci by jednotlivá slova použili.

T!P 2: U přečte krátké věty (např. *Podívej, běží pejsek.*, *Podívej, běží psisko.*). Ž diskutují, zda obě věty sdělují stejnou informaci a jak se změnil jejich dojem pouze díky výběru slov.

Diferenciace ↓: Ž hledají jen jednu dvojici slov, kterou zapíší.

Změň to!

(12.–17. min)

Forma: volný pohyb

Průběh: U přečte větu obsahující hanlivé slovo. Ž mají za úkol co nejrychleji nahradit hanlivé slovo slovem lichotivým tak, aby věta zněla mileji a její význam zůstal zachován. Společně poté porovnají, jak se po výměně jediného slova změnila atmosféra věty a jak na ně nová věta působí.

Například:

To je ale čokl. → *To je ale pejsek.*

Podívej na toho dědka. → *Podívej na toho dědečka.*

To je ale babizna. → *To je ale babička.*

Ty máš ale frňák. → *Ty máš ale nosánek.*

Cvičení 2

(18.–32. min)

Forma: v lavici

Čti text a nahrad' zvýrazněná slova slovy lichotivými.

Ž si nejprve tiše přečtou celý text. Při druhém čtení vyhledávají barevně zvýrazněná hanlivá slova a přemýšlejí, jaký pocit tato slova vyvolávají. Poté je nahrazují vhodnými slovy lichotivými. Po dokončení si nový text přečtou znovu a porovnají, jak se změnila jeho atmosféra. U vede Ž k uvědomění, že změna jediného slova může výrazně ovlivnit, jak příběh na čtenáře působí.

T!P 1: Ž pracují jako spisovatelé. U každého nahrazeného slova vysvětlí, proč zvolili právě tuto náhradu a zda by bylo možné použít ještě jiné lichotivé slovo.

T!P 2: Ž si ve dvojicích rozdělí role. Jeden čte původní text, druhý text s nahrazenými slovy. Poté společně hodnotí, který text působí mileji a proč.

Diferenciace ↓: Ž nahrazují nejprve pouze vybraná hanlivá slova. U společně s nimi hledá vhodné lichotivé výrazy a vysvětluje jejich význam.

Výzva: VYMYSLI VĚTU S HANLIVÝM SLOVEM. SPOLUŽÁK POTOM ZMĚNÍ HANLIVÉ SLOVO NA LICHOTIVÉ.

Ž pracují ve dvojicích. Každá dvojice si vybere jednu dvojici vět a společně ji zapíše do sešitu.

Cvičení 3

(33.–39. min)

Forma: v lavici, ve dvojicích

Pomůcky: stíratelná tabulka

Pojmenuj každý obrázek slovem hanlivým i lichotivým.

Ž si pozorně prohlédnou obrázky a ke každému obrázku vymyslí vhodné lichotivé i hanlivé pojmenování.

T!P Ž si ve dvojicích vyberou jeden obrázek a vytvoří o něm dvě věty – jednu s využitím lichotivého slova, druhou s využitím hanlivého slova. Poté společně porovnají, jak se změnilo vyznění obou vět.

Diferenciace ↑: Ž vymýšlejí další dvojice slov na stíratelnou tabulku/do sešitu.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: U na tabuli napíše hanlivé slovo a Ž na tabulku napíše slovo v lichotivém pojetí. Slovo na tabulce slouží jako propustka do další hodiny.

R

1. Roztříd' slova do košíků podle významu.

dědeček

psisko

frňák

dědek

pejsek

nosánek

2. Nahrad' zvýrazněná slova slovy lichotivými.

bábou → **babičkou**

Jednoho dne se Ela a Teo vydali za **bábou** Vilemínou do její **barabizny** → **chaloupky**. Slyšeli totiž, že po jejím čaji se jim bude dobře **chrnět** → **spinkat**.

harampádí → **poklady/věci**

Vilemína zrovna třídila nasbírané **harampádí** z lesa. Pozvala Tea **blivajz**, **břečka** → **dobrota/polévčička** a Elu na **blivajz**, který zrovna vařila. U kotlíku seděl její věrný **čokl** → **pejsek**.

plachtáky → **ouška**

Břečka Ele a Teovi moc chutnala. Olizovali se až za **plachtáky**.

+

VYMYSLI VĚTU S HANLIVÝM SLOVEM. SPOLUŽÁK POTOM ZMĚNÍ HANLIVÉ SLOVO NA LICHOTIVÉ.

3. Pojmenuj každý obrázek slovem hanlivým i lichotivým.

spratek/mimoušek

pazoura/ručička

kraksna/fáro

pačesy/vlásky

1. Čti. Přemýšlej. Co mohla paní Vilemína zahlédnout v koruně stromu? Dopiš a dokresli svůj nápad.

Zrovna když se jednou Vilemínka vracela z lesa s plnou nůší
borovicových šišek a v **brašničce** u pasu měla pochytané žabí
škytance, které jsou důležitou přísadou
do kvákavého perníku, **ťuklo**
cvrnklo
ji něco do nosu. Zprvu si
myslela, že jeden škytanec
z pytlíčku vyskočil a **zasáhl**
trefil
se jí přímo mezi oči, ale
mošnička byla pevně
Podívala se
zavřená. **Rozhlédla se**
kolem a nahoře,
vysoko v koruně
košatého
rozložitého
modřínu,
zahlédla malou

2. Barevná slova nahrad' slovy souznačnými.

POPIŠ SVOJI NAKRESLENOU PŘEDSTAVU, POUŽÍVEJ SLOVA
HANLIVÁ NEBO LICHOTIVÁ.

Koruna stromu

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, vyhledávání informací v textu)
- KKK (popisování vlastní představy a zdůvodňování)
- KRP (předvídání pokračování děje na základě textu)
- KOS (sdílení a respektování různých řešení)

CÍLE HODINY

- Ž vyhledává informace v textu.
- Ž předvídá pokračování děje.
- Ž využívá slova souznačná při ústním i písemném projevu.
- Ž popíše vlastní představu s využitím slov hanlivých nebo lichotivých.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 82
- stíratelná tabulka
- jednoduchý dalekohled (papírová rulička)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Koruna

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U promítne nebo ukáže obrázek koruny stromu. Zeptá se Ž: *Co všechno bychom mohli vysoko v koruně stromu objevit? Ž postupně říkají své nápady. Poté položí otázku: A co kdyby to byl kouzelný les? Co bychom tam mohli zahlédnout? U naváže, že dnes budou při čtení využívat svou fantazii a pokusí se předvídat, co mohla paní Vilemína spatřit.*

TIP U přijímá všechny nápady Ž a nehodnotí jejich správnost. Cílem je aktivovat představivost a připravit Ž na čtení s předvídáním.

Cvičení 1

(6.–11. min)

U

Forma: individuální práce

Čti. Přemýšlej. Co mohla paní Vilemína zahlédnout v koruně stromu? Dopiš a dokresli svůj nápad.

Ž si nejprve přečtou text a odhadnou, co mohla paní Vilemína v koruně stromu zahlédnout. Svůj nápad dokreslí a jeho název doplní do textu. Poté jej představí spolužákům a zdůvodní s oporou o text.

TIP 1: U společně se Ž porovnává jednotlivé nápady. Diskutují, zda by se všechny mohly v kouzelném lese opravdu objevit a proč.

TIP 2: Ž hlasují, který nápad je nejkouzelnější, nejvtipnější nebo nejpravděpodobnější.

Diferenciace ↑: Ž vymyslí dvě různé možnosti, co paní Vilemína mohla zahlédnout, a vysvětlí, která z nich se podle nich do příběhu hodí více.

Galerie nápadů

(12.–17. min)

Forma: volný pohyb

Průběh: Ž položí své pracovní učebnice s dokresleným nápadem otevřené na lavice. Potichu procházejí třídou jako v galerii a prohlíží si obrázky spolužáků. Každý si vybere jeden nápad, který ho nejvíce zaujal. Po návratu na místo vysvětlí, proč si vybral právě tento obrázek a čím ho zaujal.

Cvičení 2

(18.–32. min)

Forma: v lavici, ve dvojicích

Přečti text znovu. Barevná slova nahrad' slovy souznačnými.

Ž si znovu přečtou text a vyhledají zeleně zvýrazněná slova. Přemýšlejí nad jejich významem a nahrazují je vhodnými slovy souznačnými. Ve dvojicích si porovnají svá řešení a společně hledají, zda existuje více správných možností. U vede Ž k uvědomění, že některá slova lze nahradit různými výrazy, aniž by se změnil význam textu.

TIP Ž přečtou jednu větu v původním znění a poté se souznačným slovem. Společně hodnotí, zda věta zní přirozeně.

Diferenciace ↑: Ž navrhnou ke každému zvýrazněnému slovu dvě různá souznačná slova a diskutují, které se do příběhu hodí nejlépe.

Výzva: POPIŠ SVOJI NAKRESLENOU PŘEDSTAVU, POUŽÍVEJ SLOVA HANLIVÁ NEBO LICHOTIVÁ. Ž vyberou, jakou skupinu slov budou při popisu používat. Mohou vymyslet popisy dva – jednou se slovy hanlivými, jednou s lichotivými.

Reflexe

(40.–45. min)

R

Forma: v kruhu

Pomůcky: jednoduchý dalekohled (papírová rulička)

Průběh: U ukáže papírový dalekohled a vyzve Ž, aby se do něj symbolicky podívali. Každý řekne jednu věc, kterou by chtěl v kouzelném lese objevit, nebo jedno nové slovo, které si z dnešní hodiny zapamatoval.

Vilemína pokračuje

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (pozorné naslouchání, vyhledávání informací)
- KKK (popisování postavy, výrazné čtení a vyjadřování)
- KRP (porovnávání ilustrace s informacemi z poslechu)
- KOS (spolupráce a plynulé navazování při čtení ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž z poslechu zjistí, kdo seděl na stromě, a popíše vzhled, chování a zvuky vochechule.
- Ž označí ilustraci odpovídající poslechu a svůj výběr zdůvodní.
- Ž se při čtení ve dvojici střídá podle barevného rozlišení veršů a navazuje na spolužáka.
- Ž podle textu dokreslí do kotlíku přísady kouzelného receptu.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 83
- nahrávka v el. uč.
- stíratelná tabulka
- jednoduchý dalekohled (papírová rulička)

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Koruna

(1.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U připomene Ž konec předchozího příběhu. Zeptá se: *Vzpomínáte si, co paní Vilemína zahlédla vysoko v koruně stromu?* Ž připomenou své nápady z minulé hodiny. U řekne, že dnes bude třída v příběhu pokračovat.

Cvičení 1

(6.–11. min)

Forma: individuální práce

Připomeň si příběh a poslechni si pokračování. Zjistíš, kdo seděl na stromě.

Ž si připomenou předchozí část příběhu a poslechnou si pokračování. Z poslechu zjišťují, jak vochechule vypadá, co dělá a jaké zvuky vydává. Odpovědi opírají o konkrétní informace z nahrávky.

Poslech:

Paní Vilemína se zakabonila. Tak se mi zdá, že si ze mě někdo dělá legraci! pomyslela si, ještě jednou dlouze pohlédla vzhůru a najednou poznala, co to tam ve větvích sedí. Vochechule! Ano, je to tak. Vochechule jsou malá chlupatá stvoření. Srst jim trčí na všechny strany a neplecha jim kouká z očí. Mají velkou tlamičku, kterou se škodolibě chechtají, kdykoliv provedou nějakou kulišárnu, a poměrně dost slintají. Než se paní Vilemína vzpamatovala ze zásahu, zaslechla ze stromu skřehotavý chechtot. „Chahaha hehe chichi.“ Vochechule na ni kouká s pusou od ucha k uchu a už už jí chce slina skápnout paní Vilemíně na rameno. „Herdek filek, zatracená vochechule. Však já na tebe něco vymyslím,“ brblala si pro sebe paní Vilemína a vydala se zpátky ke své chaloupce. Doma listovala celý den a noc v chytrých knížkách, a když našla, co hledala, dala se do vaření. Za chvíli už se z komína vesele kouřilo a paní Vilemína se točila jen kolem kotlíku. Míchala bublající směs a zvesela si zpívala.

T!P 1: Ž mohou nejprve využít známé zvíře k nácviku popisu – jak vypadá, co dělá, jaké zvuky vydává.

T!P 2: U vysvětlí význam slova zamžourala. Význam slova si mohou Ž najít v dostupných zdrojích. (internet, slovník)

Kdybych...

(12.–17. min)

Forma: v kruhu

Průběh: Ž sedí v kruhu. Každý dokončí jednu větu: *Kdybych v lese potkal/a vochechuli, tak bych...* Odpovědi mohou být krátké i humorné. Děti si připomenou příběh a zároveň rozvíjejí mluvený projev a fantazii.

Cvičení 2

(18.–28. min)

Forma: v lavici, ve dvojici

Která vochechule je ta z příběhu? Označ ji a doplň její bublinu.

Ž si pozorně prohlédnou obě ilustrace a označí tu, která podle nich odpovídá příběhu. Ž vyberou obrázek podle informací z poslechu a svůj výběr zdůvodní. Podle potřeby U příslušnou část nahrávky pustí znovu. Poté doplní individuálně bublinu správné vochechule a přemýšlejí, co by mohla říci. U druhé vochechule vymyslí, jak se asi chová, co ráda dělá nebo co by mohla říkat.

T!P 1: Ž si ve dvojicích zahrají krátkou scénku. Jeden představuje vochechuli z příběhu, druhý paní Vilemínu.

T!P 2: Ž společně hledají tři rozdíly mezi oběma vochechulemi a přemýšlejí, jak by se každá z nich zachovala v běžné situaci (např. když potká paní Vilemínu nebo najde ztracenou šišku).

Diferenciace ↑: Ž vytvoří krátký dialog mezi oběma vochechulemi a snaží se, aby z něj bylo patrné, že každá má jinou povahu.

Cvičení 3

(29.–39. min)

Forma: v lavici, ve dvojicích

Čtete ve dvojici kouzelný recept. Každý čte řádky své barvy.

Ž pracují ve dvojicích. Každý čte pouze řádky označené svou barvou, proto musí pozorně sledovat text a navazovat na svého spolužáka. Po společném přečtení říkadla vyhledají přísady, které paní Vilemína do kouzelného receptu přidává, a dokreslí je do kotlíku. Poté si povídají o tom, co by se podle nich po uvaření kouzelného lektvaru mohlo stát.

T!P 1: Dvojice si říkadlo přečtou ještě jednou jako skutečné kouzelné zaklínadlo. Mohou měnit hlas, tempo nebo hlasitost čtení a přemýšlet, jak by znělo co nejkouzelněji.

T!P 2: Ž vymyslí jednu další kouzelnou přísadu, která by se do receptu hodila, a vysvětlí, proč ji vybrali.

T!P 3: Po dokreslení kotlíků si dvojice své obrázky navzájem ukážou. Ostatní hádají, zda byly všechny přísady zakresleny podle říkadla, nebo zda se v kotlíku objevila i nějaká „tajná“ kouzelná ingredience.

Diferenciace ↓: Celá třída čte jednu barvu a střídá se s U, který čte druhou barvu.

Diferenciace ↑: Ž vytvoří další dva rýmující se verše, které by mohly být součástí kouzelného receptu, a dokreslí novou přísadu do kotlíku.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Průběh: Ž sedí v kruhu. Každý dokončí jednu větu: *Dnes jsem se o vochechuli dozvěděl/a...* Odpovědi mohou být krátké i humorné. Ž si připomenou příběh a zároveň rozvíjejí mluvený projev a fantazii.

R

1. Připomeň si příběh a poslechni si pokračování. Zjistíš, kdo seděl na stromě.

Rozhlédla se kolem a nahoře, vysoko v koruně rozložitého modřínu, zahlédla malou **chlupatou kouli**. Zamžourala, aby se lépe podívala, a vtom CVRNK! Pecka ji trefila přímo do nosu.

Co ses dozvěděl/a o vochechuli? Povídej.

JAK VYPADÁ?

CO DĚLÁ?

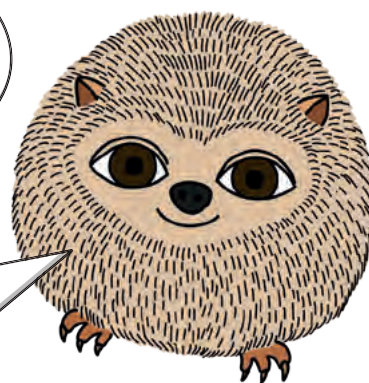
JAKÉ ZVUKY VYDÁVÁ?

2. Která vochechule je ta z příběhu? Označ ji a doplň její bublinu.

Chahaha
hehe chichi.

3. Čtete ve dvojici kouzelný recept. Každý čte řádky své barvy.

Chystám velkou dobrotu,

neznám žádnou lakotu.

Hodím tam kus mechu

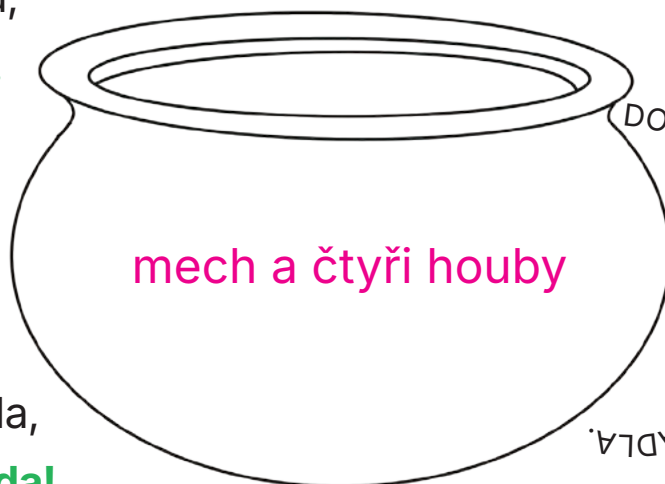
bez velkého spěchu,

přidám čtyři houby,

šoupnu to do trouby.

Vochechuli spadne brada,

bude velká, velká švanda!

mech a čtyři houby

DOKRESLI PŘÍŠADY PODLE ŘÍKADLA.

1. Spoj fotografie předmětů s jejich názvy.

jedna koruna

koruna stromu

královská koruna

2. Podtrhni v každé dvojici stejné slovo. Najdi obrázek, který k němu patří, a napiš jeho písmeno do rámečku. Z písmen slož tajenku. Doplň ji do věty.

Ela si cestou k Vilemíně na punčoše zadržla oko.

Z

Teo si u Vilemíny dal k svačině volské oko.

A

Vilemína utrhlá ze stromu zelený list.

H

Teo otočil list v pohádkové knížce.

R

Vilemína uviděla v zahradě myš.

Á

Teo vzal do ruky myš k počítači.

D

Vilemína navštívila starý zámek.

K

Teo opravil zámek u dveří.

U

H

R

A

Á

K

D

U

Z

VILEMÍNKA MÁ KRÁSNOU ZAHŘÁDKU .

- + JE SLOVO KOHOUTEK SLOVO MNOHOZNAČNÉ? VYSVĚTLI, PROČ.

Slova mnohoznačná

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKK (objevování více významů slov, práce s textem)
- KKK (vyjadřování, zdůvodňování řešení)
- KOS (spolupráce ve dvojici)
- KRP (hledání souvislostí a významu slov v kontextu)

CÍLE HODINY

- Ž chápe, že jedno slovo může mít více významů.
- Ž určuje význam slova podle věty a obrázku.
- Ž vyhledává mnohoznačná slova v textu.
- Ž vysvětluje své řešení a zdůvodňuje je.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 84
- stíratelná tabulka
- karty se slovy mnohoznačnými

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Jedno slovo – více významů

(2.–5. min)

Forma: v kruhu

Průběh: U položí Ž otázku: *Co si představíte, když řeknu slovo list?* Ž postupně odpovídají. Některé Ž mohou zmínit list stromu, jiné stránku knihy. Poté U pokračuje dalšími slovy (např. oko, myš, koruna) a společně zjišťují, že některá slova mohou označovat více různých věcí.

TIP Ž mohou nakreslit dva různé významy téhož slova, např. počítačovou myš a myš jako zvíře. U zatím používá pojem mnohoznačné slovo pouze pasivně; cílem je porozumění.

Cvičení 1

(6.–19. min)

Forma: individuální práce

Prohlédni si obrázky. Pojmenuj je. Spoj fotografie předmětů s jejich názvy.

Ž si nejprve pozorně prohlédnou všechny tři fotografie a pokusí se je pojmenovat. U neprozradí název obrázků předem, ale vede Ž otázkami: *Co vidíte na prvním obrázku? A na druhém? A na třetím?* Poté Ž přiřadí ke každé fotografii správný název. U následně položí otázku: *Čeho jste si všimli? Jak je možné, že všechny tři obrázky mají stejný název, i když vypadají úplně jinak?* Ž společně hledají odpověď a docházejí k tomu, že jedno slovo může označovat více různých věcí. Teprve poté U představí pojem mnohoznačná slova a společně jej vysvětlí na příkladu slova koruna.

TIP 1: U nezapisuje pravidlo hned. Nejprve nechá Ž formulovat vlastními slovy, co objevili. Poté jejich odpovědi shrne do jednoduché věty, například: *Některá slova mají více významů.*

TIP 2: U vyzve Ž, aby sami navrhli další slovo, které může znamenat více věcí. Pokud žádné nevymyslí, nabídne nápo- vědu (např. list, oko, myš).

Diferenciace ↑: Ž ve dvojicích vymyslí větu ke každému významu slova koruna a vysvětlí, podle čeho poznali, o které korunu se jedná.

Kufr slov

(20.–30. min)

Forma: dvojice

Pomůcky: karty se slovy mnohoznačnými

Průběh: U připraví karty z banky slov se slovy mnohoznačnými (např. list, oko, myš, koruna, zámek, kohoutek). Ž/dvojice si postupně losují jednu kartičku. Jejich úkolem je vysvětlit alespoň dva různé významy vylosovaného slova. Pokud odpoví správně, kartičku si ponechají.

Cvičení 2

(31.–39. min)

Forma: lavice

Podtrhni v každé dvojici stejné slovo. Najdi obrázek, který k němu patří, a napiš jeho písmeno do rámečku. Z písmen slož tajenku. Doplň ji do věty.

Ž si postupně přečtou dvojice vět a v každé podtrhnou stejné slovo. U vede Ž k tomu, aby se nezaměřovali pouze na podtržené slovo, ale přečetli vždy celou větu a přemýšleli, co v ní slovo znamená. Poté vyhledají obrázek, který odpovídá významu slova v dané větě, zapíší jeho písmeno do rámečku a postupně vytvoří tajenku. Po jejím vy- luštění tajenku doplní.

TIP Po vyřešení tajenky pracují Ž ve dvojicích. Každá dvojice si vybere jedno mnohoznačné slovo, např. oko, list, myš nebo zámek, a vymyslí dvě věty, v nichž má pokaždé jiný význam.

Diferenciace ↓: Ž pracují nejprve pouze se dvěma dvojicemi vět. Společně s U vyznačí slova, která napovídají správný význam.

Diferenciace ↑: Ž vytvoří vlastní dvojici vět s mnohoznačným slovem a nakreslí k nim jednoduché obrázky. Spolužáci určují, jaký význam má stejné slovo v každé větě.

Výzva: JE SLOVO KOHOUTEK SLOVO MNOHOZNAČNÉ? VYSVĚTLI, PROČ.

Ž své porozumění doloží větami, v nichž použijí slovo ko- houtek v různých významech.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: stíratelná tabulka

Průběh: Každý Ž napíše na tabulku jedno mnohoznačné slovo. Proběhne kontrola v plénu a případné dovysvětlení.

R

Příběh Vilemíny se uzavírá

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- KKU (čtení s porozuměním, ověřování domněnek)
- KKK (vyjadřování, zdůvodňování)
- KOS (spolupráce ve dvojici)

CÍLE HODINY

- Ž předvídá pokračování příběhu.
- Ž ověřuje své domněnky pomocí textu.
- Ž rozlišuje informace, které ví, od těch, které si pouze myslí.
- Ž nahrazuje slova vhodnými souznačnými výrazy.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 85
- nahrávka v el. uč.
- stíratelná tabulka
- prázdný šátek/látka/papír

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Dárek pro Vilemínu

(2.–5. min)

Forma: kruh

Pomůcky: šátek

Průběh: U položí doprostřed třídy šátek nebo košík a řekne: *Představte si, že dnes půjdeme navštívit paní Vilemínu. Co byste jí přinesli jako dárek?* Ž postupně odpovídají a svou volbu krátce zdůvodní. Na závěr U naváže: *A víte, co dnes nese paní Vilemína někomu jinému?* To zjistíme v dnešním příběhu.

Cvičení 1

(6.–12. min)

Forma: individuální práce

Vzpomínáš na Vilemínu? Čti pokračování příběhu. Jak asi šla Vilemína k modřínu? Předved'

Ž si nejprve přečtou pokračování příběhu. Při čtení si představují, jak se paní Vilemína pohybovala, když nesla dobrotu k modřínu. Po přečtení textu předvedou pantomimou její chůzi a pohyby. U vede Ž k tomu, aby své ztvárnění opírali o informace z textu. Následně společně hledají slova a věty, které napovídají, jaká paní Vilemína byla a proč se chovala právě tímto způsobem.

T!P U se ptá: *Podle které věty jste poznali, že paní Vilemína nechtěla vochechuli vylekat?* Ž vyhledávají důkazy přímo v textu (např. mluvila potichu a klidným hlasem, Neboj se..., položila rosol na pařez a odešla).

T!P 2: Ž ve dvojicích sehraje krátkou scénku. Jeden představuje paní Vilemínu, druhý vochechuli. Beze slov předvedou setkání u modřínu.

T!P 3: U vede krátkou diskusi: **Proč paní Vilemína vochechuli nenutila, aby si rosol vzala?** Ž přemýšlejí o tom, jak lze projevit laskavost a ohleduplnost.

Chůze paní Vilemíny

(13.–20. min)

Forma: pohyb po třídě

Průběh: U zadává různé situace a Ž je pohybem předvádějí. *Jak šla paní Vilemína, aby vochechuli nevylekala? / Jak by šla, kdyby spěchala? / Jak by šla, kdyby nesla těžký košík? / Jak by šla, kdyby se bála? / Jak by šla, kdyby měla radost?*

Cvičení 2

(21.–30. min)

Forma: lavice

Podívejte se na rosol. Co opravdu vidíš? Co si domýšlíš?

Ž si pozorně prohlédnou obrázek a rozlišují informace, které mohou skutečně pozorovat, od domněnek. Svoje návrhy zapisují do částí VIDÍM a MYSLÍM SI a ve dvojicích je zdůvodňují. **Doporučení:** U se ptá: **Dokážeš to na obrázku opravdu vidět, nebo si to jen myslíš?** Ž své odpovědi vždy zdůvodňují.

T!P U doplní další výroky, např. *Rosol je sladký. Rosol je studený. Rosol je na talíři. Rosol krásně voní.* Ž rozhodují, zda jde o pozorování, nebo domněnku.

Cvičení 3

(31.–39. min)

Forma: lavice

Poslechni si pokračování příběhu. Označ, které oznamovací věty jsou pravdivé. Potom nahraď barevná slova slovy souznačnými.

Ž si nejprve poslechnou závěr příběhu. Poté si přečtou jednotlivé věty a rozhodnou, zda jsou podle příběhu pravdivé. Následně nahradí barevně zvýrazněná slova vhodnými slovy souznačnými. U vede Ž k uvědomění, že stejnou myšlenku lze vyjádřit různými slovy, aniž by se změnil význam věty.

Poslech:

Další den se vše opakovalo, Vilemína opět přinesla rosol, který z pařezu do druhého dne zmizel. Pak už pod modřínem na paní Vilemínu nečekal jen prázdný šátek, ale i vochechule. Seděla na pařezu a slintala. Jakmile se Vilemína přiblížila, ustrašeně vyskočila zpátky na strom a koukala dolů, jak se jí servíruje nová porce rosolu. Za dalších pár dní už se vochechule nebála a paní Vilemína se k ní mohla i přiblížit. Netrvalo dlouho a nechala se od ní dokonce pohladit. Vlastně se jí to nové kamarádství docela líbilo, a kdyby uměla mluvit, jistě by paní Vilemíně pochvá lila její kuchařské umění. Protože to ale nedovedla, alespoň se zvesela zachechtala, kdykoliv viděla svou novou přítelkyni přicházet. Nakonec už vochechuli nebavilo na paní Vilemínu každý den čekat u modřínu, a tak se k ní nastěhovala do chaloupky. Vlastně většinu času trávila na střeše za komínem, protože tam bylo krásně teploučko a paní Vilemína ji nechtěla do chaloupky pouštět. „Hrozně naťapeš a pouštíš chlupy,“ říkala jí stará paní. Vochechuli to nevadilo. Seděla na střeše a hlídala, jestli někdo nejde, a když se blížil nějaký návštěvník, začala se chechtat na celé kolo: „Che he he! Chi hi hi!“ Byla moc ráda, že má nový domov a kamarádku. A co bylo na tom všem nejlepší? Přece ten výtečný lahodný rosol vonící po smrdutých ponožkách.

T!P U po každé větě pokládá otázku: *Jak to víš? Která část příběhu ti to prozradila?* Ž se učí své odpovědi opírat o informace z textu nebo poslechu.

T!P 2: Ž pracují ve dvojicích. Každá dvojice si vybere jednu větu, nahradí zvýrazněné slovo jiným souznačným výrazem a přečte novou větu nahlas. Společně hodnotí, zda věta zůstala významově stejná.

T!P 3: U vyzve Ž, aby našli ještě další vhodná souznačná slova a diskutovali, které se do příběhu hodí nejlépe a proč. Ž tak zjišťují, že některé náhrady jsou přesnější nebo přirozenější než jiné.

Diferenciace ↓: Ž nahrazují pouze jedno nebo dvě zvýrazněná slova. U společně s nimi vysvětlí jejich význam.

Diferenciace ↑: Ž vytvoří vlastní větu s jedním z nových souznačných slov nebo navrhnou další vhodné náhrady a zdůvodní svůj výběr.

Reflexe

(40.–45. min)

Forma: v kruhu

Pomůcky: obrázek paní Vilemíny

Průběh: U doprostřed položí obrázek paní Vilemíny. Ž postupně řeknou jednu vlastnost, kterou podle nich paní Vilemína měla, a krátce vysvětlí, podle čeho to poznali v příběhu.

R

1. Čti pokračování příběhu. Jak asi šla Vilemína k modřínu? Předved'.

Když měla paní Vilemína navařeno a napečeno, zabalila svůj lahodný voňavý výtvar do šátku a vydala se směrem k modřínu. Popravdě nebyl její výtvar zas tak lákavý, jak by se mohlo zdát. Byl tak akorát dobrý pro vochechuli. Ta totiž zbaští cokoliv. Jak se paní Vilemína blížila ke stromu, mluvila potichu a klidným hlasem: „Neboj se, vochechulko. Já jsem hodná paní Vilemínka. Nesu ti dobrůtku. To si pošmákneš.“ Rozbalila šátek, vyndala z něj třesoucí se rosol, položila ho na pařez pod strom a odešla.

Eliška Mauleová: Příběhy paní Vilemíny

2. Podívej se na rosol. Co opravdu vidíš? Co si domýšlíš?

VIDÍM

je na talíři

MYSLÍM SI

moc nevoní

3. Poslechni si pokračování příběhu. Označ, které oznamovací věty jsou pravdivé. Potom nahraď barevná slova slovy souznačnými.

^{následující}
Vochechule **další** dny čekala na paní Vilemínu.

Vochechule se nastěhovala k Vilemíně do ^{domečku} **chaloupky**.

Lahodný rosol voněl po smrdutých ^{fuseklích} **ponožkách**.

Vochechule Vilemínu proměnila v ^{balvan} **kámen**.

Opakuj s Divíky

1. V každém sloupci je jedno slovo, které se k ostatním nehodí. Zakroužkuj ho a vysvětli, proč se nehodí.

hezký
pěkný
škaredý
krásný

kluk
holka
hoch
chlapec

babizna
děťátko
ručička
domeček

Napiš podobný sloupec slov.

2. Do každého domečku dopiš jedno slovo.

JMÉNA

Alena

ZVÍŘATA

myš

STROMY

smrk

3. Přečti text, nahraď barevná slova slovy souznačnými. Namaluj k textu ilustraci.

LISTOPAD

Ela a Teo ^{kráčeji} jdou parkem. Fouká ^{chladný} studený vítr a pod holými stromy leží hromady listů. Najednou Ela ^{uvidí} spatří ježka. Pobíhá mezi listím a hledá si místo, kam by se mohl ^{skrýt} ukrýt.
„^{Koukej} Podívej!“ volá Ela.

Skřítky ježka pozorují. Ten si zaleze pod ^{obrovskou} velkou hromadu listů a za chvíli mu kouká jen špička ^{nosíku} čumáčku.

Opakuj s Divíky

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- K KU (upevňování a samostatné využívání osvojeného učiva)
- KKK (porozumění, vyjadřování a zdůvodňování)
- KRP (třídění slov, hledání souvislostí a řešení úloh)
- KOS (spolupráce a vzájemná kontrola)

CÍLE HODINY

- Ž třídí slova podle významových vztahů a svůj výběr zdůvodní.
- Ž doplní slovo do významové skupiny.
- Ž nahradí slova slovy souznačnými.
- Ž doplní první písmena slov a seřadí slova podle abecedy.
- Ž rozpozná a znázorní druhý význam slova mnohoznačného.
- Ž využije osvojené učivo při samostatném řešení úloh.

POMŮCKY

- pracovní učebnice 1. díl, str. 86–87
- malé papírky

Pozdrav

(1. min)

společné přivítání na hodině

E

Co už umíme se slovy?

(2.–5. min)

Forma: dvojice

Průběh: Každá dvojice dostane tři malé papírky. Na každý napíše jednu věc, kterou už se Ž naučili se slovy dělat, např. řadit podle abecedy, hledat slova podobného významu, třídít do skupin. Dvojice své návrhy krátce porovnají s další dvojicí. U uzavře: *Dnes si vyzkoušíme, co všechno už se slovy dokážeme.*

Cvičení 1

(6.–11. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

V každém sloupci je jedno slovo, které se k ostatním nehodí. Zakroužkuj ho a vysvětli, proč se nehodí.

Ž hledají v každém sloupci vetřelce a svůj výběr zdůvodňují. U při kontrole klade důraz na vysvětlení vztahu mezi ostatními slovy.

Napiš podobný sloupec slov.

TIP Dvojice si mohou vlastní sloupce vyměnit a hledat vetřelce navzájem.

Cvičení 2

(12.–16. min)

Forma: samostatná práce

Do každého domečku dopiš jedno slovo.

Ž doplňují další vhodné slovo do skupin JMÉNA – ZVÍŘATA – STROMY.

Cvičení 3

(17.–24. min)

Forma: samostatná práce, dvojice

Přečti text, nahraď barevná slova slovy souznačnými.

Namaluj k textu ilustraci.

Ž přečtou text o Ele, Teovi a ježkovi. Barevně označená slova nahrazují slovy podobného významu tak, aby věty stále dávaly smysl. Své návrhy porovnají ve dvojici.

TIP Ilustraci Ž dokončí podle časových možností; U může kreslení zadat jako navazující práci.

Cvičení 4

(25.–31. min)

Forma: samostatná práce, společná kontrola

Dopiš první písmeno slova a seřaď slova v každém řádku podle abecedy. Co mají slova společného?

Ž doplní počáteční písmena, pojmenují společnou skupinu slov a určí jejich abecední pořadí.

T!P Karty abecedy: Pokud je mají Ž k dispozici, mohou si vyhledat počáteční písmena slov a nejprve seřadit kartičky před sebou. Podle nich potom očíslovají slova v učebnici.

Diferenciace ↓: Ž si abecední pořadí ověřují pomocí karet abecedy.

Cvičení 5

(32.–36. min)

Forma: samostatná práce, společné sdílení

Namaluj vždy druhý význam slova mnohoznačného.

Ž pracují se slovy KORUNA – LIST – MYŠ – RAKETA. Podle obrázku určí zobrazený význam a nakreslí jiný význam téhož slova.

Při kontrole Ž oba významy pojmenují, např. koruna stromu × koruna jako platidlo, list papíru × list rostliny, počítačová myš × zvíře, tenisová raketa × kosmická raketa.

Cvičení 6

(37.–41. min)

Forma: samostatná práce

Napiš názvy obrázků. Slova seřaď podle abecedy a napiš je na linku.

Ž pojmenují obrázky a následně slova seřadí podle abecedy.

T!P Ž si mohou před zápisem označit první písmena slov. Pokud dvě slova začínají stejně, připomenou si, že o pořadí rozhoduje další písmeno.

Co už se slovy dokážu?

(42.–45. min)

Forma: individuální zamyšlení, dvojice

U nabídne začátky vět:

Dnes jsem si byl/a nejistější, když jsem...

Ještě si potřebuji procvičit...

Každý Ž si vybere jednu větu a dokončí ji. Poté svou odpověď sdělí spolužákovi. U může na závěr nechat zaznít několik dobrovolníků.

R

4. Dopiš první písmeno slova a seřad' slova v každém řádku podle abecedy. Co mají slova společného?

3 STROM

4 ŽALUD

1 KAŠTAN

2 LIST

1 ELA

2 NATÁLKA

4 VÍTEK

3 TEO

1 LEV

4 TYGR

2 PUMA

3 SLON

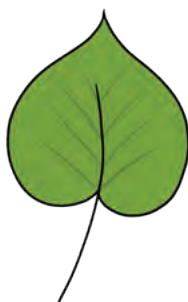

5. Namaluj vždy druhý význam slova mnohoznačného.

KORUNA

LIST

MYŠ

RAKETA

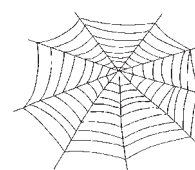
6. Napiš názvy obrázků. Slova seřad' podle abecedy a napiš je na linku.

pes

postel

pusa

pavučina

pavučina – pes – postel – pusa

DIVÍGI 2

Český jazyk

pro 2. ročník základních škol

Patrik Janošec, Klára Střížová, Olga Šulová, Ladislava Whitcroft
Učitelská učebnice (1. díl – září)

Fraus Klett, s. r. o.

Pobřežní 620/3, 186 00 Praha 8 – Karlín
info@fraus-klett.cz, www.fraus-klett.cz

Ilustrace: Zuzana Slánská, Monika Růžová

Použitý obrazový materiál: Shutterstock

Nahrálo: ADK–Prague, Makovského 1338/18, 160 00 Praha 6

Odpovědná redaktorka: Mgr. Olga Tenková

Korektura: Mgr. Hedvika Landová

Grafická úprava, sazba a zlom: Helis, s. r. o., Plavecká 4, 128 00 Praha 2

Tisk: D.R.J. Tiskárna Resl, s. r. o., Sokolská 1341, 547 01 Náchod

NL1-500-100-00

